SPRAWOZDANIE

TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO

za rok 1889.



KRAKÓW.
DRUK WŁ. L. ANCZYCA I SPÓŁKI,
pod zarządem Jana Gadowskiego.
1890.

SPRAWOZDANIE

TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO

za rok 1889.



KRAKÓW.
DRUK WŁ. L. ANCZYCA I SPÓŁKI,
pod zarządem Jana Gadowskiego.
1890.

NAKŁADEM TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO.

WYCIĄG

z protokółu XVI. zwyczajnego walnego Zgromadzenia Towarzystwa Tatrzańskiego, odbytego d. 3 lutego 1889 w sali Muzeum techniczno-przemysłowego w Krakowie.

Początek o godzinie wpół do piątej. — Członków obecnych 27.

Sekretarz oświadcza, że prezes Tow. książę Eustachy Sanguszko zawiadomił go drogą telegraficzną z Korolówki, że z powodu niemożliwej komunikacyi nie będzie mógł przybyć na to posiedzenie. Przewodniczył przeto obradom zgromadzenia I. wiceprezes Dr. Markiewicz.



I. Przed zagajeniem walnego Zgromadzenia wyraził Przewodniczący imieniem Towarzystwa Tatrzańskiego głęboki żal i wielką boleść z powodu zgonu Najdostojniejszego Następcy tronu Arcyksięcia Rudolfa, a obecni powstawszy z miejsc, stwierdzili tem jednomyślnie, że podzielają uczucia wypowiedziane przez Przewodniczącego.

II. Przewodniczący wita delegatów Towarzystwa pp. Wincentego Niemojowskiego z W. K. Poznańskiego i Edwarda Heppego ze Lwowa.

III. Zgromadzenie przyjmuje następnie odczytany przez sekretarza protokół z XV. zwyczajnego walnego Zgromadzenia, tudzież sprawozdanie Wydziału z czynności Towarzystwa za rok ubiegły.

IV. Z kolei przedstawia podskarbi Tow. Dr. Wierzbicki stan kasy. Na wniosek p. E. Heppego uwolniono tegoż od czytania drukowanego sprawozdania. Imieniem komisyi kontrolującej przemówił p. Władysław Fischer za udzieleniem Wydziałowi absolutoryum. Wniosek ten przyjmuje Zgromadzenie.

V. Nastąpił preliminarz budżetu na rok 1889. Przychód obliczony na 7346 złr. 51 ct. przyjęto bez dyskusyi. Natomiast nad pozycyą IV. w rozchodach „wydawnictwo sprawozdania i albumu“ toczyła się dłuższa dyskusya, w której zabierali głos pp.: Eljasz, hr. Sobiesław Mieroszowski, A. Szubert, Dr. Markiewicz, Heppe, Dr. W. Wilkosz i referent Dr Wierzbicki.

Na wniosek Dra L. Borońskiego i Dra K. Pieniążka, sprawę wydawnictwa przekazano Wydziałowi, uchwaliwszy na ten cel 1100 złr. Resztę pozycyj przyjęto prawie bez dyskusyi. Wydatki Tow. na rok 1889 obliczono na 7306 złr.

VI. P. Wincenty Niemojowski, delegat Towarzystwa za powiat pleszewski i jarociński (w W. K. Pozn.) czyni wniosek, aby Zgromadzenie wyraziło przez powstanie uznanie dla Wydziału Towarzystwa. Wszyscy powstają z wyjątkiem członków Wydziału.

VII. Imieniem Wydziału Tow. przedstawił następnie Dr. Markiewicz wniosek względem zamianowania Dra Adryana Baranieckiego, założyciela muzeum techniczno-przemysłowego w Krakowie, członkiem honorowym Towarzystwa. Zgromadzenie przyjmuje z zapałem powyższą uchwałę Wydziału.

W myśl §. 15. statutu przystąpiono do wyborów.

W głosowaniu wzięło udział 27. Prezesem Tow. na lat trzy wybrano księcia Eustachego Sanguszkę. Członkami Wydziału na lat trzy wybrano: 1) Ciechomskiego, 2) hr. Z. Cieszkowskiego, 3) Eljasza 4) X. Sobierajskiego, 5) Dra Ściborowskiego. Na lat dwa: Dra Poniklę i Dra Borońskiego. W skład komisyi kontrolującej weszli pp.: W. Fischer, G. Maryniak i T. Zarembski.

Koniec posiedzenia wpół do 7.

Prezes: **E. Sanguszko.**

Sekretarz: **L. Swierz.**

SPRAWOZDANIE

z czynności Wydziału Towarzystwa Tatrzańskiego za czas od 4 lutego 1889 do 2 lutego 1890.

Wydział Tow. Tatrz. nie pomijając żadnego z celów zakreślonych statutem Tow. rozwinął r. z. działalność przedewszystkiem w kierunku dróg i schronisk w Tatrach. W wielu miejscach powstały nowe ścieżki, dawniejsze ulepszono znacznie, a mianowicie zrobiono *nowe ściezki:* z doliny Pięciu Stawów na przełęcz Gładką, a ztamtąd na Zawory (na drodze ku Krywaniowi), znad Morskiego Oka poza Mnichem przez Zawracik do doliny Piarżystej (przezco turystom tatrzańskim przybył całkiem nowy szlak z wspaniałemi widokami na przestrzeni między Zakopanem a Morskiem Okiem), ze szczytu Świnnicy na Zawrat ku Pięciu Stawom, z przełęczy Kondrackiej na szczyt Czerwonego Wierchu Małołączniaka; nowy gościniec na przestrzeni 45 sążni zrobiono w dolinie Kościeliskiej przy Bramie Kantaka; *z dawniejszych ściezek* przerobiono: ścieżkę od Suchego Potoku w dolinie Gąsienicowej do Rówienki ku Czarnemu Stawu na drożynę o szerokości dwumetrowej w $^3/_4$ całości, z Wolarni ku Morskiemu Oku, z uzupełnieniem do samej drogi tak, że ją uważać można za nowy o wiele skrócony tor, ścieżkę od brzegu Morskiego Oka ku Czarnemu Stawu; ukończono ścieżkę w około Czarnego Stawu pod Rysami; naprawiono ścieżki wiodące na Krzyżne, ku Kopom Królowym (przez Skupniowy Upłaz), ku Błędnej Grocie (w dolinie Kościeliskiej), na Świnnicę (z ominięciem progu); *nowy most* zrobiono w dolinie Białki.

Skoro mowa o drogach, zaznaczamy na tem miejscu z wielką przyjemnością, że Wysoki Wydział krajowy skutkiem petycyi gości

zakopiańskich z r. 1888, petycyi Tow. Tatrz. z 14 lipca 1889, tudzież nader życzliwego sprawozdawcy o stanie dróg zakopiańskich p. Gustawa Reutta, udzielił w różnych czasach roku 1889 razem 2700 złr. na naprawę dróg w Zakopanem, a mianowicie drogi wiodącej przez Krupówki do Kuźnic (4 kilom.), na Kasprusiach (przeszło 1 kilom.), na Chramcówkach ($2^1/_2$ kilom.), do Jaszczurówki ($1^9/_{10}$ kilom.). Znaczna przestrzeń wymienionych dróg została r. z. należycie zbudowaną pod umiejętnym kierunkiem energicznego inżyniera p. O'Byrna, na co zużyto prócz tego prestacyj roboczych gminy 1953 dni pieszych a 205 ciągłych (w. przeszło 1000 złr.), tudzież 100 złr. zapomogi nowotarskiej Rady powiatowej (na drogę do Jaszczurówki).

Jeżeli nadto doniosła uchwała sejmowa z d. 26 listopada 1889 w sprawie budowy drog podtatrzańskich [1]) zostanie kiedyś

---

[1]) Reskrypt W. Wydziału krajowego z d. 23 grudnia L. 55052 do Rady powiatowej w Nowym Targu, udzielony Towarzystwu Tatrzańskiemu jako odpowiedź na petycyą Tow. z d. 21 września 1889 opiewa w całości:

„W załatwieniu sprawozdania komisyi drogowej z przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie budowy drogi łączącej Zakopane z drogami Królestwa węgierskiego, z petycyi gości kąpielowych w Zakopanem, oraz Towarzystwa Tatrzańskiego w sprawie naprawy dróg gminnych, powziął W. Sejm na posiedzeniu z d. 26 listopada 1889 następującą uchwałę:

1) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby po przeprowadzeniu ostatecznych rokowań ze stronami bezpośrednio interesowanemi i uzyskaniu bezwarunkowych i ściśle określonych deklaracyj i ofiar na cel budowy drogi z Zakopanego do Łysej Polany, udzielił potrzebnej dla tej budowy pomocy technicznej, oraz znaczniejszego zasiłku z funduszu drogowego na subwencye dla dróg powiatowych i gminnych przez W. Sejm przeznaczonego;

2) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zbadał pod względem technicznym drogę z Zakopanego na Witów do Chochołowa i na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył wnioski co do rokonstrukcyi tej drogi.

W wykonaniu powyższej uchwały ad 1) Wydział krajowy zanim zajmie się opracowaniem szczegółowego projektu budowy i oznaczeniem wysokości zasiłku, który ze względu na szczupłość ogólnego funduszu subwencyjnego, będzie musiał być na kilka lat rozłożonym, przystępuje obecnie do przeprowadzenia ostatecznych rokowań ze stronami bezpośrednio interesowanemi. — Odnosząc się w tym celu równocześnie bezpośrednio do hr. Władysława Zamojskiego, właściciela Zakopanego, i do p. Adama Uznańskiego, właściciela dóbr w Szaflarach, polecamy Wydziałowi powiatowemu, aby w zastępstwie Wydziału krajowego podjął rokowania z innemi stronami prywatnemi, interesowanemi w sprawie budowy pomienionej drogi, celem uzyskania od nich bezwarunkowych i ściśle określonych deklaracyj na częściowe pokrycie kosztów

urzeczywistnioną, to okoliczność ta przyczyni się jeszcze bardziej do rozwoju Zakopanego.

Przechodząc do schronisk wymieniamy w tym dziale następujące roboty. *Nowe schroniska* zbudowano: a) na polanie Porońca przy potoku Suchej Wody[1]) (parc. 1516a), w którym to celu Wny Adam Uznański jako właściciel gruntu z największą chęcią zezwolił na budowę (pismem z d. 15 maja 1889), za co Wydział Tow. na posiedzeniu odbytem d. 18 maja złożył serdeczne podziękowanie. b) na przełęczy Kondrackiej pod szczytami Czerwonych Wierchów[2]). *W dawniejszych schroniskach* dokonano następujących ulepszeń: w schronisku Nowickiego na Krzyżnem dano nowe sprzęty tj. stół i ławki, w schronisku Zejsznera przy Wielkim Stawie naprawiono dach, w schronisku Staszica przy Morskiem Oku omszono na nowo niektóre miejsca, w schronisku Pola w dolinie Roztoki uskuteczniono drobne naprawy, w altanie Goszczyńskiego (dol. Kościeliska) naprawiono podłogę i ławki, opatrzono całe otoczenie tamtejszego zdroju nowemi stołami i ławami.

Wymienione powyżej roboty w Tatrach odbywały się pod kierunkiem członka wydziału p. Walerego Eljasza, któremu też i zeszłoroczny zarząd kasyna poruczono.

C. k. Rządowi dostarczono na naprawę linii telegraficznej między Nowym Targiem a Zakopanem 155 słupów kosztem 199 złr. 20 ct. Łączna przeto suma wydana r. z. na schroniska, ścieżki i drogi czyni 1146 złr. 56 ct. Większy wydatek na schroniska był dla tego możliwy, że znaczną część działalności wykonywaną dawniej przez Tow. Tatrzańskie, objęła stacya klimatyczna, w której zarzą-

---

budowy drogi z Zakopanego do Łysej Polany, zarazem zapytujemy Wydział powiatowy, czy i jaką kwotą Reprezentacya powiatowa przyczynić się zamierza do pokrycia tychże kosztów wynoszących około 5500 złr. Uchwałę Rady powiatowej w tym przedmiocie powziąć się mającą, jakoteż rezultat podjętych rokowań ze stronami interesowanemi, zechce Wydział powiatowy przedłożyć najpóźniej do 15 marca 1890 r.

W załatwieniu uchwały ad 2) wydaje Wydział krajowy równocześnie polecenie swemu inżynierowi p. Reuttowi, aby za nadejściem stósownej pory przeprowadził przedwstępne prace na gruncie, celem oznaczenia kierunku i przybliżonych kosztów budowy drogi z Zakopanego na Witów do Chochołowa".

Lwów d. 23 grudnia 1889.

[1]) Rozmiar tego schroniska na wewnątrz 5 metr. dług. 4 m. szer.

[2]) Rozmiar tego schroniska na wewnątrz 4 metr. dług. 3. m. szer.

dzie zasiada dwóch delegatów Tow. Tatrz. (z tych jeden jest przewodniczącym stacyi). Między Tow. Tatrzańskiem a stacyą klimatyczną panuje zupełna zgoda. Na zwołanym z inicyatywy stacyi klimatycznej wiecu, zajmowali się przebywający w Zakopanem goście nadzwyczaj gorliwie podniesieniem Zakopanego.

Dalszemi pomiarami Stawów Gąsienicowych zajmował się członek wydziału Dr. Wierzbicki, i wynik tych badań ogłosi w Pamiętniku Tow. Tatrz.

Założone w r. 1887 w nieużytecznej części ogrodu Tow. *alpinarium* w tym celu, „czy rośliny alpejskie przeniesione do wsi będą rosły w odmiennych zupełnie warunkach“, wytrzymało próbę, tak że w r. 1889 było już kilkadziesiąt okazów roślin alpejskich zaaklimatyzowanych, a między temi 8 gatunków należących do flory alpejskiej lecz nie rosnących w Tatrach. Rzeczone alpinarium zostaje pod kierunkiem członka Wydziału prof. Dra Wierzejskiego.

Badanie grot i jaskiń w Tatrach posunięto o krok naprzód. Przy pomocy skromnego zasiłku ze strony Tow. Tatrz. czyniono poszukiwania na terytoryum p. Uznańskiego, a mianowicie w grocie Kasprowej, tudzież w jaskini przy Małym Reglu w Jaszczurówce, których dotychczasowym rezultatem jest znalezienie kości samicy łosia (według twierdzenia prof. Dra Szajnochy) a tem samem stwierdzeoie zupełnie nowego faktu, że łosie w niezbyt odległej przeszłości podchodziły w Tatry. Zasługa odkrycia łosia należy się p. Paulemu, leśniczemu z Poronina.

Założoną przez Tow. Tatrzańskie szkołę zawodową dla przemysłu drzewnego w Zakopanem zwiedzili d. 6 października 1889 JE. p. minister wyznań i oświecenia Dr. Gautsch i JE. p. namiestnik hr. Badeni, wyrażając się z wszelkiem uznaniem dla grona nauczycielskiego. Szkoła ta liczy obecnie 90 uczniów i 15 nauczycieli.

W celu wydania mapy Tatr porozumiewał się Wydział Tow. z wojskowym Instytutem geograficznym w Wiedniu, który oświadczył gotowość wykonania projektowanej mapy w trzech sekcyach o pięciu kolorach z rozmiarem 1 : 50000 za sumę 2135 na 1500 egzemplarzy. Wobec projektowunej nowej trasy dróg w Tatrach, tudzież dla braku funduszu nie zamierza Wydział na teraz przystąpić do wydania wymienionej mapy.

Z niemałym kosztem rozpoczęliśmy wydawnictwo albumu widoków tatrzańskich (w heliograwurach). W r. 1889 wydano: 1) Za-

kopane, 2) Brama Kraszewskiego w dol. Kościeliskiej, 3) Dolina Stawów Gąsienicowych, 4) Staw Czarny pod Kościelcem, 5) Widok z polany Białej Wody.

W sprawie powstrzymania kłusownictwa udał się Wydział — po otrzymaniu wiadomości o dwóch przypadkach przestępstw ustawy z dnia 19 lipca 1869 — do nowotarskiego starostwa powiatowego o przestrzeganie wymienionej ustawy, które na prośbę Tow. wydało odpowiednie polecenia tak do zwierzchności gminnej jakoteż i c. k. żandarmeryi.

Zawiązane z naszej inicyatywy *Towarzystwo ochrony Tatr p.*, do którego Towarzystwo Tatrzańskie z 3 udziałami przystąpiło, wzięło udział w licytacyi dóbr zakopiańskich, gdy jednak sprawa zakupna dóbr pomyślnie została załatwioną — nabył je zaszczytnie znany obywatel hr. Władysław Zamoyski — przeto rozwiązało się wymienione Towarzystwo. Niektórzy z członków rozwiązanego Tow. ofiarowali datki na cele Tow. Tatrz., tudzież na wybudowanie kaplicy przy Morskiem Oku [1]). Zebraną kwotę — gdzie cel szczegółowy nie był wymieniony, obrócił Wydział na zakupno hali około Morskiego Oka [2]). Na ostatni cel przesłała d. 30 stycznia 1890 za pośrednictwem p. Kornelii Grabskiej 100 marek szlachetna ofiarodawczyni p. Emilia Sczaniecka z Pakosławia.

Po szczęśliwem zakończeniu sprawy zakupna dóbr Zakopanego, uchwalił Wydział na posiedzeniu odbytem d. 18 maja 1889, złożyć przez osobną deputacyę nowemu właścicielowi podziękowanie za nabycie Zakopanego, a na pamiątkę wydobycia Zakopanego z rąk obcych, wystawić kaplicę przy Morskiem Oku przy pomocy składek w tym celu zbieranych. Deputacya ta złożona z pp. Dra Markiewicza, prof. Ciechomskiego, prof. Czubka, X. kanonika Sobierajskiego i prof. Świérza miała d. 22 maja 1889 u hr. Władysława Zamoyskiego posłuchanie. (Zob. nr 119 *Czasu* z $^{24}/_{5}$ 1889).

---

[1]) Za pośrednictwem Dra F. Wilkosza wpłynęło 190 złr. na cele Tow. Tatrz., 155 złr. na wybudowanie kaplicy.

[2]) Od *Michała Nowobilskiego „Małego“* z Białki (nr. domu 88) kupiono $^{1}/_{18}$ za 151 złr.

Od *Bartłomieja Liptaka* z Białki (nr. domu 74) kupiono $^{1}/_{30}$ za 121 złr.

Od *Maryanny z Firków Kościelniakowej* z Białki (nr. domu 72) kupiono $^{1}/_{48}$ za 111 złr.

Od *Franciszka Nowobilskiego „Grubarczyna“* z Białki (nr. domu 279) kupiono $^{1}/_{40}$ za 123 złr.

Od *Antoniny Dorulowej* z Białki (nr. d. 247) kupiono $^{1}/_{40}$ za 145 złr.

Oprócz wyżej wymienionych petycyj drogowych, wniosło Tow. Tatrzańskie (na mocy uchwały Wydz. z dnia 21 września 1889), prośbę do Sejmu w sprawie ustawy budowlanej dla Zakopanego, w sprawie otwarcia oddziału kamieniarskiego przy szkole zawodowej w Zakopanem i w sprawie zbudowania kolei żelaznej wiodącej od stacyi Chabówki lub Jordanowa przez Nowy Targ, Poronin i Zakopane, nadto prośbę do nowotarskiego starostwa powiatowego w sprawie kontroli i sprzedaży przetworów alkoholowych w Zakopanem (uchwała Wydz. z 13 marca 1889), prócz tego uproszono urzędy parafialne na Podhalu tatrzańskiem o podanie dat odnoszących się do śmiertelności z poszczególnych chorób, a to celem zestawienia opisu Zakopanego i Poronina pod względem sanitarnym (uchw. Wydz. z 21 grudnia 1889).

Stacyj meteorologicznych w różnych okolicach górskich utrzymuje Tow. 21. Pracowitym i wytrwałym obserwatorom wyrażamy na tem miejscu serdeczne podziękowanie za ich starania około zbadania klimatologii krajowej.

Prócz dawniej zawiązanych i utrzymywanych stosunków przyjacielskich z Towarzystwami alpejskiemi, przyrodniczemi i zakładami naukowemi, zawiązano w ostatnich dniach stosunki przyjaźni z świeżo powstałym Klubem Czeskich Turystów w Pradze i Towarzystwem alpejskiem w Udinie (Società Alpina Friulana).

Frekwencya gości w Zakopanem wynosiła w roku ubiegłym 1800[1]), z czego znaczny procent zapisał się do Towarzystwa Tatrzańskiego. Od ostatniego walnego Zgromadzenia przystąpiło do Towarzystwa: 1 założyciel, 224 członków zwyczajnych (między tymi 10 do oddziału kołomyjskiego).

Obecna liczba członków wynosi:

honorowych	26
założycieli	31
dożywotnich	6
zwyczajnych	1767
zwyczajnych (należących do oddziałów Tow.)	195
razem	2025

[1]) Mianowicie z Krakowa 540, ze Lwowa 163, z innych stron Galicyi 263; z Wazszawy 490, z Król. Pol. 150, z Wołynia, Podola, Ukrainy, Litwy 54; z Poznańskiego i Prus zach. 60; z innych stron 80.

Dochód r. z. wynosił	9067 złr.	02 ct.
Rozchód	8717 „	50 „
Pozostała gotówka	351 złr.	52 ct.

Wdzięczne uznanie wyrażamy na tem miejscu Szanownym Delegatom Tow., którzy jednając Towarzystwu członków i wybierając od tychże składki, przyczyniają się do spełnienia zadań Tow., a przedewszystkiem, aby grosz polski nie wychodził w obce strony.

W gronie członków bolesną stratę poniosło Tow. przez śmierć Dra Tytusa Chałubińskiego, prawdziwego dobroczyńcy Zakopanego. Od r. 1873 nietylko rokrocznie przyjeżdżał sam do uroczego zakątka tatrzańskiego, ale co ważniejsza gorącem słowem zachęcał ziomków aby miasto szukania spoczynku lub ulgi w chorobach po obcych krajach, zwiedzali przedewszystkiem urocze Tatry. Jego wyłączną zasługą jest uworzenie stacyi klimatycznej w Zakopanem. Nie tu miejsce kreślić zasługi tego zacnego obywatela — zna je kraj cały. Jego badania nad mchami tatrzańskiemi umieszczone nasamprzód w III. tomie Pam. T. T., pod nazwą: „Spis mchów zebranych i oznaczonych z wycieczek w Tatry z r. 1876“, spis mchów zebranych i oznaczonych z wycieczek w Tatry z lat 1876 1877 (w IV. t. P. T. T.), a następnie „Grimmieae tatrenses“ umieszczone w II. tomie Pamiętnika fizyogr. (r. 1882) i „Enumeratio muscorum frondosorum Tatrensium hucusque cognitorum“ (t. VI. P. fiz.), zapewniają temu badaczowi niezatarte imię w świecie naukowym, stanowią *monumentum aere perennius.* Prawie równocześnie z nieodżałowanej pamięci Drem Chałubińskim zmarł współredaktor Wszechświata i Pamiętnika fizyograficznego Eugeniusz Dziewulski, wielce zasłużony badacz około pomiaru stawów tatrzańskich.

Cześć ich pamięci!

W Krakowie 2 lutego 1890.

Dr. Markiewicz,
I. wiceprezes.

L. Świerz,
sekretarz.

SPRAWOZDANIE PORÓWNAWCZE
Z PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO
za czas od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 1889 roku.

Przychód	Przychód w r. 1889		Preliminowano	
	Złr.	ct.	Złr.	ct.
I. Wpisowe od 217 nowych członków	217	—	100	—
II. Wkładki roczne od 1403 członków.	4209	—	3300	—
III. Zapomoga Wys. Sejmu na cele Towarzystwa. .	400	—	400	—
IV. $^1/_3$ część wkładek z oddziałów Towarzystwa . .	133	33	100	—
V. Dochód ze schronisk	427	60	400	—
VI. Dochód z kasyna *a)* ze zabaw	835	50	400	—
b) z bibl., siodeł, czyt. kręg. etc.	565	26	400	—
c) ze sali i z najmu innych ubik.	900	—	900	—
VII. Dochody różne *a)* procenta od funduszów Tow.	45	16	20	—
b) nieprzewidziane	327	66	120	-
VIII. Zwrot *a)* ostatniej raty od c. k. Rządu na budowę szkoły	500	—	500	—
b) od c. k. Rzadu za budowe suszarni dla szkoły	—		300	—
IX. Od JE. X. biskupa Albina Dunajewskiego jako członka założyciela.	100	—	—	—
X. Pozostałość kasowa z r. 1888	406	51	406	51
Dochody razem	**9067**	**02**	**7346**	**51**

Rozchód	Rozchód w r. 1889		Preliminowano	
	Złr.	ct.	Złr.	ct.
I. Roboty w Tatrach: *a)* schroniska i altany . . .	414	96	500	—
b) drogi i ścieżki	532	40	300	—
II. Cele naukowe	152	78	250	—
III. Subwencya, asekuracya i dozór szkoły snycersk.	181	15	210	—
IV. Wydawnictwo albumu i sprawozdania Towarzyst.	1397	46	1100	—
V. Utrzymanie straży tatrzańskiej	120	30	120	—
VI. Biblioteka w Krakowie	25	16	25	—
VII. Utrzymanie dworu tatrzańskiego w Zakopanem.				
A). Wydatki zwyczajne	947	54	715	—
B). Wydatki nadzwyczajne.	411	08	388	—
VIII. Wydatki z funduszu dyspozycyjnego Wydziału.	268	53	300	—
IX. Koszta zarządu *a)* lokal biura	150	—	150	—
A). W Krakowie *b)* porto od korespondencyi . .	32	59	25	—
c) „ „ dyplomów.	8	99	10	—
d) „ wydawnictw Tow. .	107	63	100	—
e) kursor	59	44	60	—
f) koszta ściagania wkładek . .	36	87	45	—
g) potrzeby kancelaryjne. . . .	35	77	35	—
B). Wydatki delegatów na prowincyi i zagranicą	134	55	120	—
C). Koszta utrzymania bióra w Zakopanem . .	100	10	100	—
X. Wynagrodzenie *a)* sekretarza	300	—	300	—
b) podskarbiego.	150	—	150	—
XI. Druki (dyplomy, karty leg., ogłoszenia etc.) . .	81	57	108	—
XII. Wpisowe do funduszu zapasowego.	217	—	100	—
XIII. Umorzenie pożyczki kasynowej	787	82	800	—
XIV. Zwrot długu *a)* do funduszu żelaznego.	400	—	400	—
b) do funduszu hr. Reya.	100	—	100	—
c) do funduszu mapy Tatr	205	—	155	—
XV. Naprawa linii telegraficznej między N. Targiem a Zakopanem	199	20	180	—
XVI. Zapomoga dla Tow. muzycznego w Zakopanem.	60	20	60	—
XVII. Zakupno gruntów koło Morskiego Oka.	785	72	400	—
XVIII. Podatek ekwiwalentowy za r. 1881 do 1889 . .	114	47		—
XIX. Pozostałość od celów naukowych do funduszu mapy Tatr	97	22	—	—
XX. Do funduszu żelaznego	100	—	—	—
Wydatki razem	8715	50	7306	—
Nadwyżka dochodu z końcem r. 1889.	351	52		
	9067	**02**		

Komisya kontrolująca sprawdziła wszystkie pozycye tak co do dochodu jak rozchodu i znalazła wszystko w należytym porządku.

Członkowie komisyi kontrolującej:

J. Wład. Fischer.

G. Maryniak.

Delegowany imieniem wydziału:

L. Świerz, sekr. Tow.

Kraków dnia 22 stycznia 1890 r.

Podskarbi Towarzystwa:

Dr. Wierzbicki.

PRELIMINARZ BUDŻETU TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO NA ROK 1890

uchwalony na XVII zwyczajnem walnem Zgromadzeniu dnia 2 lutego 1890 roku.

PRZYCHÓD

PRZYCHÓD		złr.	ct.
I. Wpisowe od 100 nowych członków		100	—
II. Wkładki roczne od 1300 członków		3900	—
III. Zapomoga Wys. Sejmu na cele Towarzystwa		400	—
IV. $^1/_3$ część wkładek z oddziałów Towarzystwa		100	—
V. Dochód ze schronisk		400	—
VI. Dochód z kasyna *a)* ze zabaw	500		
b) z biblioteki, czytelni, siodeł, kręg. itd.	500		
c) ze sali i z najmu innych ubikacyj	900	1900	—
VII. Dochody różne *a)* procenta od funduszów Towarzystwa	20		
b) nieprzewidziane	150	170	—
VIII. Pożyczka na budowę drugiego schroniska przy Morskiem Oku		3500	—
IX. Pozostałość kasowa z końcem 1889 r.		351	52
		10821	52

ROZCHÓD

ROZCHÓD		złr.	ct.
I. Roboty w Tatrach: *a)* schronisko przy Morskiem Oku	4000		
b) drogi, ścieżki, mostki	500	4500	—
II. Cele naukowe		250	—
III. Subwencya, assekuracya i dozór szkoły snycerskiej		200	—
IV. Wydawnictwa Towarzystwa		1350	—
V. Utrzymanie straży tatrzańskiej		120	—
VI. Biblioteka w Krakowie		25	—
VII. Utrzymanie dworu tatrzańskiego w Zakopanem			
A) Wydatki zwyczajne: *a)* sprzęty	50		
b) podatki	115		
c) assekuracya	75		
d) usługa	40		
e) oświetlenie	50		
f) gazety	70		
g) biblioteka	25		
h) muzyka	180		
i) różne wydatki	140	745	—
B) Wydatki nadzwyczajne. Drobne naprawy budynku		80	—
VIII. Do dyspozycyi Wydziału na wydatki nadzwyczajne		400	
IX. Koszta Zarządu: *a)* lokal biura	150		
A) w Krakowie: *b)* porto od korespondencyj	25		
c) „ „ dyplomów	10		
d) „ „ wydawictw Tow.	100		
e) kursor	60		
f) koszta ściągania wkładek	45		
g) potrzeby kancelaryjne	35	425	—
B) Wydatki delegatów na prowincyi i zagranicą		120	—
C) Koszta utrzymania bióra w Zakopanem		100	—
X. Wynagrodzenie *a)* sekretarza	300		
b) podskarbiego	150	450	—
XI. Druki *a)* dyplomy i kaligraf	30		
b) karty legitymacyjne	40		
c) druki administracyjne i różne	30	100	—
XII. Wpisowe do funduszu zapasowego		100	—
XIII. Na umorzenie pożyczki		800	—
XIV. Zapomoga dla Tow. muzycznego w Zakopanem		60	—
XV. Zakupno gruntów w halach		400	—
XVI. Zapomoga dla oddziału Czarnohorskiego		200	—
XVII. Procent od pożyczki na budowę schroniska		150	—
XVIII. Naprawa linii telegraficznej (285 słupów) między Nowym Targiem a Zakopanem		200	—
Wydatki razem		10775	
Nadwyżka dochodu z końcem r. 1890		46	52
		10821	52

OBRADY WYDZIAŁU TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO

podane w streszczeniu.

215 posiedzenie Wydziału z d. 13 marca 1889 r.

Obecni: 1) Dr Markiewicz, 2) Dr Kasparek, 3) Dr Boroński, 4) Czubek, 5) Eljasz, 6) Dr Ponikło, 7) X. Sobierajski, 8) Świérz, 9) Dr Wierzbicki.

I. Przystąpiono do Towarzystwa ochrony Tatr pol. z trzema udziałami.

II. Na wniosek komisyi redakcyjnej przedstawiony przez prof. Świérza, uchwalono jednogłośnie rozpocząć wydawnictwo albumu widoków tatrzańskich w heliograwurach. Wybór pięciu widoków polecono komisyi redakcyjnej.

III. Odczytano pismo c. k. instytutu geograficznego wojskowego z Wiednia i uchwalono wydać mapę Tatr w trzech sekcyach, skoro się zbierze potrzebny fundusz.

IV. Wybrano p. Eljasza delegatem do komisyi ustanowionej celem obmyślenia środków ściągnięcia cudzoziemców do Krakowa.

V. Przyjęto do grona Tow. jednego członka (Nr 4378).

VI. Na wniosek Dra Ponikły uchwalono wnieść prośbę do starostwa powiatowego w Nowym Targu w sprawie kontroli sprzedaży przetworów alkoholowych w Zakopanem.

216 posiedzenie Wydziału z d. 24 kwietnia 1889 r.

Obecni: 1) Ks. Sanguszko, 2) Dr Markiewicz, 3) Dr Boroński, 4) Ciechomski, 5) hr. Cieszkowski, 6) Czubek, 7) Eljasz, 8) Dr Ponikło, 9) X. Sobierajski, 10) Dr Ściborowski, 11) Świérz, 12) Wierzbicki, 13) Dr Wierzejski.

I. Uchwalono zasady mającej się zawrzeć umowy między Tow. Tatrz. a p. Awitem Schubertem. Do zawarcia umowy upoważniono komitet redakcyjny, a następnie prezydyum Tow.

II. Sekretarz Tow. odczytał pismo p. Jana Trybulca, delegata Tow. w Nowym Targu, w którem donosi, że na mocy upoważnienia od prezydyum Tow. Tatrz. zakupiono kontraktem kupna i sprzedaży z d. 6 kwietnia 1889, od trzech właścicieli $^1/_{18}$, $^1/_{30}$, $^1/_{48}$ część hali przy Morskiem Oku. Po odczytaniu powyższego pisma Wydział Tow. zatwierdza dokonane kupno i uchwala zakupić jeszcze inne części hali przy nadarzonej sposobności.

III. Wybrano Dra Wierzbickiego delegatem do zastąpienia Tow. Tatrz. na mającem się odbyć w d. 27 kwietnia 1889 zgromadzeniu członków Towarzystwa ochrony Tatr p. w celu wybrania Rady nadzorczej.

IV. Na cele alpinarium uchwalono na wniosek prof. Świérza 25 złr.

---

217 posiedzenie Wydziału z d. 18 maja 1889 r.

Obecni: 1) Dr Markiewicz, 2) Dr Kasparek, 3) Dr Boroński, 4) Ciechomski, 5) hr. Cieszkowski, 6) Czubek, 7) Eljasz, 8) Dr Pieniążek, 9) Dr Ponikło, 10) Śniechowski, 11) X. Sobierajski, 12) Świérz, 13) Wierzbicki, 14) Wierzejski.

I. Odczytano i zatwierdzono kontrakt z p. Awitem Szubertem.

II. Na wniosek prof. Świérza uchwalono wysłać deputacyę do hr. Władysława Zamojskiego, aby mu złożyć najserdeczniejsze podziękowanie za nabycie Zakopanego, a na wniosek Dra Markiewicza postanowiono na pamiątkę wydobycia Zakopanego z rąk ob-

cych, wystawić kaplicę przy Morskiem Oku, na który to cel Tow. Tatrz. przyjmuje datki.

III. Uchwalono złożyć podziękowanie p. Uznańskiemu za zezwolenie wybudowania schroniska nad potokiem „Sucha Woda“ i postanowiono przystąpić do budowy drogi jezdnej od Jaszczurówki przez Waksmundzką na Roztokę i uprosić Wydział krajowy o danie polecenia inżynierowi swemu, bawiącemu obecnie w Zakopanem, przeprowadzenia trasy tej drogi.

IV. Uchwalono odnieść się do gminy zakopiańskiej z wezwaniem, aby się starała poprzeć chwalebne usiłowania p. Uznańskiego względem skrócenia drogi z Zakopanego do Jaszczurówki.

V. Przyjęto do grona Tow. 52 członków. (Nr 4377—4428).

VI. Na wniosek prof. Świérza poruczono tegoroczne roboty w Tatrach, tudzież zarząd kasyna, p. Eljaszowi.

VII. Gospodarzem kasyna na r. 1889 mianowano p. Michała Stawińskiego.

---

218 posiedzenie Wydziału z d. 14 czerwca 1889 r.

Obecni: 1) Dr Markiewicz, 2) Ciechomski, 3) Czubek, 4) Eljasz, 5) Dr Ponikło, 6) X. Sobierajski, 7) Świérz, 8) Dr Wierzbicki.

I. Przyjęto do zatwierdzającej wiadomości zakupno $^1/_{20}$ i $^1/_{40}$ części hali około Morskiego Oka.

II. Przyjęto do grona Tow. 5 członków. (Nr. 4429—4433).

III. Gospodzie ludowej w Zakopanem użyczy Towarzystwo poparcia moralnego, ile razy tego zażąda.

IV. Na wniosek Dra Markiewicza uchwalono zakupić błyskawiczne lampy dla Kasyna w Zakopanem, a na wniosek Dra Ponikły sprowadzić konserwy do schroniska przy Morskiem Oku.

---

219 posiedzenie odbyte w Zakopanem d. 14 lipca 1889 r.

Obecni: 1) Dr Markiewicz, 2) Ciechomski, 3) Czubek, 4) Eljasz, 5) Dr Ponikło, 6) X. Sobierajski 7) X. Sutor, 8) Świérz, 9) Dr Wierzbicki.

I. Uchwalono na wniosek p. Eljasza wnieść petycyę do Wydziału krajowego o podwyższenie zapomogi przeznaczonej na tegoroczną naprawę dróg w Zakopanem.

II. Przyjęto do grona Towarzystwa 46 nowych członków (Nr. 4434—4479).

---

220 posiedzenie Wydziału z d. 21 września 1889 r.

Obecni: 1) Dr Markiewicz, 2) Ciechomski, 3) Czubek, 4) Eljasz, 5) X. Sobierajski, 6) X. Sutor, 7) Świérz, 8) Dr Wierzbicki, 9) Dr Wierzejski.

I. Uchwalono przyłączyć się do petycyj tegorocznych gości zakopiańskich w sprawie ustawy budowlanej dla Zakopanego, w sprawie otwarcia oddziału kamieniarskiego przy szkole zawodowej w Zakopanem, dalej w sprawie przedłużenia drogi krajowej z Nowego Targu do Zakopanego przez Kościelisko, Witów do Chochołowa, wreszcie w sprawie zbudowania kolei żelaznej wiodącej od stacyi Chabówki lub Jordanowa przez Nowy Targ, Poronin i Zakopane. Petycye te wniesie Tow. za pośrednictwem Ks. Eustachego Sanguszki, prezesa Tow. Tatrz.

II. Przyjęto do grona Tow. 88 członków. (Nr. 4480—4567).

III. X. Sobierajski oświadcza, że JE. książę biskup krakowski złożył na cele Tow. 100 złr. Postanowiono wpisać JE. do grona członków założycieli Tow. i złożyć podziękowanie. Również uchwalono złożyć podziękowanie tym osobom, które po rozwiązaniu Tow. ochrony Tatr polskich, wniosły datki bądź to na cele Towarzystwa, bądź na wybudowanie kaplicy przy Morskiem Oku.

IV. Sekretarz przedstawia p. Jana Gebethnera księgarza, na delegata Tow. w Warszawie. Wniosek ten przyjęto.

V. Wniosek X. Sutora względem zakupna od księgarza Krzyżanowskiego znacznego zapasu książek do Zakopanego, przekazano komisyi złożonej z Dra Markiewicza, prof. Świérza i Dra Wierzbickiego.

---

221 posiedzenie Wydziału z d. 28 października 1889 r.

Obecni: 1) Dr Markiewicz, 2) Dr Boroński, 3) Ciechomski, 4) Czubek, 5) Eljasz, 6) Dr Pieniążek, 7) Dr Ponikło, 8) X. Sobierajski, 9) X. Sutor, 10) Dr Ściborowski, 11) Świérz, 12) Dr Wierzbicki.

I. Wiceprezes Dr Markiewicz oświadcza, że z powodu zwiedzenia szkoły zawodowej w Zakopanem przez p. ministra wyznań i oświecenia Dra Gautscha i p. namiestnika hr. Badeniego w d. 6 października r. b., udał się z sekretarzem Tow. do Zakopanego, aby reprezentować Tow. Tatrz. jako założyciela wymienionej szkoły i dawać potrzebne objaśnienia w sprawie tej szkoły. Przewodniczący zaznacza następnie uprzejmość prezydenta miasta Krakowa Dra Szlachtowskiego, który na jego prośbę chętnie pożyczył wielkiej ilości chorągiewek do Zakopanego, w celu przyozdobienia dworca tatrzańskiego, szkoły snycerskiej i koronkarskiej, tudzież hotelu Urbana, gdzie dostojni goście zamieszkali.

II. Na wniosek sekretarza zamianowano p. Roberta Węsierskiego w Kościanie, delegatem Tow. na powiaty kościański i śmigielski (W. Ks. P.).

III. P. Eljasz zdawał sprawę z tegorocznych robót w Tatrach i zarządu kasyna. Na wniosek X. Sobierajskiego wyrażono p. Eljaszowi podziękowanie przez powstanie z miejsca.

IV. Uchwalono zakupić od tutejszego księgarza Krzyżanowskiego około 1300 tomów do biblioteki w Zakopanem za sumę 300 złr., z której pierwsza połowa 150 złr. będzie wypłaconą przy odbiorze biblioteki w czerwcu 1890 r., a reszta 2 stycznia 1891.

V. Odczytano pismo Dra Wierzejskiego w sprawie alpinarium w Zakopanem i uchwalono na wniosek sekretarza złożyć temuż podziękowanie i prosić go o dalszą pracę w powyższym kierunku.

VI. Uchwalono na wniosek Dra Wierzbickiego podziękować Drowi F Wilkoszowi za zbieranie składek od członków b. Tow. ochrony Tatr polskich na cele Tow. Tatrz., tudzież budowy kaplicy przy Morskiem Oku.

VII. Wniosek p. Eljasza względem zalesienia Jaworzynki w Tatrach, przekazano komisyi do robót w Tatrach.

Na to posiedzenie uchwalono na wniosek Dra Ponikły, zaprosić p Aleksandra Nowickiego, komisarza lasowego przy tutejszem starostwie, jako rzeczoznawcę.

222 posiedzenie Wydziału z d. 21 grudnia 1889 r.

Obecni: 1) Dr Markiewicz, 2) Ciechomski, 3) Czubek, 4) Eljasz, 5) Dr Ponikło, 6) X. kanonik Sobierajski, 7) X. Sutor, 8) Dr Ściborowski, 9) Świérz, 10) Dr Wierzbicki, 11) Dr Wierzejski.

I. Przewodniczący Dr Markiewicz przy zagajeniu posiedzenia podnosi w gorących słowach zasługi śp. Dra Tytusa Chałubińskiego około nauki i rozwoju Zakopanego. Licznie zgromadzeni członkowie Wydziału oddają przez powstanie cześć zmarłemu.

II. Imieniem komisyi do robót w Tatrach, przedstawił p. Eljasz plan drugiego domu gościnnego przy Morskiem Oku wypracowany przez p. Beringera. Plan budowy obliczony na 3806 złr. 35 cnt. uznano za odpowiedni celowi. Wydział nie rozporządzając takim funduszem, uchwala przedstawić walnemu Zgromadzeniu wniosek względem zaciągnięcia pożyczki około 3000 złr.

III. Uchwalono na wniosek Dra Ponikły wnieść petycyę do Koła polskiego w Wiedniu w sprawie budowy odnogi kolei żelaznej z Chabówki do Nowego Targu.

V. Przyjęto do grona Tow. 20 członków. (Nr. 4568—4587).

V. Sekretarz przedstawił sprawozdanie c. k. szkoły fachowej w Zakopanem za XI rok (1888/89) nadesłane przez dyrektora tejże szkoły. Następnie zdawał tenże sprawę z posiedzenia komitetu nadzorczego szkoły w Zakopanem odbytego 2 listopada 1889 r.

VI. Uchwalono na wniosek Dra Wierzejskiego zapytać się hr. Reya Mieczysława, co się ma stać z funduszem 200 złr. przeznaczonym na założenie muzeum tatrzańskiego.

VII. Wylosowano następujące udziały pożyczkowe (à 10 złr.) mające się wypłacić w r. 1890:

Nr 107. 199. 167. 308. 105. 329. 37. 75. 356. 358. 331. 18. 338. 80. 128. 378. 132. 116. 320. 67. 389. 332. 305. 394. 144. 92. 330. 327. 4. 61. 318. 224. 106. 72. 148. 146. 88. 257. 208. 27. 342. 136. 182. 231. 138. 242. 340. 189. 368. 142. 396. 314. 397. 220. 346. 52. 85. 196. 121. 30. 290. 124. 250. 267. 166. 344. 87. 53. 393.

223 posiedzenie Wydziału z d. 13 stycznia 1890.

Obecni: 1) Dr Ściborowski, 2) Czubek, 3) Eljasz, 4) X. kan. Sobierajski, 5) X. Sutor, 6) Świérz, 7) Dr Wierzbicki.

I. Ułożono porządek dzienny XVII walnego Zgromadzenia mającego się odbyć 2 lutego 1890.

II. Po odczytaniu pisma hr. Reya w sprawie założenia muzeum tatrzańskiego, w którem tenże daje zupełną wolność rozporządzenia kwotą 200 złr. ofiarowaną w powyższym celu, uchwala Wydział przystąpić z kwotą 200 złr. jako założyciel do Towarzystwa muzeum tatrzańskiego imienia Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem.

III. Delegatem do komisyi kontrolującej wybrano ze strony Wydziału prof. Świérza.

IV. Imieniem komisyi budżetowej przedłożył podskarbi Tow. Dr Wierzbicki projekt budżetu na r. 1890 mający się przedstawić walnemu Zgromadzeniu. Przedłożony projekt przyjmuje Wydział bez zmiany.

V. Na wniosek prof. Świérza uchwalono złożyć podziękowanie delegatom Tow.: X. Leonowi Gajowieckiemu, prob. w Chodzieżu, i p. sędziemu Robertowi Węsierskiemu w Kościanie, za gorliwe wspieranie celów Tow.

VI. Na wniosek p. Eljasza nazwano nowy szlak a mianowicie przejście przez przełęcz poza Mnichem od Morskiego Oka do Ciemnych Smreczyn „Wrotami Chałubińskiego“, a to celem uczczenia jego pamięci.

L. Świerz, sekretarz.

SPRAWOZDANIE

z czynności Zarządu oddziału Czarnohorskiego za czas od 17 marca 1889 do 23 marca 1890 [1]).

W roku ubiegłym zajmował się Zarząd oddziału Kołomyjskiego sprawą budowy *dworca Czarnohorskiego.* W tym celu otrzymał zapomogę 100 złr. od W. Sejmu krajowego, 200 złr. od Wydziału Tow. Tatrzańskiego w Krakowie, 61 złr. dobrowolnych ofiar od kilkunastu osób. Materyału dostarczyła fundacya hr. Skarbka. Że jednak ścięcie takowego i sprowadzenie do Zabiego z gór i dolin wielkim ulegało trudnościom, przeto Zarząd udał się z prośbą do Dyrekcyi Towarzystwa akcyjnego drzewnego w Wiedniu (dawniej Spółki Götza et Comp.), jako właściciela sąsiednich dóbr „*Jasienów Górny*" nad Czeremoszem o bezpłatne ścięcie i spławienie tego materyału na miejsce, a prośba ta poparta życzliwie przez rządcę wymienionych dóbr Wgo Franciszka Mathiasa odniosła pożądany skutek. Że jednak świeży materyał w sposób powyższy sprowadzony nie byłby odpowiedni do natychmiastowej budowli, przeto dyrektor fundacyi Skarbkowskiej Wny Tadeusz Langie, na prośbę Przewodniczącego oddziału Czarnohorskiego, Wgo Konstantego Siwickiego, zezwolił na użycie suchego materyału znajdującego się przy zabudowaniu administracyi — a przygotowanego w innym celu — w zamian za to rządca dóbr Jasienowa taką samą ilość materyału zetnie i spławi Czeremoszem. Wskutek tego można było przystąpić zaraz do budowy, którą Zarząd poruczył Wmu Mathiasowi, i dzięki jego gorliwości stanął już w jesieni r. z. zrąb budynku głównego, pokryty dachem gontowym. Poczuwamy się do

---

[1]) Podane w streszczeniu.

miłego obowiązku złożenia serdecznego podziękowania WP. Tadeuszowi Langiemu i Wmu Franciszkowi Mathiasowi za czynny i gorliwy udział w sprawie budowy „dworca Czarnohorskiego“. Zanim budowa tegoż zostanie ukończoną, służyć będzie tymczasem za schronisko dla turystow w Żabiu domek schludny wynajęty 2 lata temu od Baranowskich.

Wycieczkę wspólną z Kołomyi urządzono r. z. d. 9 i 10 czerwca na górę *Grehit*, zkąd się roztacza wspaniały widok na całe pasmo Czarnohory, a dalej na Rodneńskie góry w Siedmiogrodzie.

Na ogólnem zgromadzeniu członków oddziału z d. 23 marca 1890, uchwalono na wniosek Zarządu przedstawiony przez prof. Waleryana Krycińskiego, wszelkiemi siłami popierać sprawę założenia szkoły dla przemysłu drzewnego w Żabiu, wsi najludniejszej w całym kraju, gdzie w wysokim stopniu można wyzyskać motywa rodzime, podobnie jak się to stało w zawodowej szkole dla przemysłu drzewnego w Zakopanem. Po ożywionej dyskusyi, w której brali udział pp. Emanuel Wolff, hr. Edward Starzeński, Dr. Piaskiewicz, Dr. Jaworski, Sygurd Wiśniowski i ref. Kryciński, wybrano komisyę złożoną z pp. Biseta, Dra Jaworskiego, Krycińskiego i Mathiasa w wymienionej sprawie.

Liczba członków oddziału: 96.

Kołomyja 23 marca 1890.

Konstanty Siwicki,
przewodniczący.

Emeryk Turczyński,
sekretarz.

b) Sprawozdanie kasowe za czas od 17 marca 1889 do 23 marca 1890.

a) Przychód:

Pozostałość kasowa z r. 1887	260	złr.	86 cnt.
Wpisowe	12	„	— „
Wkładki członków za rok 1889	128	„	— „
Wkładki członków za rok 1890	27	„	— „
Restancye za rok 1888	17	„	— „
Procent od 257 złr. książ. oszczędn.	7	„	69 „
Za towary huculskie bazaru sprzedane	222	„	40 „

Z Kasy oszczedności pożyczka	150 zlr.	—	cnt.
Subwencya od Sejmu krajowego na budowę dworku w Żabiu	100 „	—	„
Subwencya od Tow. Tatrz w Krakowie . . .	200 „	—	„
Dobrowolne datki na budowę dworku w Żabiu [1]	61 „	—	„
Razem	1185 złr.	95	cnt.

b) Rozchód:

Czynsz resztujący za gospodę w Żabiu za r. 1889	16 złr.	50	cnt.
Porto poczt., druki, ogłoszenia, ekspedycye . .	30 „	63	„
Procent Kasie oszczędności od 150 złr . . .	4 „	03	„
Czynsz za grunt w Żabiu	1 „	—	
Na budowę dworku Czarnohorskiego w Żabiu pierwsza rata na ręce p. Mathiasa . . .	500 „	—	„
Zwrot pożyczki Kasie oszczędności	150 „	—	„
Za sprzęty do gospody w Żabiu	13 „	20	„
Razem	715 złr.	36	cnt.

c) Zestawienie:

Przychód	1185 złr.	95	cnt.
Rozchód	715 „	36	„
Pozostaje w kasie	470 złr.	59	cnt.

Kołomyja 23 marca 1890 r.

Konstanty Siwicki m/p., prezes.

Karol Głuchowski m/p., podskarbi.

---

[1] *Dobrowolne datki ofiarowali:*

WWni: Konstanty Siwicki 5 złr.. Waleryan Kryciński 3 złr., Emeryk Turczyński 3 złr., Ks. Martini 50 ct., Kornel Polański 60 ct., Hr. Edmund Starzeński 5 złr., Adolf Czuczawa 10 złr., R. P. 20 ct., Jan Feuer 1 złr., Dr. Karol Wurst 2 złr., Wiktorya Krzysztofowiczowa 5 złr., Ks. Józef Szeligiewicz 3 złr., Franciszek Mathias 5 złr., Wilhelm Schayer 5 złr., Henryk Winiarz 2 złr., Antoni Sidorowicz 50 ct., Mastyński 50 ct., Ks. Pawłowski 1 złr., Łucyan Backer 50 ct., Dr. Władysław Piaskiewicz 1 złr., Jakób Asłan 1 złr., Sygurd Wiśniowski 2 złr., Seeger 50 ct., Dr. Maramorosz 1 złr., Karol Głuchowski 3 złr.; — później jeszcze Wiktor Sedlaczek 3 złr., Stanislaw Maldrowski 1 złr.; (obydwie ostatnie pozycye wraz z 30 ct. z powyższych należą już do przyszłorocznego rachunku).

SKŁAD
TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO
w dniu 15 maja 1890 roku.

Wydział Towarzystwa:

Prezes:
Ks. Eustachy Sanguszko, poseł na Sejm krajowy i członek Izby Panów.
I. Wiceprezes:
Dr. Władysław Markiewicz, adwokat.
II. Wiceprezes:
Dr. Franciszek Kasparek, prof. uniw. i czł. kor. Akad. um.

Członkowie:

1. Dr Boroński Lesław, adwokat.
2. Ciechomski Erard Wiktor, nauczyciel języka francuskiego.
3. Hr. Cieszkowski Zygmunt, obywatel.
4. Czubek Jan, profesor gimnazyalny.
5. Eljasz Walery, artysta malarz.
6. Dr Pieniążek Karol, adwokat i radca miejski.
7. Dr Ponikło Stanisław, lekarz powiatowy.
8. Hr. Rey Mieczysław, obywatel i poseł na sejm krajowy, w Przecławiu.
9. X. Roszek Wojciech, proboszcz w Poroninie.
10. X. Sobierajski Jozafat, kanonik.
11. X. Sutor August, przeor.
12. Dr Ściborowski Władysław, lekarz zdrojowy.
13. Świerz Leopold, profesor gimnazyalny (sekretarz).
14. Dr Wierzbicki Daniel, adjunkt przy obserwatoryum astronom. (podskarbi).
15. Dr Wierzejski Antoni, profesor uniwersytecki.

Na mocy §. 15 statutu mają prawa członków Wydziału:

16. Sniechowski Józef w Warszawie.
17. Znamirowski Stanisław, c. k. notaryusz w Gorlicach.
18. Hr. Dr. Dzieduszycki Wojciech, poseł, przewodniczący Oddziału Stanisławowskiego.
19. Siwicki Konstanty, obywatel, przewodniczący Oddziału Kołomyjskiego.

Delegaci Towarzystwa Tatrzańskiego:

A) **W Galicyi:**

1. W Czernichowie: X. Edward Królikowski.
2. „ Drohobyczu: Józef Tylko.
3. „ Gorlicach: Stanisław Znamirowski.
4. „ Kałuszu: Baltazar Szopiński.
5. „ Lwowie: Edward Heppe.
6. „ „ Władysław Schmidt.
7. „ Łańcucie: Dr Bielański Gustaw.
8. „ Nowym Sączu: Dr Władysław Barbacki.
9. „ Nowym Targu: Jan Trybulec.
10. „ Przemyślu: Monne Karol.
11. „ Rzeszowie: Dr Rodryg Als.
12. „ Sądowej Wiszni: Włodzimierz Stronczak.
13. „ Święcanach: X. Krementowski Karol.
14. „ Szczawnicy: Dr Wł. Ściborowski.
15. „ Tarnopolu: Henryk Teisseyre.
16. „ Tarnowie: Jan Kornicki.
17. „ „ Antoni Nieduszyński.
18. „ Zakopanem: X. Strzelecki Władysław.
19 „ Zbarażu: Kaucki Karol.

B) a) **W W. Ks. Poznańskiem:**

20. X. Antoniewicz Bolesław w Bninie na powiat Śremski.
21. Brzeski Julian w Krotoszynie (p. Barcin) na powiat Szubiński i Bydgoski.
22. Chełkowski Franciszek w Starogrodzie (p. Kuklinów) na powiat Krotoszyński i Koźmiński.
23. Dr Chełmicki Julian w Zydowie na powiaty Gnieźnieński i Witkowski.
24. X. Gajowiecki Leon w Chodzieży na pow. Chodzieski i Wyrzyski.
25. Grabska Kornelia w Poznaniu (ul. Piekarska nr. 19) na pow. Poznański.
26. Grabski Józef w Skotnikach królewskich (p. Papros) na powiaty Inowrocławski, Mogilnicki i Strzelnieński.
27. X. Jan Janas w Stawie (p. Strzałkowo) na powiat Wrzesiński.
28. Karłowski Leon w Grabkowie (p. Dłoń) na powiat Gostyński i Rawicki.
29. Niemojowski Wincenty w Jedlcu (p. Pleszew) na powiat Pleszewski i Jarociński.
30. Dr Opieliński Ignacy w Środzie na powiat Średzki.
31. Półczyński Janta Władysław w Redgoszczu (p. Rąbczyn-Rombschin) na powiat Wągrowiecki.
32. Ponikiewicz Stanisław w Brylewie (p. Kossowo) na powiaty Wschowski i Leszczyński.
33. Rożański Stanisław w Padniewie (p Mogilno) na powiat Mogilnicki.
34. Skarzyński Henryk w Miedzianowie (p. Skalmierzyce) na powiat Odolanowski i Ostrowski.
35. X: Weiss Karol w Mikorzynie (p. Domanin) na powiat Ostrzeszowski i Kępiński.
36. Węsierski Robert w Kościanie na powiat Kościański i Śmigielski.
37. X. Wilczewski Tertulian w Szamotułach na powiat Szamotulski.
38. Dr Wróblewski Kazimierz w Buku na powiat Grodziski i Nowotomyski.
39. Zabłocki Henryk w Dąbrówce (p. Ludomy) na powiat Obornicki.

b) **W Prusach zachodnich:**

40. Erazm Parczewski w Belnie (p. Laskownica).

C) **W Królestwie Polskiem:**

41. W Warszawie: Teodor Paprocki (Nowy Świat 4).
42. „ „ Józef Śniechowski (ulica Chłodna 28/892).
43. „ „ Jan Gebethner.

Poczet członków.

a) Honorowi:

1. Arnese Wincenty, obywatel w Uściskowie.
2. Dr Baraniecki Adryan, dyrektor muzeum techn. przemysł. w Krakowie.
3. Dr Baretti Marcin, profesor.
4. Berseviczy Egidyusz, b. prezes Tow Karp. w Łomnicy.
5. Budden Ryszard Henryk, prezes oddziału wł. klubu Alp., we Florencyi.
6. J. E. Chlumecky Jan, b. minister handlu i przemysłu w Wiedniu.
7. Doller Antoni, major w Kiezmarku.
8. J. E. X. Dunajewski Albin, biskup krakowski.
9. J. E. Hr. Dzieduszycki Włodzimierz, ob. i czł. Izby Panów, we Lwowie.
10. Gall J. B., adwokat prezes oddziału włoskiego Kl. Alp. w Aoście.
11. Kolberg Oskar, etnograf w Krakowie.
12. Dr Lemercier Abel, zał. i jen. sekretarz franc. Klubu Alp. w Paryżu.
13. Dr Majer Józef, b. Rek. Uniw. Jag., prezes Akad. Umiej. w Krakowie.
14. Dr Nowicki Maksymilian, prof. Uniw. członek Akad. Umiej. w Krakowie.
15. Payer Juliusz w Wiedniu.
16. Dr Petersen Teodor, b. prezes niem. i austr. T. Alp. w Frankfurcie nad M.
17. Hr. Potocka Anna w Rymanowie.
18. Hr. Rey Mieczysław, obywatel i poseł na sejm krajowy, w Przecławiu.
19. Siemiradzki Henryk, artysta malarz w Rzymie.
20. Hr. Skarbek Henryk, obywatel i kurator fundacyi t. im. we Lwowie.
21. Dr Spanna Horacy, b. prezes włoskiego Klubu Alp w Turynie.
22. X. Stolarczyk Józef, kanonik w Zakopanem.
23. Wittig August, b. prezes styryjskiego Tow. Górskiego w Gradcu.
24. Dr Wrześniowski August, profesor Uniwersytetu w Warszawie.
25. Zahringer Herman, b. prezes szwaj. Klubu Alp. w Lucernie.
26. JE. Dr Ziemiałkowski Floryan, b. minister i czł. Izby Panów w Wiedniu.

Zmarli: 1) Ball John († 1889). 2) Br. Cesati Wincenty († 1883). 3) Cezanne Ernest († 1876). 4) Dr Chałubiński Tytus († 1889). 5) Dr Desor Edward († 1882). 6) Dr Dietl Józef (+ 1878). 7) Hr. Gołuchowski Agenor († 1875). 8) Goszczyński Seweryn (1876). 9) Kantak Kaźmierz († 1886). 10) Kraszewski Józef Ignacy († 1887). 11) Longman Wiliam. 12) Hr. Potocki Alfred († 1889). 13) Ks. Sapieha Leon († 1878). 14) Sella Kwintyn († 1884). 15) Dr Zyblikiewicz Mikołaj (1887).

b) Założyciele:

1. Arnese Wincenty, obywatel w Uściskowie.
2. Ks. Czartoryski Marceli, obywatel w Krakowie.
3. Dobrzyński Adolf, obywatel w Rożnowie.
4. J. E. Dunajewski Albin, książę biskup krakowski.
5. Hr. Dzieduszycki Włodzimierz, obywatel, członek Izby Panów, b. marszałek sejmu krajowego we Lwowie
6. Br. Eichhorn Ludwik, b. właściciel Zakopanego.
7. Hr, Husarzewska Helena w Krakowie
8. Hr. Husarzewska Jadwiga w Krakowie.
9. Kęszycki Nałęcz Marcin, obywatel w Dźwiniaczce.
10. Kluczycki Stanisław w Krzeszowicach.
11. Machnaur Jan Wacław w Warszawie.
12. Dr Madurowicz Maurycy, prof. Uniw. w Krakowie.
13. Dr Markiewicz Władysław, adwokat w Krakowie.
14. Michałowski Ludwik, obywatel w Krakowie.
15. Emilia z hr. Bnińskich, hr. Józefowa Mielżyńska w Iwnie.
16. Dr Nowicki Maksymilian, prof. Uniw. Jag., czł. Ak. Umiej. w Krakowie.
17. Pawlikowski Mieczysław, obywatel w Krakowie.
18. Peltz Magnus, b. właściciel Zakopanego.
19. Pławicki Feliks, c. k. kapitan we Lwowie.
20. Hr. Rey Mieczysław, obywatel i poseł na sejm krajowy, w Przecławiu.
21. Hr. Reyowa Józefa w Przecławiu.
22. Richtmann Zygmunt, obywatel we Lwowie.
23. Księżniczka Sanguszkówna Helena w Gumniskach.
24. Uznański Adam, obywatel w Poroninie, b. prezes Rady powiatowej w Nowym Targu.
25. J. E. Dr Ziemiałkowski Floryan, były minister, poseł na sejm krajowy, członek Izby Panów w Wiedniu.
26. Znamirowski Stanisław, c. k. notaryusz w Gorlicach.
27. X. (za pośrednictwem śp. Aleksandra Kurtza).

Zmarli: 1) Hr. Branicki Aleksander. 2) Hr. Branicki Konstanty. 3) Hr. Dzieduszycki Aleksander. 4) Homolacs Edward. 5) Dr Lutostański Bolesław. 6) Marfiewicz Antoni. 7) Hr. Potocki Artur. 8) Księżna Sapieżyna Jadwiga z Zamoyskich. 9) X. Spithal Roman. 10) Szalay Józef.

---

c) Dożywotni:

1. Dr Chrostowski Bronisław, lekarz w Warszawie.
2. Hr. Dzieduszycka Karolina w Gwoździcu.
3. Hr. Dzieduszycki Stan., obywatel w Gwoździcu.
4. Hr. Młodecki Józef, obywatel.
5. Dr Pawlikowski Jan, w Krakowie.
6. Rogójski Feliks, obywatel w Szymbarku.
7. Skibiński Józef w Warszawie.
8. Sulikowski Karol, dyrektor dr. żel. w Warszawie.

---

d) Zwyczajni:

A.

1. Dr Abraham Władysław, prof. uniw. we Lwowie.
2. Adam Gustaw, urzędnik Tow. wzaj. ubezp. w Krakowie.
3. X. Adamczewski Franciszek w Madrem.
4. Adamski Cyryl, kupiec w Poznaniu.
5. X. Akoszewski Aleksander, proboszcz w Buku.
6. Aleksandrowicz Włodzimierz, prof. gimn. w Krakowie.
7. Dr Als Alfons Rodryg, adwokat w Rzeszowie.
8. Altdorfer Pius, nacz. wydz. drogi żel.
9. Althowa Ludwika, wdowa po prof. uniw. w Krakowie
10. Ambros-Rechtenberg Józef, prof. gimn. em. we Lwowie.
11. Anczyc Wacław w Krakowie.
12. Anders Albert, urzędnik fabryki cukru.
13. Andersch Paweł, kupiec w Poznaniu.
14. Andruszewski Albin, tapicer w Poznaniu.
15. X. Andrzejewicz Antoni, biskup sufragan w Gnieźnie.
16. Andrzejewski Franciszek, kupiec w Poznaniu.
17. X. Antoniewicz Bolesław, dziekan w Bninie.
18. X. Arendt Antoni, proboszcz w Wieleniu.
19. Armatowicz Feliks w Krakowie.

B.

20. Hr. Badeni Stanisław, obywatel w Branicach.
21. Dr Bajkowski Bogdan, lekarz w Kijowie.
22. Bajkowski Józef, urz. dr. żel.
23. Baliński Stanisław, urz. Tow. Kred.
24. Balko Al ksander, urzędnik Prokuratoryi Skarbowej we Lwowie.
25. Ballenstedt Adolf, budowniczy w Gnieźnie.
26. Dr. Bandrowski Ernest, prof. w. szkoły prz. i doc. uniw. w Krakowie
27. X. Bankiet Jan, proboszcz w Glesnie.
28. Barabasz Wiktor, dyrektor Tow. muz. w Krakowie.
29. Dr Baranowski Ignacy, b. prof. uniw. w Warszawie.
30. Baranowski Lucyan, obywatel w Krakowie.
31. Baranowski Teodor, prezes Izby handlowo-przemysłowej w Krakowie.
32. Dr Barbacki Władysław, adwokat w Nowym Sączu.
33. Barcikowski Józef w Poznaniu.
34. Bartecki Wojciech, rzecznik w Nowym Tomyślu.
35. Bardzki Artur, adwokat przysięgły w Warszawie.
36. Bardzki Stanisław, obyw., współwydawca Gazety roln., w Warszawie.
37. Dr Bartlicz Stanisław, lekarz w Czempiniu.
38. Barzykowski Stanisław, obs. stacyi meteor. w Ropicy ruskiej.
39. Dr Bartman Stanisław, notaryusz w Wojniczu.
40. Bartynowski Franciszek, c. k. adjunkt sądowy w Krakowie.
41. X. Basiński Tomasz, dziekan w Tursku.
42. Bassak Antoni, urz. dr. żel.
43. Batogowski Tomasz, adwokat w Kielcach.
44. Baum Henryk, urz. dr. żel.
45. Bauerertz Roman, obywatel.
46. Baurowicz Emil, kand. adw. we Lwowie.
47. Bayer Karol, kupiec we Lwowie.
48. Bednarski Stanisław, prof. gimn. w Drohobyczu.
49. Behm Kazimierz, kancelista sądowy w Drohobyczu.
50. X. Beisert Józef, proboszcz w Rozdrażewie.

51. Bellisoni Karol w Krakowie.
52. Bełza Stanisław, adwokat w Warszawie.
53. Bendetson Jan w Zawierciu.
54. Dr. Benni Karol, lekarz w Warszawie.
55. Bergson Ludwik w Warszawie.
56. Bergier Adam.
57. Berkowski w Konojadzie.
58. Beringer Wandalin w Krakowie.
59. X. Bernacki Jan, kanonik katedralny w Tarnowie.
60. Bieczyński Stanisław, właśc. realności we Lwowie.
51. Bieńkowski Feliks, inżynier Wydziału kraj. we Lwowie.
62. Biasion Alfred, kupiec w Krakowie.
63. Biber Józef, prawnik, obserwator stacyi meteorol. w Kossowie.
64. Biechoński Wojciech, właściciel kopalni nafty w Gorlicach.
65. Biegańska Eleonora, obyw. w Potulicach.
66. Bielak Józef, kypiec w Krakowie.
67. Dr Bielański Gustaw, lekarz pow. w Łańcucie.
68. Bielańska Emilia, obywatelka w Krasnem.
69. Dr Bielawski Józef, lekarz w Borku.
70. X. Bielicki Armin kanonik w Pelplinie.
71. Bielicki Izydor, sekretarz rady powiatowej w Jaśle.
72. Dr Bielińskl Stanisław, adwokat we Lwowie.
73. Bielska Józefa w Krakowie.
74. Bieniasz Franciszek. naucz. gimn. w Złoczowie.
75. Biernacki Apolinary, właściciel realności w Szczawnicy.
76. Biernacki Waleryan, urzędnik.
77. Bierzyński Tadeusz, dyrektor fabryki cukru.
78. Dr Biesiadecki Jan, lekarz powiatowy w Jaśle.
79. Biesiadowski Aleksander, inżynier w Warszawie.
80. Bietkowski Floryan, poczmistrz w Kolbuszowej.
81. X. Biliński Jan, kanonik i marszałek powiatowy w Iławczu.
82. Dr Birkenmajer Ludwik, prof. kr. szk. rolniczej w Czernichowie.
83. Birner Marya w Poznaniu.
84. Bisanz Gustaw, architekt, prof. szkoły politechnicznej we Lwowie.
85. X. Bisławski Franciszek, proboszcz.
86. Dr Biziel w Krzywiniu.
87. Blauth Jan, obserwator stacyi meteorol. w Maniowach.
88. Dr Blumenstok Alfred, koncyp. prokuratoryi Skarbu w Wiedniu.
89. X. Blümel Karol, prob. w Gołaszynie.
90. Błaszkowski Leon, urzędnik sądowy w Warszawie.
91. Błażowski Wiktor, notaryusz i burmistrz w Drohobyczu.
92. Hr. Bniński Karol, obywatel w Czeszewie
93. Hr. Bniński Maksymilian, obywatel w Pamiątkowie.
94. Hr. Bniński Roman, obywatel w Krakowie.
95. Hr. Bniński Seweryn, obywatel w Gułtowach.
96. Hr. Bniński Włodzimierz, obywatel w Cmachowie.
97. Bobin Romuald. prof. gimn. w Jarosławiu.
98. Dr Bobrzyński Michał, prof. uniw., czł. akad. um. i poseł w Krakowie.
99. Boduszyński Stanisław, adwokat.
100. Bogucka Emilia w Warszawie.
101. Boguliński Mikołaj, obywatel w Środzie.
102. Bohdan Hipolit w Zadworzu.
103. Dr Bojanowski Karol, lekarz w Kościanie.
104. Bojanowski Maciej, chemik.
105. Bojanowski Stefan, dzierżawca w Gołuchowie.
106. Bojańczyk Leon, fabrykant.
107. Bojańczyk Wincentowa.
108. Hr. Borkowski-Dunin Emanuel, obywatel w Ponikwie.
109. Dr. Boroński Lesław, adwokat w Krakowie.

110. Bortnik Tytus, prof. w. szkoły przem. w Krakowie.
111. Borucki Wacław, urz. dr. żel.
112. Dr Bossowski Aleksander w Krakowie.
113. X. Brandowski Aleksander, proboszcz w Borku.
114. Brandt Antoni, emerytowany radca sądu kraj. i dyrektor Kasy Oszczedności w Bochni.
115. Braun Adam, inżynier dr. żel.
116. Braunek Tadeusz, obyw. w Zielnikach.
117. Breitseer Jan w Tarnowie.
118. Breza Józef, obywatel w Lednogórze.
119. Broeckere Kazimierz w Pleszewie.
120. Broniewski Bogdan, dyrektor cukrowni w Izabelinie.
121. Broniewski Stanisław, inżynier w Krasińcu.
122. Brownsford Kazimierz, zarządca dóbr w Jaworowie.
123. X. Brosig Leopold, proboszcz w Nowem Bystrem.
124. Dr. Browicz Tadeusz, prof. uniw. w Krakowie.
125. Dr Brunner Mikołaj, lekarz. nacz szpit. ew. w Warszawie.
126. Br. Brückmann Artur w Majniczu.
127. Bruckner Gustaw, komisarz pow. w Drohobyczu.
128. X. Bryniarski Tomasz w Zebrzydowicach.
129. Brysiewicz Seweryn, poczmistrz i zastępca prezesa Rady pow. w Turce.
130. Brzeski Julian, obywatel w Krotoszynie.
131. Brzeski Leonard, obywatel i członek Izby Panów, w Jabłkowie.
132. Brzeski Marceli.
133. Brzezińska Walentyna w Warszawie.
134. Brzeziński Bonifacy, urz. dr. żel.
135. Brzeziński Józef, adwokat przysięgły w Warszawie.
136. Brzeziński Józef, obywatel w Łęgu.
137. Brzostowicz Remigiusz, urzędnik drogi żelaznej.
138. Buber Karol, obywatel w Łubiankach.
139. Buber Maks, obywatel w Łubiankach.
140. Buczkowski Walenty w Konojadzie.
141. Bukowiecki Julian, redaktor Wielkopolanina w Poznaniu.
142. X. Bukowiecki Maciej, dziekan w Wągrowcu.
143. Bukowski Antoni, jen. plenip. dóbr w Pruchnowie.
144. X. Dr Bukowski Julian, prob. w Krakowie.
145. X. Bulmajer Albin proboszcz w Wyrzysku.
146. Dr Buski Sylwester, dyrektor banku włościańskiego w Poznaniu.
147. Busse Antoni, urz. dr. żel
148. Busse Tadeusz w Niegibalicach.
149. Dr Buś Wojciech, adwokat w Tarnowie.
150. Dr Buszek Jan, fizyk miejski w Krakowie.
151. Butkiewicz Franciszek, obywatel.
152. Bzowski Adam, obywatel w Żerosławicach.

C.

153. C. O.
154. Callier Edmund, pułkownik w Poznaniu.
155. Cegielski Stefan, poseł na sejm pruski i parl. niem., właściciel lejarni żelaza i fabryki maszyn rolniczych w Poznaniu.
156. Dr Celichowski Zygmunt, właściciel księgarni w Poznaniu.
157. Chełkowski Franciszek obywatel w Starymgrodzie.
158. Chełkowski Ildefons, obywatel w Kuklinowie.
159. Chełmicki Floryan, obywatel w Bzowie.
160. Dr Chełmicki Julian, obywatel, poseł na sejm pruski w Żydowie.
161. Chyczewski Stanisław w Wyżnym Wołoczku.
162. Chlebowski Józef, inżynier w Sławkowie.

163. Chludziński Stanisław, sekretarz sądu w Warszawie.
164. Chłapowska Helena, art. dram. w Nowym Yorku.
165. Chłapowski Dezydery, obywatel w Gozdziechowie.
166. Chłapowski Ed. obywatel w Bonikowie.
167. Dr Chłapowski Franciszek, lekarz w Poznaniu.
168. Chłapowski Józef, obywatel w Rzegocinie
169. Chłapowski Karol w Nowym Yorku.
170. Chłapowski Karol, obywatel w Sosnicy.
171. Chłapowski Stanisław, obywatel i poseł, w Szołdrach.
172. X. Chmielowski Leopold, dziekan i proboszcz w Szaflarach.
173. Chodacki Józef, obserwator stacyi meteorol. w Milówce.
174. Chodorowicz Emilia.
175. Chojecki Lubicz Michał, c. k. komisarz powiatowy w Zbarażu.
176. Choromański Celestyn, farmaceuta w Warszawie.
177. X. Choróbski Ludwik, wikary w Krakowie.
178. X. Dr Chotkowski Wład. prof. uniw., czł.Rady p. w Krakowie.
179. C. B.
180. Dr Chramiec Jędrzej, lekarz w Zakopanem.
181. Chranicki Jan, właściciel zakładu wychowawczego w Krakowie.
182. X. Chromecki Tadeusz, Rektor XX. Pijarów w Krakowie.
183. Chronowski Jaxa Eustachy, właśc. hotelu w Krakowie.
184. C. I.
185. X. Chrustowicz Wawrzyn, w Miejskiej Górce.
186. Chruszczakowski Feliks, prawnik w Warszawie.
187. Chrzanowski Leon, poseł na sejm kr. i członek Rady p. w Krakowie.
188. Chrzanowski Władysław. kupiec w Poznaniu.
189. Chrząszczewska Helena w Warszawie.
190. De Chwistek Bronisław, lekarz stacyi klimat. w Zakopanem.
191. Chwałkowski Franciszek, piekarz w Poznaniu.
192. Chyczewski Stanisław, adwokat przys. w Płocku.
193. X. Chylewski Feliks, prob. w Pakości.
194. Cichowicz Augustyn, kupiec w Poznaniu.
195. Cichowicz Ludwik, rzecznik w Poznaniu.
196. X. Cichowicz Władysław, proboszcz w Łodzi.
197. Ciechomski Erard Wiktor, nauczyciel języka franc. w Krakowie.
198. Dr Cieślewicz Jakób, lekarz w Strzelnie.
199. Cieśliński Karol. c. k. prokurator p. w Nowym Sączu.
200. Hr. Cieszkowski August w Wierzenicy.
201. Hr. Cieszkowski Zygmunt w Krakowie.
202. Dr Csesznak Feliks, adwokat w Krakowie.
203. X. Ćwikliński Antoni, prob. w Mogilnie.
204. X. Cybichowski Antoni, prob w Cerekwicy.
205. Dr Cybulski Napoleon, prof. uniw. w Krakowie.
306. Dr Cyfrowicz Leon, prof. i sekr. uniw. w Krakowie.
207. Czajkowska z Szembeków Zofia we Lwowie.
208. Czajkowski Stanisław.
209. Czapliński Stanisław, medyk w Krakowie.
210. Hr. Czapski Bogdan, obywatel w Smogulcu.
211. Czapski Józef, obywatel w Kucharach.
212. Czarliński Leon, obywatel i poseł na sejm pruski, w Zakrzewku.
213. Hr. Czarnecki Stanisław, obywatel w Pakosławiu.
214. Hr. Czarnecki Wiktor, obywatel w Gogolewie.
215. Czarniakowski Michał, obywatel w Lisieczyńcach.
216. Czarnik Bronisław, sekr. Zakładu nar. im. Ossolińskich we Lwowie.
217. Czarnowski Kazimierz, obywatel w Kroczewie.
218. Czarnowski Wincenty w Krakowie.
219. Ks. Czartoryski Adam, obyw., poseł do parl. niem., w Rokossowie.
220. Ks. Czartoryski Jerzy, obywatel, poseł na sejm kraj.. i delegat do Rady państwa, w Wiązownicy.

221. Ks. Czartoryski Władysław, obywatel w Paryżu.
222. Ks. Czartoryski Zdzisław, obywatel i poseł na sejm pruski i parl. niem. w Iutrosinie.
223. Ks. Czartoryski Zygmunt, obywatel w Rokossowie.
224. X. Czechowski Antoni, prob. w Gryżynie.
225. Dr Czerkawski Julian, lekarz we Lwowie.
226. Dr Czerkawski Stanisław we Lwowie.
227. Czermak Wiktor we Lwowie.
228. Czarnecki Józef, prof. gimn. Fr. Józ. we Lwowie.
229. Czerszyk Marya we Lwowie.
230. Czubek Jan, prof. gimn. w Krakowie.
231. Czubernat Leopold, organista w Zakopanem.
232. Czypicki Czesław, rzecznik w Koźminie.
233. Czyszczan Maciej, radca dworu przy trybunale najwyższym w Wiedniu.

D.

234. D. A.
235. D. H.
236. Dajewski Mieczysław, radca skarbowy we Lwowie.
237. X. Dalkowski Maksymilian, prob. w Lussowie.
238. X. Dandelski Ignacy, prob. w Kobylinie.
239. X. Dańkowski Józef, wikaryusz w Skawinie.
240. Danysz A., obywatelka w Poznaniu
241. Daszkiewicz-Korybut Antonina w Warszawie.
242. Dr Daszkiewicz Bronisław, lekarz w Kępnie.
243. Dąbrowskt Antoni, urzędnik w Łukowie.
244. Dr Dąbrowski Ignacy, lekarz w Warszawie.
245. Dąmbski Stanisław, obywatel.
246. Hr. Dąmbski Stefan, obywatel w Zakowie.
247. Dąmbski Władysław, obywatel w Mamliczu.
248. Dąmbski Włodzimierz, obywatel w Bystrej.
249. X. Delert Jan, proboszcz w Juncewie.
250. Dembiński Antoni, obywatel w Węgiercach.
251. Dr Dembiński Teodor w Poznaniu.
252. Dr Dembowski Bronisław w Zakopanem.
253. Dr Dembowski Stanisław w Warszawie.
254. Dębicki Gustaw, urz. dr. żel.
255. Dębski Feliks, adwokat w Warszawie.
256. Dębski Hubert, urzędnik górniczy w Dąbrowie górniczej.
257. Dickstein Samuel, prof. w Warszawie.
258. Dietl Leopold, obywatel w Rzuchowej.
259. Długosz Władysław Antoni, wł. apteki.
260. Dmóchowski Wojciech. urz. dr. żel.
261. Dr Dobija Antoni, adwokat w Krakowie.
262. Dr Doboszyński Adam, adwokat w Krakowie.
263. Dobrowolski Franciszek, redaktor „Dzien. Pozn.“ w Poznaniu.
264. Dr Dobrski Konrad, lekarz w Warszawie.
265. Dobrzański Mirosław w Płocku.
266. Dobrzelewski Jan, urz. dr. żel.
267. Dobrzycki Henryk, obywatel i poseł, w Bąblinie.
268. Dobrzyniecki Feliks, aptekarz w Drohobyczu.
269. Dobrzyński Natan, kupiec.
270. Dobrzyński Władysław, inżynier.
271. Doerffer Paweł, administrator w Pawłowicach.
272. Dolański Ludwik, obywatel w Rakowie.
273. Doliński Kazimierz, obywatel w Mrówli.
274. Dr Domański Stanisław, prof. uniw. w Krakowie.

275. Domher Aleksander, obywatel w Hołobach.
276. Donimirski Edward, obywatel w Łysomicach.
277. Donimirski Jan, obywatel w Buchwałdzie.
278. Drenig Ignacy, sekretarz sądu wyższego w Krakowie.
279. Drohojowska Anna, obywatelka w Czorsztynie.
280. Dr Drohojowski Kazimierz, urzędnik przy starostwie w Krakowie.
281. Drohojowski Stanisław, obywatel w Czorsztynie.
282. Hr. Drohojowski Zygmunt obywatel w Krukienicach.
283. Drozdowski Aleksander, inżynier.
284. X. Drwęski Ludwik, dziekan w Pawłowicach.
285. Duchowski Antoni, restaurator w Poznaniu.
286. X. Dudziński Wojciech, admin w Gilowicach.
287. Dutkiewicz Karol, właśc. realności w Krynicy.
289. X. Dutkiewicz Onufry, proboszcz wojskowy w Głogowie.
289. Dworzaczek Włodzimierz, student w Warszawie.
290. Dr Dworski Aleksander, zastępca członka Wydz. kraj. i prezes miasta Przemyśla.
291. Dr Dworski Tadeusz, lekarz miejski w Przemyślu.
292. Dydyński Maryan, obyw. i poseł na sejm kraj. w Raciborsku.
293. Dydyński Stanisław, adm. dóbr w Strzyżowie.
294. Działowski Apolinary, obyw. w Ociążu.
295. Działowski Eustachy, obywatel w Działowie.
296. Hr. Dzieduszycka Mieczysławowa Paulina w Krakowie.
297. Dziedzicki Ludwik, dyr. sem. naucz. żeńs. we Lwowie.
298. X. Dr Dziedziński Aleksander, prob. w Krobi.
299. Dziegiecki w Kościanie.
300. Dziembowski Konstanty, obywatel w Roszkowie.
301. Dzieszuk Halina w Warszawie.
302. Dziewólski Apolinary, inżynier kolei państwowych w Rzeszowie.
303. Dziewulski Aleksander, rejent w Warszawie.
304. Dziewulski Włodzimierz, urz. dr. żel.
305. Dziewulski Adam, urz. dr. żel.

E.

306. Eibenschutz Markus w Tarnowie.
307. Eiger Juliusz, przemysłowiec, obywatel.
308. Dr Ekielski Józef, radca Wydziału kraj. we Lwowie.
309. Eljasz Stanisław, budowniczy w Rymanowie.
310. Eljasz Walery, artysta malarz w Krakowie.
311. Elsner Alfred, starszy inspektor kolei K. L. we Lwowie.
312. Hr. Engeström Benzelstjerna Wawrzyniec w Poznaniu.
313. E. B.
314. Msgr. Enn Władysław, prob. w Pszczewie.
315. Epstein Mikołaj, literat we Lwowie.
316. X. Ertman Kazimierz, proboszcz w Kwieciszewie.
317. Dr Erzepki Bolesław, konserwator zbiorów Tow. przyj. n. w Poznaniu.

F.

318. Dr Fabian Oskar, prof. uniw. we Lwowie.
319. Fajersztajn Stanisław w Warszawie.
320. Falkenberg Bernard, redaktor „Germanii" w Berlinie.
321. Fecht Edward, urz. dr. żel.
322. Dr Federowicz Mikołaj, właśc. kopalni nafty w Słobodzie rungurskiej.
323. Fedorowicz Jackowski Władysław, kom. pow. w Przerowie.
324. Feintuch Stanisław, kupiec w Krakowie.

325. Fenz Wilhelm, kupiec w Krakowie.
326. Fetter Jan, radca sądu kraj. w Krakowie.
327. Fibich Władysław, właśc. kopalni nafty w Kleciu.
328. Filipek Wiktor, aptekarz w Nowym Sączu.
329. Dr Finkel Ludwik, doc. uniw. we Lwowie.
330. X. Firek Felicyan w Gwoźdźcu.
331. Fischer Władysław, kupiec w Krakowie.
332. Flat Mikołaj. urz. dr. żel.
333. Fleischman Henryk, geom. ewidencyjny w Nowym Targu.
334. X. Fligierski Jan, prob. w Konarach.
335. Dr Florkiewicz Władysław, lekarz w Warszawie.
336. Dr Foryst Piotr, adwokat w Tasnowie.
337. Forster Bernard, obywatel.
338. Forster Otto, kupiec w Tarnowie.
339. Franz Karol, star. pow. w Lisku.
340. Francki Adam, urz. dr. żel.
341. Francki Jan, urz. dr. żel.
342. Francki Władysław, urz. dr żel.
343. Fraenkel Heiman.
344. Hr. Fredro Jan Aleksander, ob. w Bieńkowej Wiszni.
345. Freudenreich Józef, kupiec w Poznaniu.
346. Freundlich Władysław, sekretarz Rady pow. w Stryju.
347. Frezer Jarosław w Brzykorzystewku.
348. Dr Fritsche Gustaw, lekarz.
349. Froncz Władysław, insp. szk. okr. w Mielcu.
350. Dr Fruchtman Filip, adw. i poseł na sejm kr. w Stryju.
351. Fuchs Julian, kupiec-obywatel.

G.

352. X. Gabryel Franciszek, prob. w Zabartowie.
353. Gabryszewski Antoni, r. sąd. w Rzepowie.
354. Gabryszewski Roman, c. k. starosta pow. w Jaśle.
355. X Dr Gac Wojciech w Krakowie.
356. Gajdziński Edward, urz. dr. żel.
357. Gajewski Stefan, obywatel w Wolsztynie.
358. X. Gajowiecki Leon, prob. w Chodzieźu.
359. Galleth Józef, naucz. szkoły snycerskiej w Zakopanem.
360. X. Gałdyński Piotr, prob. w Dłużynie.
361. Dr Gałecki Bronisław, adwokat w Tarnowie.
362. X. Całecki Jan, prob. w Jankowie załeśnym.
363. Gałuszka Józef, naczelnik sądu w Makowie.
364. Gampf Józef, aptekarz w Piotrkowie.
365. X. Gantkowski Marceli, dziekan w Brudni.
366. Gamski Franciszek, wiceprezes m. Przemyśla.
367. Garbiński Andrzej, akad. w Warszawie.
368. Gautier Jan, emeryt w Warszawie.
369. Gayczak Marcin, c. k. notaryusz w Andrychowie.
370. X. Gdeczyk Stanisław, sekr. kapituły i penitencyaryusz w Gnieźnie.
371. Gebethner Jan, księgarz w Warszawie.
372. Dr Gedl Mieczysław, lekarz w Wadowicach.
373. Geisler Edward, właściciel fabryki w Warszawie.
374. Geisler Jan, nacz. wydz. rach. przy Tow. wz. ub. w Krakowie.
375. Geisler Karol, fabrykant w Warszawie.
376. Dr Geissler Ernest, adwokat w Nowym Targu.
377. Gelert Antoni, emeryt.
378. Dr Gepner Bolesław, lekarz.
379. Gerreth Apolinary, urz. banku w Warszawie.

380. Gębczyński Stanisław, obywatel.
381. Gębicki Maksymilian, urz. dr. żel.
382. Giełgud Adam w Londynie.
383. Giełgud Iza w Londynie.
384. Gieysztor Jakób w Warszawie.
385. X. Gill Michał, prob. w Smiełowie.
386. X. Gimzicki Walenty, dziekan w Wielichowie.
387. Ginsberg Karol, obywatel.
388. X. Gintrowicz Mikołaj, prob. w Ludomach.
389. Dr Glabisz Józef, lekarz w Pleszewie.
390. Glikson Jan, adwokat przysięgły.
391. X. Gliński Jan Nep., prob. w Radziechowie.
392. Glixelli Władysław, złotnik w Krakowie.
393. Dr Gluziński Antoni, doc uniw. w Krakowie.
394. Dr Gluziński Lesław we Lwowie.
395. Głębocki Jan, rzecznik w Poznaniu.
396. X. Głębocki Władysław, prob. w Chrzanowie.
397. Głębocki Zygmunt, c. k. sędzia w Przeworsku.
398. Głowiński Maksymilian, obyw. w Obornikach.
399. Gniatkiewicz Jan, obyw. w Miniewie.
400. Gnoiński Leon, dyr. kolei nadwiślańskiej w Warszawie.
401. Godlewski Mścisław, redaktor „Słowa“ w Warszawie.
402. Goebel Antoni, urz. dr. żel.
403. Goebel Artur, budowniczy.
404. Goebel Teofil, urz. dr. żel.
405. Goebel Zygmunt, urz. dr. żel.
406. Gogolewski Antoni, obywatel.
407. Goldenring Leopold, kupiec w Poznaniu.
408. Goldfinger Izydor w Nowym Targu.
409. Golfinger Jakób w Nowym Targu.
410. Gołaszewski Karol, inż. przy kolei trasw. w Nowym Sączu.
411. Gondzikiewicz Jan, urz. dr. żel.
412. Gorayski August, obyw. i poseł na sejm kr., w Moderówce.
413. Dr Gorczyca Karol, radca zdrowia w Strzelnie.
414. Dr Górecki Alfons, lekarz.
415. X. Górecki Józef, prob. w Sieteszy.
416. X. Górecki Stanisław, prob. w Rosku.
417. Dr Górski Antoni, doc. uniw. w Krakowie.
418. Górski Konstanty w Warszawie.
419. Dr Górski Piotr, kom. pow. w Krakowie.
420. Dr Górski Leon, lekarz w Stęszewie.
421. Gostkowski Aleksander, obywatel w Tomicach.
422. Grabowski Bronisław, ob. w Tokarzewie.
423. Dr Grabowski Kazimierz, doc. uniw. w Krakowie.
424. Grabowski Władysław, budowniczy w Krakowie.
425. Grabowski Wojciech, adwokat w Warszawie.
426. Grabska Kornelia, obywatelka w Poznaniu
427. Grabski Franciszek, ob. w Trzebawiu.
428. Grabski Józef, obyw. i poseł na sejm pruski w Skotnikach.
429. Grabski Julian, inżynier w Poznaniu.
430. Grabski Maryan, ob. w Kruszcy.
431. Grabski Leon, dyr. cukrowni w Gnieźnie.
432. Grabski Lucyan, dyr. fabryki w Inowrocławiu.
433. Graefe Wacław, urz. dr. żel.
434. Graeve Ludwik, ob., poseł parl. w Słowikowie.
435. Gralewski Fortunat, aptekarz w Krakowie.
436. Granatowski Kazimierz, mierniczy katastralny w Turce.
437. Grątkowski Ignacy, drogierzysta w Kościanie.
438. Groblewski Zygmunt, notaryusz w Winnikach.

439. Grochowski Kazimierz we Lwowie.
440. Grodzicki Łada Leopold w Szczawnicy.
441. Grodzki Bolesław w Petersburgu.
442. Grodzki Edmund, kupiec w Gnieźnie.
443. Dr Głodzki Wawrzyn, lekarz w Poznaniu.
444. Dr Groer Franciszek, lekarz.
445. Groer Ludwik. nacz. oddziału dr. żel.
446. Gross Ferdynand, własc. cukierni we Lwowie.
447. Grossman Jan, wł. fabrykant.
448. Grosman Stanisław. fabrykant.
449. Grosman Ludwik, kompozytor, artysta muzyk w Warszawie.
450. Grosman Stanisław, architekt w Obornikach.
451. Grosse Juliusz. kupiec w Krakowie.
452. Grot Alo jzy Wiktor, właśc. realności w Sokalu.
453. Grudzielsk i Kazimierz, budowniczy i radca m. w Gnieźnie.
454. X. Gryziecki Stanislaw, katecheta w Rzeszowie.
455. Dr Grzybczyk Józef, adj. sąd. w Wieliczce.
456 Gubrynowicz Władysław, księgarz we Lwowie.
457. Gumiński Ignacy, obywatel w Zalesiu.
458. Guńkiewicz Leon, prof. gimn. w Wadowicach.
459. Gustawski Stanisław, urz. banku gal. dla handlu i przem. w Tenczynku.
460. X. Guziński Jan, prob. w Lembargu.
461. Guttry Leon. obywatel w Piotrkowicach.
462. Gwiazdomorski Jan, kasyer arcybr. mił. i banku pob. w Krakowie.

H.

463. Hahn Władysław, rzecznik w Wągrowcu.
464. Dr Hajdukiewicz Jan, adwokat w Krakowie.
465. Dr Halik Mieczysław, notaryusz w Kielcach.
466. Haller Cezary, obywatel w Krakowie.
467. Dr Handelsman Józef, iekarz.
468. Harland Armand, urz. dr. żel.
469. Hausbrandt Wiktor, adwokat.
470. Hawełka Antoni, kupiec w Krakowie.
471. X. Hebanowski Jan, dziekan w Lwówku.
472. Hecker Czesław, urz. dr. żel.
473. Heimroth Karol, oficyał kolei K. L. we Lwowie.
474. Dr Heinrich Aleksander, lekarz.
475. Dr Hejnowicz Antoni, lekarz w Poniecu.
476. X. Hemerling Władysław, prob. w Brzostkowie.
477. Henisz Stefan, inżynier.
478. Heppe Edward, nadinż. kolei K. L. i radca m. we Lwowie.
479. Dr Heppe Tadeusz, urzędnik kraj. dyr. skarbu we Lwowie.
480. Herschthal Stanisław, inżynier kol. w Krakowie.
481. Herse Adam, kupiec w Warszawie.
482. Herse Bogusław w Warszawie.
483. Herse Robert, kupiec w Warszawie.
484. Hertz Gustaw.
485. Herz Józef, właśc. hotelu w Nowym Targu.
486. Br Heydel Zdzisław w Krakowie.
487. X. Hildebrandt Robert, prob. w Wschowie.
488. Dr Hirschberg Aleksander, kustosz bibl. im. Ossolińskich i docent uniwersytetu we Lwowie.
489. Hirschberg Józef, obywatel.
490. Hochberger Juliusz dyr. budownictwa miejs. we Lwowie.
491. Hoffman Leonard, naczelnik Wydziału dr. żel.
492. Hoffman Antonina, artystka dram. w Krakowie.

493. Hołowkiewicz Emil, wicelustrator gal. Dyr. dóbr państw. we Lwowie.
494. Hopfenblum Henryk, inżynier w Warszawie.
495. Horodyński Bogusław, obywatel w Korsowie
496. Horvatt Artur, obywatel w Gorzyczkach.
497. Dr Hoszard Franciszek, poseł i czł. Wyd. kraj. we Lwowie.
498. Hoszowski Jan, tow. sztuki druk. we Lwowie.
499. Hoszowski Ludwik, obywatel w Krakowie.
500. Hosick Ferdynand, księgarz w Warszawie.
501. Huisson Eleonora w Warszawie.
502. Hulewicz Adam, obywatel w Parusewie.
503. Hulewicz Michał, adwokat w Toruniu.
504. Hulewicz Roman, kupiec w Ostrowie.
505. Hulewicz Walery, obywatel w Młodziejewicach.
506. Hulewiczowa Helena w Kościankach.

I.

507. I. B.
508. I. L.
509. Dr Ichheiser Michał, adwokat w Krakowie.
510. Ihnatowicz Jan, kupiec i magister farmacyi we Lwowie.
511. Iwanicki Stanisław, urzędnik.
512. Dr Iwański Jan, adwokat w Wadowicach.

513. X. Jabczyński Franciszek, prob. i kan. w Strzyżowie.
514. Jabłoński Wincenty, dyr. semin. żeńsk. w Krakowie.
515. Jachimski Antoni, kupiec w Krakowie.
516. Jachowicz Eryk, urz. Tow. kred.
517. Jaczyński Czesław, obywatel w Piaskach.
518. X. Jagodziński Józef, prob. w Krzywiniu.
519. Dr Jahl Władysław, adwokat w Jarosławiu.
520. Dr Jakubowski Faustyn, adwokat w Krakowie.
521. Dr Jakubowski Maciej Leon, prof. uniw. w Krakowie.
522. Jałbrzykowski Zygmunt, obywatel w Ujezdzie.
523. X. Janas Jan, prob. w Stawie.
524. X. Janer Cyryl, prob. w Tarnopolu.
525. Janiszewski Leon. urz. dr. żel.
526. Janowski Józef, architekt we Lwowie.
527. X. Jaraczewski Michał, prob. w Ryczywole.
528. Jarochowski Joachim, obywatel w Sokolnikach.
529. Jarosz Władysław, c, k. komisarz w Rawie.
530. Dr Jasiński Aleksander, notaryusz we Lwowie.
531. Jasiński Hieronim. knpiec w Poznaniu.
532. X. Jasiński Jan, prob. w Biechowie.
533. Jasiński Józef, prezes sądu kraj. w Krakowie.
534. Jasiński Stanisław, obywatel.
525. Jasiński Władysław, urz. dr. żel.
536. X. Jaskólski Wincenty, prob. w Sowinie.
537. X. Jaskulski Augustyn, prob. w Biezdrowie.
538. X. Jaskulski Władysław, redaktor gazety kościelnej i prob. w Dolsku.
539. X. Jastrzębski Bolesław, prob. w Plonkowie.
540. Jastrzębski Józef, sędzia w Siedlcach.
541. Jawornicki Józef w Krakowie.
542. Jaworski Apolinary, ob., poseł na sejm kr. i czł. Rady p. w Skwarzawie.
543. X. Jaworski Franciszek, prob. i kanonik w Grybowie.
544. Jaworzki Julian, prof. gimn. w Krakowie.
545. Jaworski Zygmunt w Krakowie.
546. Jaworski Kazimierz, ob. w Ostrowczyku.

547. Jaworski Michał, ob. we Lwowie.
548. Jazdowska Marya w Londynie.
549. Jazdowski Bronisław w Londynie.
550. X. Dr Jażdżewski Ludwik, proboszcz, poseł na sejm pruski i parl. niem w Srodzie.
551. J. W.
552. Jażdżewski Władysław, rzecznik w Poznaniu.
553. Dr Jeleń Jan, nacz. filii banku austr. węg. w Stanisławowie.
554. X. Jelonek Władysław, wikary w Czernichowie.
555. Jelski Konstanty, kustosz muzeum Akad. um. w Krakowie.
556. Jendl Filip, c. k. notaryusz w Liszkach.
557. Jerzykiewicz Władysław, dyr. baukn ziem. w Poznaniu.
558. Dr Jerzykowski Stanisław, lekarz w Poznaniu.
559. Jeske Adam w Poznaniu.
560. X. Jezierski Józef, prob w Chlewiskach.
561. Jezierski Karol, aptekarz w Szczawnicy.
562. Jeziołkowski S,, aptekarz w Tarnowskich Górach.
563. X. Jędraszkiewicz Jan, prob. w Lissewie.
564. Dr Jędrzejowicz Adam, ob. i człon. Wydz. kr. we Lwowie.
565. Jędrzejowicz Kazimierz w Krakowie.
566. Jocz Bolesław, obyw. w Krzywczy.
567. Jokiel Franciszek, urz. dr. żel.
568. X Jordan Aleksander, prob. w Niepruszewie.
569. Dr Jordan Henryk, doc. uniw. w Krakowie
570. X. Józefczyk Władysław, kanclerz bisk. i kan. w Krakowie.
571. Józefowicz Stanisław, urzędnik w Odessie.
572. Judycki Edmund, inżynier w Moskwie.
573. Jung Seweryn, w Warszawie.
574. Dr Jurasz, prof. w Heidelbergu.

K.

575. K. A. w Warszawie.
576. K. F.
577. Kaczmarski Władysław, inżynier w Krakowie.
578. Dr Kadyj Henryk, prof. szkoły weterynaryi we Lwowie.
579. Kajkowski Emil, tokarz w Poznaniu.
580. Kalicki Zygmunt, aptekarz w Przemyślu.
581. X. Kaliniewicz Jan, prałat w Trembowli.
582. Kaliński Władysław, inżynier.
583. Kalkstein Antoni, obywatel w Płuskowęsach.
584. Kalkstein Michał, ob. i poseł parl., w Klonówce.
585. Kallay Fryderyk, architekt, naucz. szk. snyc. w Zakopanem.
586. Kałłaur Marya, naucz. w Krakowie.
587. Kamieński Władysław, dzierżawca dóbr w Zbarażu.
588. Kamiński Jakób, inżynier drogowy w Krościenku n. D.
589. Kamiński Karol, obywatel w Poznaniu.
590. Kamiński Lucyan, urz. dr. żel.
591. X. Kaniewski Anatazy, prob. w Wielowsi.
592. Kaniewski Stanisław, kupiec w Poznaniu.
593. Kański Janina Edward, obywatel w Hołotkach.
594. Kański Jordan, urz. dr. żel.
595. Dr Kantecki Maksymilian, redaktor „Kurj. Pozn.“ w Poznaniu.
596. X. Dr Kantecki Antoni, penitencyaryusz w Gnieźnie.
597. Karczewski Wacław, kupiec w Inowrocławiu.
598. Karłowski Leon, obywatel w Grabkowie.
599. Karpiński Antoni, rzecznik w Gnieźnie.
600. X. Karpiński Józef, kanonik w Babicach.

601. Karpiński Leopold, rzecznik w Śremie.
602. X. Karpisz Marcin, prob. w Markowej.
603. Dr Kasparek Franciszek, prof. uniw. w Krakowie.
604. Dr Kasprowicz Stanisław, lekarz dentysta w Poznaniu.
605. Dr Kastory Władysław, adwokat w Krakowie
606. Katarzyński Marceli, urz. dr. żel.
607. Kaucki Karol, c. k starosta w Zbarażu.
608. Kawecki Karol adj. sąd. w Drohobyczu.
609. X. Kegel Edward, dziekan w Krotoszynie.
610. Keler Franciszek Władysław, budowniczy w Poznaniu.
611. Kenig Józef, redaktor w Warszawie.
612. X. Kessler Karol, dziekan w Poznaniu.
613. Kęplicz Władysław, ob. w Romanowem Siole.
614. Kierski Nepomucen, właśc. domu handlowego w Poznaniu.
615. Kierski Stanisław, dzierżawca dóbr w Dobromirce.
616. Kiesslich Floryan, obywatel.
617. Kieszkowski Czesław, naczelnik rach. wydziału ubezp. na życie przy Tow wzajemnych ubezp. w Krakowie.
618. Kieszkowski Henryk, dyr. Tow. wzaj. ubezp. w Krakowie.
619. Kieśel Antoni, c. k. zarządca dóbr państw. w Starym Sączu.
620. Kiltynowicz Stanisław w Warszawie.
621. X. Kinowski Antoni w Oporowie.
622. Kirchmayer Jan Kanty, obywatel w Krakowie.
623. Kirkorowicz Ignacy, rządca dóbr w Lubionkach.
624. Kiselka Karol, prezes Izby hand. przem. we Lwowie.
625. X. Klarowicz Ignacy, prob. w Jaktorowie.
626. Klebert Władysław, obserw. stacyi meteorol. w Myślenicach.
627. Klecka Karolina w Warszawie.
628. Dr Kleczyński Józef, prof. uniw. w Krakowie.
629. Klemensiewicz Edmund, c. k. notaryusz i poseł na sejm kr. w Grybowie
630. X. Klepko Ludwik w Skrzyszowie.
631. Kleszczyński Bognsław, obywatel w Kocmyrzowie.
632. Kleyna Dobrosław, adwokat przys. w Warszawie.
633. X. Klimek Wiktor w Kutkorzu.
634. Klimkowski Michał, rentier w Poznaniu.
635. Klobassa Wiktor, obywatel w Zręcinie.
636. Kluczycki Franciszek, bibliotekarz w Krakowie.
637. Klug Edward, naczelnik Wydz. dr. żel.
638. Kocimski Teodor, obywatel w Poznaniu.
639. Kłopotowska Teodozya w Warszawie.
640. Kłosowski Ignacy, rzecznik w Śremie.
641. Kłosowski Władysław, dyr. kolei państw. i radca rządowy we Lwowie.
642. X. Kłysz Kazimierz, prob. w Górce.
643. Knabe Aleksander, inżynier w Blizynie.
644. X. Knast Ignacy, dziekan i prob. w Kotłowie.
645. Knaus Karol, architekt i radca miejski w Krakowie.
646. Dr Kniaziołucki Zbigniew, adj. arch. w Krakowie.
647. Knoblauchowa Marya w Krakowie.
648. Knoblauch Julian, urz. dr. żel.
649. Knopf Mieczysław, urz. dr. żel.
650. Koberwein Konstanty, c. k. adj. sąd. we Lwowie.
651. Kocimski Teodor, obywatel w Rydzynie.
652. Kocyan Ludwik, obserw. stacyi meteorol. w Makowie.
653. Koczorowska Wanda, obywatelka w Bruczkowie.
654. Koczorowski Adolf, obywatel w Dembnie.
655. Koczorowski Kazimierz, obywatel w Izabeli.
656. Dr Kolaczek Jan, prof. uniw. w Wrocławiu.
657. Dr Kołączkowski Józef, lekarz w Nowym Sączu.
658. Dr Kołudzki Lucyan, lekarz.

659. Dr Komierowski Roman, poseł parl w Nieżuchowie.
660. Komorowski Aleksander, dyr. fabryki cukru.
661. Komorowski Jan, obywatel w Stanach.
662. Komorowski Wojciech, aptekarz w Stryju.
663. X. Kompf Aureli, prob. w Górze.
664. Konarzewski Ignacy, kupiec w Warszawie.
665. Dr Kondratowicz Jozafat.
666. Konopacki Mieczysław, ob. i prezes Rady pow. w Kobyli.
667. Hr. Konopacki Władysław, w Dreźnie.
668. Br Konopka Ksawery, obywatel w Krakowie.
669. Br Konopka Henryk, ob. w Wrząsowicach.
670. Kopciński August, urz. dr. żel.
671. Dr Kopernicki Izydor, prof. uniw., czł. akad. um. w Krakowie.
672. Kopczyński Bronisław, dzierżawca dóbr w Nowikach.
673. Kopczyński Edward, urz. dr. żel.
674. Kopytowska Marya, naucz. śpiewu w Warszawie.
675. Korasadowicz Józef, rewident rach. nam. we Lwowie.
676. Dr Korczyński Edward, prof. uniw. w Krakowie.
677. Kornberger Adolf, rotmistrz we Lwowie.
678. Kornhaber M. J., właśc. kopalni nafty w Drohobyczu.
679. Kornicki Jan, prof. gimn. w Tarnowie.
680. Dr Korniłowicz Edward, lekarz w Warszawie.
681. Kościelski Adam.
682. Kościelski Józef, poseł do parl. niem., czł Izby Panów, ob. w Szarleju
683. Kosicki Tymoteusz, urz. b. ziemstwa W. Ks. Pozn., w Gnieźnie.
684. Dr Kosmowski Wiktoryn, lekarz.
685. Kosowski Klemens, prof. gimn w Częstochowie.
686. Kossowska Ludwika w Warszawie.
687. Kostecki Platon, literat i redaktor we Lwowie.
688. Kosz Julian, kupiec w Krakowie.
689. Kosterkiewicz Józef, kupiec w Stryju.
690. Kostka Edward, c. k. sędzia pow. w Krzeszowicach.
691. Kostrzewski Stanisław, artysta-malarz w Warszawie.
692. X. Koszutski Hilary, kan. w Mielżynie.
693. Koszutski Kazimierz, redaktor „Ziemianina“ w Poznaniu.
694. X. Kotecki Wawrzyn, prob. w Poznaniu.
695. Kotula Andrzej, c. k. notaryusz w Cieszynie.
696. Kowalska Klotylda, naucz. szk. żeńs. w Nowym Sączu.
697. Kowalski Antoni, naucz. szk. lud. w Nowym Sączu.
698. Kowalski Antoni, urz. dr. nadwiśl. w Warszawie.
699. Dr Kowalski Henryk, lekarz w Tarnowie.
700. X. Kowalski Jan Kanty, prob. w Czeszewie.
701. Kowalski Wacław, inżynier.
702. Dr Koy Michał, adwokat w Krakowie.
703. Kozakiewicz Leon, urz. banku kr. we Lwowie.
704. Kozerska Wanda, ob. w Warszawie.
705. Hr. Koziebrodzki Władysław, czł. Wydz. kr., ob. w Chłopicach.
706. Kozierowski Gustaw, ob. w Bieśnej.
707. Kozłowski Jakób, ob. w Tarnowie.
708. Kozlowski Karol, literat w Poznaniu.
709. Kozłowski Maksymilian, ob w Dolsku.
710. Kozłowski Tomasz, ob. w Jarontach.
711. Kozłowski Władysław, naczelnik Wydz. dr. żel.
712. Koźniewski Jan, nacz. Wydz dr. żel.
713. Dr Koźmiński Leon, adwokat i burmistrz w Tarnopolu.
714. Dr Kożuszkiewicz Franciszek w Jerzycach.
715. Dr Koehler Klemens, lekarz w Poznaniu.
716. Krajewski Celestyn, ob. w Skoraczewie.
717. Krajewski Wincenty, urz. dr. żel.

718. Dr Kramarkiewicz Wiktor, radca zdrowia w Poznaniu.
719. Kramsztyk Feliks, adwokat w Warszawie.
720. Dr Kramsztyk Zygmunt, okulista w Warszawie.
721. Hr. Krasiński Adam, student w Zakopanem.
722. Dr hr. Krasiński Hubert, lekarz w Krakowie.
723. Dr Krasnosielski Teofil, prof. gimn. w Krakowie.
724. Kratochwill Piotr, właśc. młyna w Gnieźnie.
725. Dr Kratter Ferdynand, adwokat we Lwowie.
726. Kraupa Edward, sędzia pow. w Wieliczce.
727. Krauthofer Mieczysław, rzecznik w Gnieźnie.
728. Krauze Łazarz w Wesołkach.
729. Kreczmar August.
730. X. Krementowski Karol, prob. w Święcanach.
731. Kremer Jan, inż. kol. państw. w Krakowie.
732. Kremky Maurycy, kupiec w Warszawie.
733. Hr. Kręska Marya, ob. w Grembaninie.
734. Kroebl Franciszek, urz. Tow. wzaj. ubezp. w Krakowie.
735. X. Królikowski Bogusław w Tarnowie.
736. X. Królikowski Edward, prob. w Czernichowie.
737. Krysiewicz Jan, właśc. fabryki machin w Poznaniu.
738. Krysiewicz Stanisław, kupiec w Poznaniu.
739. Krysiński Leon, adwokat przysięgły w Warszawie.
740. Krysiński Stanisław, urz. dr. żel.
741. Krywult Stanisław, c. k. adjunkt sądowy w Mielcu.
742. Dr Kryże Władysław, lekarz w Pradze.
743. Dr Krzeczunowicz Waleryan we Lwowie.
744. Krzycki Julian, adwokat w Warszawie.
745. Dr Krzymuski Edmund, prof. uniw. w Krakowie.
746. X. Dr Krzysiak Jan, prob. w Ropczycach.
747. Dr Krzywicki Kazimierz, lekarz w Wrocławiu.
748. Krzywiec Marya w Wilnie.
749. Krzyżanowski Antoni, kupiec w Poznaniu.
750. Krzyżanowski Henryk, ob. w Konarzewie.
751. Krzyżanowski Kazimierz w Krakowie.
752. Krzyżanowski Ludwik, c. k. radca sądu w Krakowie.
753. Krzyżanowski S. A., księgarz w Krakowie.
754. Krzyżanowski Stanisław, kupiec w Poznaniu.
755. X. Krzyżanowski Wrocisław, prob. w Kamieńcu.
756. Dr Kubicki Józef, prof. szk. dublańskiej we Lwowie.
757. Kubicki Karol, kupiec w Środzie.
758. X. Dr Kubowicz Stanisław, prob. w Czerminie.
759. Kucharzewski Feliks, redaktor „Przegl. techn.“ w Warszawie.
760. Kucharzewski Henryk, właśc. apteki w Warszawie.
761. X. Kucharzewski Józef, dziekan w Białczu.
762. Kuczkowski Eugeniusz, delegat nam. w Krakowie.
763. Kuczkowski Feliks, inżynier w Tarnopolu.
764. Kuczyńska Bronisława w Warszawie.
765. Kudelski Władysław w Lublinie
766. X. Kujot Stanisław, prof. gimn. w Pelplinie.
767. Kukawski Leopold, c. k. notaryusz w Zbarażu.
768. X. Kukliński Ignacy, dziekan w Głuchowie.
769. Kulczycki Włodzimierz, urz. kasy oszczędn. we Lwowie.
770. Dr Kulczyński Leon, dyr. gimn. i doc. uniw. w Krakowie.
771. Kulczyński Władysław, prof. gimn. w Krakowie.
772. Kulikowski Wiktor we Lwowie.
773. Dr Kulski Julian, lekarz.
774. Kurcjusz Ludwik, urzędnik.
775. Kurkowski Ignacy, dyr. kopalni nafty w Harklowej.
776. Kurnatowski Stanisław, marsz. sejmu prow. W. Ks. Pozn. w Pozarowie.

777. Kurnatowski Zygmunt, ob. w Przysiece.
778. Kusionowicz Józef, notaryusz w Milówce.
779. Dr Kutzner Bronisław, lekarz w Kobylinie.
780. Dr Kutzner Feliks, rzecznik w Wrześni.
781. Kürst Edward, urz. dr. żel.
782. Kwiatkowski Ludwik, budowniczy.
783. X. Kwiatkowski Stanisław, kanonik w Gnieźnie.
784. Kwieciński Jan, rzecznik w Strzelnie.
785. Kwiciński Mieczysław, urz. dr. żel.
786. Kwiecień Antoni, urz. dr. żel.
787. Kwietniewski Władysław, urz. dr. żel.
788. Hr. Kwilecki Franciszek, ob. w Kobelnikach.
789. Hr. Kwilecki Kazimierz, ob. w Gosławicach.
790. Hr. Kwilecki Mieczysłw, czł. Izby Panów w Oporowie.
791. Hr. Kwilecki Stefan, ob. w Drohojewie.

L.

792. L. K.
793. Lachowicz Juliusz, naucz. gimn. w Krakowie.
794. Lange Jan, urz. dr. żel.
795. Langer Józef, naucz. muzyki w Krakowie.
796. Langie Kazimierz w Krakowie.
797. Langie Tadeusz, obyw. i poseł na sejm kr., w Ostrowie.
798. Langner Edward, kupiec w Warszawie.
799. X. Laskowski Jakób, prob. w Kaźmirzu.
800. X. Laskowski Leon. prob. w Gołuchowie.
801. Dr Laskowski Piotr, lekarz w Wągrowcu.
802. Laskowski Sulpicyusz, urz. dr. żel.
803. Laur Karol, kupiec w Nowym Targu.
804. Launer Jan, kupiec w Krakowie.
805. Lechicki Konstanty, kupiec w Stryju.
806. Leiter Floryan, właśc. realn. w Krakowie.
807. Leitgeber Bolesław, kupiec w Poznaniu.
808. Leitgeber Jarosław, właśc. księgarni i drukarni w Poznaniu.
809. Lekszycki Józef, archiwaryusz w Poznaniu.
810. Lemoch Lew, prof. gimn., obserw. stacyi meteorol. w Stryju.
811. Dr Leniek Jan, naucz. gimn. w Tarnopolu.
812. Lenkiewicz Ignacy, urz, dr. żel.
813. Dr Leo Artur, adwokat w Krakowie.
814. Leporowski Józef, kasyer w Dakowach Mokrych.
815. Lepszy Edward, artysta malarz w Krakowie.
816. Lesiak Józef, urzędnik.
817. Leszczyński Franciszek, kupiec w Tarnowie.
818. X. Leszczyński Roman, dziekan w Osiecznie.
819. Leśniewska Joanna w Warszaw e.
820. Lewandowski Julian, ob. w Jeżewie.
821. Dr Lewandowski Zygmunt, lekarz w Bochni.
822. Dr Lewenstam Henryk, lekarz.
823. Lewicki Stefan, artysta-malarz w Pelplinie.
824. Dr Lewy Gustaw, lekarz
825. Lichański Jan w Tarnowie.
826. Liebstein Zygmunt, dyr. kanc. Izby handl. i przem. w Peszcie.
827. X. Dr Likowski Edward, biskup w Poznaniu.
828. Dr Likowski Wojciech, lekarz w Pleszewie.
829. Lipiński Józef, ob. w Dobratyczach.
830. Lipiński Lucyan, c. k. notaryusz w Nowym Sączu.
831. Lipka Jan, radca sądu wyższego w Krakowie.

832. Lipkowskl Stanisław, chemik.
833. Lipski Henryk, kupiec.
834. Lisowiecki Antoni, ob. w Niegłowicach.
835. Dr Lisowski Władysław, adwokat w Krakowie.
836. Littich Aleksander, weterynarz kraj. we Lwowie.
837. X. Lorentowicz Michał, kan. katedr. i regens konsystorza.
838. Loschnitz Leopold, obywatel.
839. X. Loserez Telesfor, kanonik w Poznaniu.
840. Lossow Aleksander, obywatel w Gryzynie.
841. Lowenstein Natan, kupiec.
842. Lubaszek Andrzej, prezes sądu obwodowego w Rzeszowie.
843. Lubomęski Władysław, dyr. w. szkoły rolniczej w Dublanach.
844. Ks. Lubomirski Tadeusz, ob. w Krakowie.
845. Lubowidzki Antoni, starszy notaryusz w Płocku.
846. Luer Adam w Warszawie.
847. Dr Lukas Adolf, lekarz we Lwowie.
848. Lukas Edmund, radca mag. we Lwowie.
849. Lupiński Alojzy, kupiec w Bielsku.
850. Lustig Maurycy, pełnomocnik w Medenicach.
851. Lutomski Stefan, obywatel w Stawie.

Ł.

852. X. Łabędziński Juliusz, prob. w Tucznie.
853 X. Łabędzki Piotr, prob. w Tulcach.
854. Łapczyński Kazimierz w Warszawie.
855. Łapiński Jan, budowniczy w Krakowie.
856. Łastowiecki Zygmunt, ob. w Lipniku.
857. Dr Łazarski Józef, prof. uniw. w Krakowie.
858. Łącki Stefan, ob. w Lipnicy.
859. Łącki Władysław, ob. w Posadowie.
860. Dr Łazarski Stanisław, adwokat w Wadowicach.
861. Dr Łebiński Władysław, właśc. drukarni w Poznaniu.
862. Dr Łepkowski Józef, prof. uniw. i czł. akad. um. w Krakowie.
863. X. Łętkowski Antoni w Tarnowie.
864. Łodwigowski Edward, urz. dr. żel.
865 Łonkiewicz Józef, obs. stacyi meteorol. w Mikuliczynie.
866. Łoziński Edmund, ob. w Potokn.
867. Łoziński Władysław, literat, poseł na sejm kraj. we Lwowie.
868. Łubieński Henryk, urz. dr. żel.
869. Kr. Łubieński Roger, ob. i poseł w Babicy.
870. Łubieński Wojciech, obywatel w Ksączynie.
871. Łucki Leon, ob. w Chronowie.
872. Łuczakowski Stanisław, adj. gal. Tow. kred. ziem. we Lwowie.
873. X. Dr Łukowski Jan, oficyał przy katedrze w Gnieźnie.
874. Łukomski Ignacy, ob. w Biechowie.
875. Łukomski Józef, adwokat przysięgły w Warszawie.
876. Łyskowski Mieczysław, dyr. banku w Poznaniu.

M.

877. Maas Adolf, urz. dr. żel.
878. Dr Machalski Maksymilian, adwokat i poseł do Rady p. w Wiedniu.
879. Machalski Maksymilian, inż. w Nowym Sączu.
880. X. Machowski Tomasz, prob. w Łużny.
881. Madaliński Ignacy, kupiec w Śremie.
882. Madaliński Józef.

883. Madejewski Feliks, wiceprez. sądu kraj. wyższego w Krakowie.
884. Dr Madejski Józef, lekarz pułkowy w Przemyślu.
885. Magierowski Leon, obs. stacyi meteorol. w Wesołej.
886. X. Maj Szczepan, prob. w Goniembicach.
887. Majewski Erazm w Warszawie.
888. Majewski Floryan, ob. w Zbytce.
889. Majewski Konstanty, urz. dr. żel.
890. Majewski Ignacy, urz. dr. żel.
891. Majewski Władysław, adj .sąd. w Starym Sączu.
892· Maksymowicz Piotr, adwokat sąd. w Tarnopolu.
893. Dr Malinowski Lucyan, prof. uniw., czł. akad. um. w Krakowie.
894. Maly Józef, starszy inżynier kolei czerniowieckiej we Lwowie.
895. Małagowski Kazimierz, urz. zarządu hr. Łowickiego w Skierniewicach
896. Małuja Adela w Werbce.
897. Mann Stanisław, admin. „Kuryera“ w Poznaniu.
898. Mańkowski Tomasz, inż. kolei w Stryju.
899. X. Mański Józef, dziekan w Gromadnie.
900. Marcinkowski Władysław, rzeźbiarz w Paryżu.
901. Marczewski Ludwik, adwokat.
902. Markiewicz Stanisław, kupiec we Lwowie.
903. Markus Emanuel, dyrektor fabryki.
904. Dr Mars Antoni, doc. uniw. w Krakowie.
905. Mareszowa Stanisława, żona aptekarza w Samborze.
906. Maryniak Grzegórz, prof. gimn. w Krakowie.
907. Marynowski Jan, notaryusz w Nowym Sączu.
908. Masłowski Antoni, cukiernik w Krakowie.
909. Maszadro Antoni, b. nacz. oddz. dr. żel., eweryt.
910. Dr Matejko Jan, dyr. szk. sztuk pięknych w Krakowie.
911. Dr Matusiński Teofil, adjunkt sądowy w Nowym Sączu.
912. Matyaš Franciszek, c. k. radca sądu kraj. w Krakowie.
913. Maurizio Marya w Krakowie.
914. Dr Mazurkiewicz Dyonizy, lekarz w Krośnie.
915. Mazurkiewicz Zefiryn, kupiec w Poznaniu.
916. Mehoffer Alfred, mag. farm. w Krakowie.
917. Dr Meissner Henryk, c. k. notaryusz w Wiśniczu.
918. Meissner, adwokat w Kościanie.
919. Dr Mężyk Jan, lekarz w Chyrowie.
920. Dr Merunowicz Józef, radca nam. we Lwowie.
921. Meszyński Faustyn, naucz. prywatny w Zakopanem.
922. Meyerhold Wilhelm, kupiec.
923. Hr Męciński Józef, obyw., poseł na sejm kr. w Partyniu.
924. Miaskowski Ludwik, kupiec w Warszawie.
925. Micewski Edward, ob. i poseł na sejm kr. w Tuczempach.
926. Michaiewski Kazimierz, urz. Tow. wzaj. ub. w Krakowie.
927. Michalski Adam, obywatel.
928. Hr. Michałowska Romanowa, ob. w Krakowie.
929. X. Michnikowski Franciszek, prob. w Pleszewie.
930. Michnikowski Stanisław, obywatel.
931. Mieczkowski, ob. w Konojadzie
932. Dr Mieczkowski August, dyr. zabezpieczeń Westa w Poznaniu.
933. Mieczkowski Józef, ob. w Ciborzu.
934. Dr Mieczkowski Leon, ob. w Kołudzie.
935. Mielcarzewicz Aleksy, radca sądu w Wałczu.
936. Hr. Mielżyński Józef, obyw., czł. Izby Panów w Iwnie.
937. Hr. Mielżyński Maksymilian, ob. w Pawłowicach.
938. Hr. Mieroszowski Krzysztof, ob. w Karniowicach.
939. Hr. Mieroszowski Sobiesław, ob. w Karniowicach.
940. Mieszkowski Józef, ob. w Terpiłówce.
941. X. Miętus Maurycy, bernardyn w Rzeszowie.

942. Miklaszewski Juliusz, prof. gimn. w Krakowie.
943. Mika Jan, kupiec w Krakowie.
944. Mikolasch Juliusz, właśc. fabryki i radca m. we Lwowie.
945. Dr Milewski Józef, doc. uniw. w Krakowie.
946. Miłkowski Aleksander, kupiec w Bełzie.
947. X. Miś Jan, prob. w Odrowążu.
948. X. Miśkiewicz Julian, prob. w Sikorzynie.
949. Miszke Gustaw, budowniczy.
950. Miszke Sylwery, radca górniczy w Wieliczce.
951. Mizerska Albartyna, ob. w Poznaniu.
952. Dr Mizerski Ludwik, syndyk konsystorski w Pelplinie.
953. Mlicka Emilia, w Ossowcu.
954. Mlicka Józefa, ob. w Ossowcu.
955. Mlicki Stanisław w Leszczy.
956. Mlicki Władysław, ob. w Ostrówku.
957. Młodowski Władysław, emeryt.
958. Modlibowski Józef, ob. w Kromolicach.
959. Modlibowski Nepomucen, ob. w Mokronosie.
960. Modlibowski Stanisław, ob. w Gierlachowie.
961. Modrzejewski Rudolf w Nowym Jorku.
962. Modzelewski Narcyz, właśc. realn. we Lwowie.
963. Mogilnicki Jerzy, obyw. w Bzowcu.
964. Mokiejewski Józef, inżynier w Warszawie.
965. Mokrzycki Wit we Lwowie.
966. Molęcki Kasper w Krakowie.
967. Dr Momidłowski Stanisław, lekarz w Krakowie.
968. Monne Karol, insp. kolei K. L. w Przemyślu.
969. Moraczewski Maciej, radca budown. we Lwowie.
970. Morawska Zuzanna w Warszawie.
971. Morawski Ignacy, ob. w Oporowie.
972. Dr Morawski Kazim erz, prof. uniw. i czł. akad. w Krakowie.
973. X. Morawski Ksawery, prob. w Klonówce.
974. Morawski Paweł, ob. w Kotowicku.
975. Morozewicz Jan, nacz. dep. dr. żel.
976. Hr. Dr Mostowski Edward, doc. uniw. w Krakowie.
977. Moszczeński Aleksander, ob. w Przysiece.
978. Moszczeński Jan, ob. w Słembowie.
979. Moszczeński Stanisław, ob. w Srebrnej Górze.
980. Moszczeński Teodor, ob. w Wiatrowie.
981. Moszczeński Władysław, ob. w Stempuchowie.
982. Dr Moszyński Adolf, adwokat we Lwowie.
983. Motty Karol, plenipotent dóbr w Choryni.
984. Motty Stanisław, radca sądu i poseł na sejm pruski w Poznaniu.
985. Mroczkowski Aleksander, artysta-malarz w Krakowie.
986. Mrazek Józef, nacz. bióra przy dyr. Tow. wzaj. ub. w Krakowie.
987. Mrowec Stanisław, c. k. radca górniczy w Wieliczce.
988. Mucha Ludwik, naucz. ludowy w Zakopanem.
989. Dr Muczkowski Józef, prawnik w Krakowie.
990. Muczkowski Stefan, c. k. notaryusz w Krakowie.
991. Mühsam Hugo, fabrykant.
992. Muklanowicz Leonia w Warszawie.
993. Mukułowski Leon. ob. w Kowalewie.
994. Dr Muljewicz Heliodor, emeryt.
995. Mutniański Michał, właśc. apteki w Warszawie.
996. Muttermilch Władysław, kupiec w Warszawie.
997. Hr. Mycielski Alfred, ob. w Siedmiogrodzie.
998. Hr. Mycielski Franciszek, ob. w Wiśniowej.
999. Hr. Mycizlski Józef, ob. w Kobylempolu.
1000. Hr. Mycielski Maksymilian, ob. w Smogorzewie.

1001. Hr. Mycielski Stefan, ob. w Zimnowodzie.
1002. Hr. Mycielski Zygmunt, ob. w Grabiu.
1003. Myśliński Feliks, notaryusz.

N.

1004. X. Nalentz Stanisław, prob. w Xiążu.
1005. Nartowski Bronisław, notaryusz w Skolem.
1006. Natansohn Filip, bankier w Warszawie.
1007. X. Neubauer Antoni, kan. i poseł na sejm pruski w Pelplinie.
1008. Neużil Franciszek, dyr. szkoły snycerstwa w Zakopanem.
1009. Nieduszyński Antoni, kasyer w Tarnowie.
1010. Niedziałkowski Janusz, dyr. budown. miejskiego w Krakowie.
1011. Niedzielewski Franciszek, radca sądu w Poznaniu.
1012. Niedzielski Julian w Bochni.
1013. Niedzielski Stanisław w Warszawie.
1014. Niedzielski Prus Mieczysław, inżynier we Lwowie.
1015. Niedzielski Paweł, kupiec w Bochni.
1016. Niedźwiecki Józef, budowniczy w Krakowie.
1017. Niedźwiecki Julian, prof. szkoły politechn. we Lwowie.
1018. Niemczewski Franciszek, notaryusz w Oświęcimiu.
1019. Niemirowska Józefa w Warszawie.
1020. Dr Niemirycz Julian, adwokat w Warszawie.
1021. Niemojowski Ignacy, ob. w Dzierznicy.
1022. Niemojowski Wincenty, ob. w Jedlcu.
1023. Niesiołowski Andrzej.
1024. Nieżychowski Bolesław, ob. w Nowem.
1025. Niklaus Stanisław, sędzia w Zgorzelicach.
1026. Nitribitt Hugo, wł. apteki w Krynicy.
1027. Nowacki Mikołaj, inżynier.
1028. Dr Nowak Gustaw, adwokat w Oświęcimiu.
1029. Nowakowski Józef, adwokat w Petersburgu.
1030. Nowakowski Kazimierz, kupiec w Inowrocławiu.
1031. Nowakowski Kazimierz, prawnik w Warszawie.
1032. X. Nowakowski Ludwik, proboszcz.
1033. Nowca Władysław.
1034. Nowicki Aleksander, komisarz lasowy w Krakowie.
1035. Nowiński Bronisław, c. k. notaryusz w Leżajskn.
1036. Nowodworski Ignacy, obywatel.
1037. X. Nożewnik Marcin, prob w Witkowie.
1038. Nuoffer Franciszek, nacz. Wydz. dr. żel.
1039. Nycz Karol, rządca szpitala w Krakowie.

O.

1040. Dr Obaliński Alfred, prof. uniw. w Krakowie.
1041. Oberfelt Dyonizy, kupiec w Poznaniu.
1042. Oberfeld Kazimierz, ob. w Borucinie
1043. Obertyński Emil, urz. Wydz. kr. we Lwowie.
1044. Oborski Antoni, ob. w Hussowie.
1045. Oborski Wacław, ob. w Hussowie.
1046. X. Obst Andrzej, prob. w Potarzycy.
1047. Obst Jan, ob. w Bukowie.
1048. Dr Ochorowicz Julian w Paryżu.
1049. Dr Oczapowski Bohdan, prof. uniw. w Krakowie.
1050. Odechowski Antoni w Warszawie.
1051. Odrzywolski Sławomir, architekt i prof. w. szkoły przem. w Krakowie.

1052. „Ognisko“ Polskie Stowarzyszenie akademickie w Wiedniu.
1053. X. Okmiński Adam, prob. w Komarnie.
1054. Okulus F., inżynier górniczy w Borysławiu.
1055. Oleksiński Stanisław we Lwowie.
1056. Olszewski Antoni, dyrektor telefonów.
1057. Olszewski Franciszek, redaktor „Kuryera Warszawskiego“.
1058. Dr Olszewski Karol, prof. uniw. i czł. ak. um. w Krakowie.
1059. Dr Olszewski Stanisław, inżynier górniczy w Gorlicach.
1060. Dr Olszewski Włodzimierz, adwokat kraj. w Nowym Sączu.
1061. X. Ołyński Józef, dziekan w Koźminie.
1062. Ołyński Stanisław, kupiec w Poznaniu.
1063. Opid Adolf, budowniczy w Krakowie.
1064. Dr Opieliński Ignacy, lekarz w Środzie.
1065. Oppenheim Adolf, kupiec.
1066. Oppenheim Roman, obywatel.
1067. Orlecki Kajetan, radca namiestn. w Nowym Sączu.
1068. Dr Orłowski Józef, lekarz w Przemyślu.
1069. Ornatowski Józef, właśc. dóbr w Pasiekach Królewskich.
1070. Orobkiewicz Jan, c. k. starosta pow. w Nowym Targu.
1071. Ossowecki Jan, inżynier w Moskwie.
1072. Dr Ossowicki Antoni, lekarz w Poznaniu.
1073. Ossowski Feliks ob. w Naymowie.
1074. Ossowski Godfryd w Krakowie.
1075. Dr Ostrowicz Aleksander, lekarz zdrojowy w Landeku.
1076. Ostrowski Jan, urzędnik.
1077. Otocki Bolesław, urz. dr. żel.
1078. Otto Władysław, adw. przys. w Piotrkowie.
1079. Dr Oświecimski Szczęsny, lekarz w Bochni.

P.

1080. X. Pachoński Józef, prob. w Waxmundzie.
1081. Paczkowski Jan, kupiec w Poznaniu.
1082. Paderewski Ignacy, art. muzyk.
1083. Padlewski Szymon, ob. w Perepelnikach.
1084. Palch Romuald, właśc. apteki i poseł na sejm kr. w Jaśle.
1085. Paliszewski Karol, ob. w Gembicach.
1086. Paluch Michał, c. k. adj. sądowy w Nowym Sączu.
1087. Panceram Józef, obywatel.
1088. X. Dr Pankowski Jan Chryzostom, dziekan w Ryszewku.
1089. Paprocki Teodor, księgarz w Warszawie.
1090. Paradowski Konstanty, obywatel.
1091. Parczewski Erazm, ob. w Belnie.
1092. Dr Pareński Stanisław, doc. uniw. w Krakowie.
1093. Paruszewski Bolesław, ob. w Obudnie.
1094. Paruszewski Sylwester, ob. w Rzęszkowie.
1095. Paszewski Józef, kupiec w Wągrowcu.
1096. Paszkowski Jan, akademik w Warszawie.
1097. Paszkowski Edward, student w Warszawie.
1098. Dr Paszkowski Franciszek, adwokat w Krakowie.
1099. Paszkowski Maciej w Warszawie.
1100. X. Paszyński Stanisław, prob. w Rzykach.
1101. Patzoll Teodor, starszy porucznik w Tarnowie.
1102. Pauli Karol, aptekarz w Siedlcach.
1103. Pawlewski Bronisław, prof. szk. politechn. we Lwowie.
1104. Pawliczek Józef, obserw. stacyi meteorol. w Nadwórnie.
1105. Pawlikiewicz Jan, c. k. weterynarz w Zbarażu.
1106. Pawlikowski Henryk Tadeusz w Krakowie.

1107. Dr Pawliński Karol, prezes Rady pow. w Samborze.
1108. Pelar J. A., właśc. księgarni i drukarni w Rzeszowie.
1109. X. Dr Pelczar Józef, prof uniw w Krakowie.
1110. X. Perliński Michal, mansyonaryusz w Poznaniu
1111. Peszke Aleksander, technolog.
1112. Dr Petelenz Ignacy, dyr. gimn. w Samborze.
1113. Petrowicz Wincenty, ob. w Przybówce.
1114. Petter Antoni, sekr. Rady pow. w Zbarażu.
1115. Pfeifer Mieczyslaw, przemysłowiec w Warszawie.
1116. Dr Piasecki Wenanty, właśc. zakł. wodoleczn. w Zakopanem.
1117. Dr Piątkiewicz Rościsław, c. k. notaryusz w Tarnopolu.
1118. Piątkiewicz Stanisław, prof. gimn. we Lwowie.
1119. Piątkowski Mieczysław, budowniczy w Gostyniu.
1120. Piątkowski Stanisław, jen. plenipotent w Rogalinie.
1121. Piechowski Witold. urzędnik.
1122. Pieczyński Stanisław, ob. w Czepowie.
1123. Dr Piekosiński Franciszek, czł. akad. um. we Lwowie.
1124. Dr Pielaszewski Andrzej, lekarz.
1125. Dr Pieniążek Odrowąż Karol, adwokat w Krakowie.
1126. Dr Pieniążek Odrowąż Przemyslaw, doc. uniw. w Krakowie.
1127. Pierling Aleksander w Wilnie.
1128. Pierożyński Eugeniusz, urz. Wydz. kraj. we Lwowie.
1129. Dr Pietrzycki Ludwik, adwokat w Tarnowie.
1130. Dr Pilecki Zenon, lekarz w Warszawie.
1131. Piotrowski Mieczysław, adj. szkoły roln. w Czernichowie.
1132. X. Piotrowski Walenty, prob , obserw. stac. meteoroł. w Mogilanach
1133. X. Piszczygłowa Bartłomiej, prob. w Psarskiem.
1134. X. Piwowoński Adolf w Krakowie.
1135. Pizar Władysław, c. k. komisarz pow. we Lwowie.
1136. Hr. Plater Henryka w Średniej Wsi.
1137. Platz Gustaw, dyr. Tow. franc. w Borysławiu.
1138. Plebiński Marceli.
1139. Pleciński Leon, ob. w Bruczkowie.
1140. Pleciński Tytus, ob. w Bugwiczu.
1141. Pluciński Józef, ob. w Węgorzach.
1142. Pluciński Karol, nacz. br. k.
1143. Dr Pluciński Stanisław, rzecznik w Lesznie.
1144. Płachecki Antoni, naucz. muzyki w Krakowie.
1145. Płocki Władysław, ob. w Ropicy Polskiej.
1146. X. Pobudkiewicz Franciszek, poddziekan katedr. w Krakowie.
1147. X. Pociłowski Korab Tomasz, dziekan w Łącku.
1148. Podczaski Jakób w Krakowie
1149. Podczaski Stanisław w Krakowie.
1150. Dr Podczaski Władysław w Krakowie.
1151. Podwin Adolf, prezes sądu obw. w Jaśle.
1152. Podwin Jan, urz. Tow. wzaj. ub. w Krakowie.
1153. Polczyński Józef, adwokat przysięgły.
1154. Polikowski Mieczysław, c. k. starosta w Grybowie.
1155. Półczyński Janta Adam, ob. i posel w Wysoce.
1156. X. Półczyński Franciszek, prob. w Wyganowie.
1157. Półczyński Janta Roman, ob. w Zabieżynie.
1158. Półczyński Janta Władysław, ob. w Redgoszczu.
1159. Połomski Józef, rzecznik w Rogoźnie.
1160. Pomorski Roman, urz. dr. żel.
1161. Ponikiewski Franciszek, ob. w Poznaniu.
1162. Ponikiewski Stanisław, ob. w Brylewie.
1163. Dr Ponikło Stanisław, doc. uniw. i lekarz pow. w Krakowie.
1164. Ponikowski Cezary, adwokat w Warszawie.
1165. Poniński Adolf, obywatel w Kościelcu.

1166. X. Monsgr. Poniński Alfred, szambelan, prob. w Kościelcu.
1167. Hr. Poniński Edward, dziedzic na Wrześni.
1168. Poniński Julian, ob. w Komornikach.
1169. Hr. Poniński Stanisław, ob. w Dominowie.
1170. Popiel Aleksander, nacz. Wydz. dr. żel.
1171. JE. Popiel Paweł, tajny radca w Krakowie.
1172. Popiel Paweł, ob. w Krakowie.
1173. Dr Popiel Juliusz, adwokat kraj. we Lwowie.
1174. Dr Popiel Seweryn, adwokat i wiceprezes Rady pow. w Stryju.
1175. Popowski Józef, delegat do Rady p. w Krakowie.
1176. Poradowski Franciszek, kupiec w Warszawie.
1177. Dr Posewitz Teodor, geolog węg. w Budapeszcie.
1178. Hr. Potocka Anna w Olszy.
1179. Hr. Potocki Antoni, obyw. w Olszy.
1180. Hr. Potocki Bolesław, ob w Będlewie.
1181. Hr. Dr Potocki Jędrzej w Krzeszowicach.
1182. X. hr. Potulicki Adam, kan. ołomuniecki w Kromieryżu.
1183. Hr. Potulicki Franciszek, ob w Glinianach.
1184. X. Poturalski Józef, prob. w Dusznie.
1185. Potworowski Gustaw, ob. w Goli.
1186. Potworowska Leokadya w Poznaniu.
1187. Potworowski Władysław.
1188. Powichrowski Włodzimierz, adw. w Warszawie.
1189. Dr Powidzki Maciej, lekarz w Śremie.
1190. X. Prądzyński Juliusz, prałat w Pelplinie.
1191. Prądzyński Maciej, ob. w Smarzewie
1192. Prądzyński Maksymilian, ob. w Lucinach.
1193. X. Preibisz Bernard, w Tarnowie.
1194. Dr Preibisz Józef, lekarz w Poznaniu.
1195. Preisendanz Franciszek Ksawery, prof. sem. żeńs. w Krakowie.
1196. X. Praszałowicz Ludwik, prob. w Lisku.
1197. X. Promiński Juliusz, prob. w Wirach.
1198. Próchniewicz Bogdan, sędzia pow. w Nowym Targu.
1199. Pruszyńska Wiktoryna w Starem Siole.
1200. Pruszyński Oskar na Wołyniu.
1201. Prylińska Helena w Krakowie.
1202. Prysak Piotr, prof. semin. naucz. żeńs. w Krakowie.
1203. Przesmycki Tomasz, inż. w Warszawie.
1204. Przybylski Franciszek, urz. dr. żel.
1205. Przybylski Władysław, urz. dr. żel.
1206. Przychocki Kazimierz, c. k. notaryusz w Wieliczce.
1207. Przychocki Stanisław, inż. we Lwowie.
1208. Przyłęcki Apolinary, c. k. notaryusz w Jaśle.
1209. Przyłuski Stanisław, adj. sąd. w Tarnopolu.
1210. Przysiecki Jan, ob. w Warszawie.
1211. Psarski Edmund, ob. w Gołyszynie.
1212. X. Puacz Kazimierz, proboszcz.
1213. Dr Pulman Adam, lekarz w Samborze.
1214. Pułaski Arkadyusz Antoni w Warszawie.
1215. Hr. Pusłowska Marya, ob. w Krakowie.
1216. X. Puszet Stanisław, katecheta gimn. w Krakowie.
1217. Kniaź Puzyna Julian, ob. i poseł na sejm kr. w Narolu.

R.

1218. Raciborski Ludwik, naczelny inżynier Wydz. kr. we Lwowie.
1219. Hr. Raczyńska Róża, ob. w Zakopanem.
1220. Raczyński Antoni, ob. w Wrzesinach.

1221. Raczyński August, właśc. domu bankowego w Krakowie.
1222. Hr. Raczyński Edward, ob. i poseł na sejm kr. w Zakopanem.
1223. Raczyński Filip, urz. dr. żel.
1224. Raczyński Stefan, ob. w Zaworach.
1225. Dr Raczyński Tadeusz, kandydat adw. w Krakowie.
1226. Rada powiatowa w Borszczowie.
1227. Rada powiatowa w Mościskach.
1228. Rada powiatowa w Nowym Targu.
1229. Rada powiatowa w Rohatynie.
1230. Rada powiatowa w Turce.
1231. X. Radecki Aleksy, prob. w Szaradowie.
1232. X. Radecki Józef, dziekan w Brzyskach.
1233. Radoński Piotr, kupiec w Inowrocławiu.
1234. Radoński Seweryn, ob. i poseł w Kociałkowej Górce.
1235. Dr Radziszewski Bronisław, prof. uniw., człon. Akad. um. i radca miejski we Lwowie.
1236. Ks. Radziwił Ferdynand, czł. Izby Panów, poseł parl. w Antoninie.
1237. Rakowicz Jan, budowniczy w Poznaniu.
1238. Dr Ralski Jan, naucz. gimn. w Chyrowie.
1239. Dr Ramult Kazimierz Balduin w Krakowie.
1240. Ramult Konstanty, c. k. notaryusz w Bochni.
1241. Rank Edward, aptekarz w Tarnowie.
1242. Dr Rappaport Arnold, poseł na sejm kraj. i delegat do Rady państwa w Wiedniu.
1243. Rappaport Maurycy, inżynier w Nowym Sączu.
1244. Br. Rastawiecka Leonia, ob. w Warszawie.
1245. Razer Juliusz, kupiec w Poznaniu.
1246. Regiec Wincenty, naucz. szk. snyc. w Zakopanem.
1247. Rehman Stanisław, ob. w Krakowie.
1248. Dr Reich Samuel, adwokat w Rzeszowie.
1249. Reicher Edward, kupiec.
1250. Reicher Marta.
1251. Dr Reichman Mikołaj, lekarz w Warszawie.
1252. Reichstein Julian, ob. w Poznaniu.
1253. X. Rejewski Teodor, emeryt w Poznaniu
1254. Reiman Stanisław.
1255. Rembieliński Antoni, adwokat w Warszawie.
1256. Dr Rembowski Witold, dentysta w Wrocławiu.
1257. Rentel Józef, fabrykant w Warszawie.
1258. X. Dr Respądek Jan, prob. w Poniecu.
1259. Dr Rettinger Józef, adwokat w Krakowie.
1260. Reut Gustaw, inż. Wydz. kr. we Lwowie.
1261. Hr. Rey Stanisław, ob. w Psarach.
1262. Rittendorf Władysław w Warszawie.
1263. Robiński Hipolit, kupiec w Krotoszynie.
1264 Dr Robowski Henryk, lekarz w Czernichowie.
1265. Dr Roder Franciszek, starosta pow. w Kamionce Strumiłowej.
1266. Roemer Bronisław, obyw. w Abelu.
1267. Rogaliński Eustachy, ob. w Królikowie.
1268. Rogaski Walery, burmistrz w Gorlicach.
1269. Rogoziński Kazimierz, naczelnik oddz. dr. żel.
1270. Rogójski Witold, burmistrz i poseł na sejm kr. w Tarnowie.
1271. Rogoyski Zygmunt, starosta w Chrzanowie.
1272. Br. Romaszkan Zygmunt, wł. dóbr w Uhersku.
1273. Romer Edmund, c, k. starosta pow. w Brzesku.
1274. Hr. Romer Eustachy, ob. w Czaplach.
1275. Dr Romer Gustaw, z. czł. Wydz. kr. i ob. w Lipniu.
1276. Rongier Paweł, naucz. jęz. franc. w Krakowie.
1277. Roniger Maurycy, prawnik w Zbarażu.

1278. Rosenbaum Leon.
1279. Dr Rosenblatt Józef, doc. uniw. w Krakowie.
1280. Dr Rosiński Stanisław, lekarz w Wronkach.
1281. Dr Rosner Antoni, prof. uniw. w Krakowie.
1282. Dr Rosner Ignacy, ausk. sądu kr. w Krakowie.
1283. Rossmann Aleksander.
1284. Dr Rostafiński Józef, prof. uniw. i czł. Akad. um. w Krakowie.
1285. X. Roszek Wojciech, kanonik w Poroninie.
1286. Roszkowski Stanisław w Warszawie.
1287. Rozen Jan, artysta malarz w Warszawie.
1288. Rozenfeld Henryk, urz. dr. żel.
1289. Rozmuski Czesław, prof. gimn. w Krakowie.
1290. Rożański Stanisław, ob. i poseł na sejm pruski w Padniewie.
1291. Rożyńska Matylda w Warszawie.
1292. Rudnicki Kazimierz, ob. w Strzałkach.
1293. Rudolf Karol, radca sądu obw. w Tarnowie.
1294. Rudolphi Karol, c. k. notaryusz w Krakowie.
1295. Russocki Ludomir, inżynier.
1296. Rustejko Józef, prof. w Paryżu.
1297. Rutkowski Napoleon, urz. dr. żel.
1298. Dr Rybicki Alojzy, adwokat we Lwowie.
1299. Rycerski Feliks, inżynier.
1300. Rychłowski Leon, ob. w Orpiszewku.
1301. Rychłowski Walery, ob. w Drobninie.
1302. Rychłowski Władysław.
1303. Rychter Feliks, urz. dr. żel.
1304. Rychter Ludwik, gen. ajent ubezp. w Poznaniu.
1305. Dr Rydel Lucyan, prof. uniw. w Krakowie.
1306. Rylska Józefa, ob. w Pisarowicach.
1307. Rylski Tomasz, prof. szk. roln. w Dublanach.
1308. X. Ryński Stanisław, dziekan w Kozielsku.
1309. Rypel Wojciech. prof. gimn. w Krakowie.
1310. Dr Rzewuski Romuald w Arcugowie.

S.

1311. S. M.
1312. S. S.
1313. Sadkowski Aleksander, inżynier.
1314. Dr Salamon Febus w Tarnowie.
1315. Salb Marcin, litograf w Krakowie.
1316. Samborski Henryk, urz. dr. żel.
1317. Samborski Piotr, urz. dr. żel.
1318. Ks. Sanguszko Eustachy, poseł na sejm krajowy i członek Izby Panów w Gumniskach.
1319. X. Sanicki Jan, prof. w Petersburgu.
1320. Ks. Sapieha Adam, ob., poseł i czł. Izby Panów w Krasiczynie.
1321. Ks. Sapieha Leon, poseł na sejm krajowy.
1322. Ks. Sapieha Paweł, komisarz pow. w Przemyślu.
1323. Ks. Sapieha Władysław, ob. w Oleszycach.
1324. Ks. Sapieżyna Jadwiga z Sanguszków w Krasiczynie.
1325. X. Sartowski Dawid, dziekan w Lubawie.
1326. Sawicki Leon, komisant handlowy.
1327. Sawicki Wojciech, naczelnik Wydz. Banku Handlowego.
1328. Sąsiedzki Józef, c. k. inspektor okręg. szkół lud. w Złoczowie.
1329. Dr Schaff Szymon, adwokat i radca miejski we Lwowie.
1330. Scheller Aleksander, dentysta w Warszawie.
1331. Scheller Oskar, adwokat przysięgły w Warszawie.

1332. Schiffner Antoni, radca dworu, naczelnik dyrekcyi poczt i telegrafów we Lwowie.
1333. Schmidt Kazimierz, urzędnik.
1334. Schmidt Wincenty, ob. w Krzywaczce.
1335. Schmidt Władysław, księgarz we Lwowie.
1336. Schoen, aptekarz w Czempiniu.
1337. Schoen Otton Bogusław, urz. dr. żel.
1338. Scholtze Adolf, przemysłowiec w Warszawie.
1339. Schoenfeld Emil, inżynier dr. żel.
1340. Schoenfeld Ryszard, urz. dr. żel.
1341. Dr Schubert Romuald, radca prokuratoryi skarbowej we Lwowie.
1342. Schwarc Henryk, kupiec w Krakowie.
1343. Sczaniecka z Grabowskich Jadwiga, ob. w Naramowicach.
1344. Sczaniecki Konstanty, ob. w Międzychodzie.
1345. Sczaniecki Michał, ob. w Nawrze.
1346. Dr Ściborowski Władysław, lekarz w Krakowie.
1347. X. Seichter Karol, wik. przy kośc. św. Marcina w Poznaniu.
1348. Seletzky Antoni, naucz. szk. snyc. w Zakopanem.
1349. Serwatowski Maciej Zenon, ob., b. poseł na sejm kr. w Rajtarowicach.
1350. Seyfarth Gustaw, właśc. księgarni we Lwowie.
1351. X. Siarkowski Henryk w Szymbarku.
1352. Sieczka Józef, gospodarz w Zakopanem.
1353. Siedlecki Adolf, właśc. apteki w Krakowie.
1354. Siedlecki Aleksander w Krakowie.
1355. Siedlecki Stanisław, prof. gimn. w Krakowie.
1356. Dr Siejanowski Władysław, lekarz.
1357. X. Dr Siemieński Jan we Lwowie.
1358. X. Siemieński Leopold, prob. w Mogile.
1359. JE. Hr. Siemieński Wilhelm, ob., czł. Izby Panów w Chorostkowie.
1360. Siennicki Antoni, urz. dr. żel.
1361. Hr. Sierakowski Adam, ob. w Waplewie.
1362. Sittek Tomasz, obywatel.
1363. Siuchniński Mateusz, kupiec w Buku.
1364. Skarzyński Henryk, ob. w Miedzianowie.
1365. Dr Skarzyński Witold, ob. poseł parl. w Spławiu.
1366. Skibiński Józef, inżynier w Warszawie.
1367. Skirliński Jan, obyw. w Liszkach.
1368. Sklepiński Karol we Lwowie.
1369. Dr Skomorowski Jan, lekarz, obs. stacyi meteorol. w Kutach.
1370. Skoraszewski Wojciech, ob. w Lutyni.
1371 Skoroszewski Władysław, obywatel w Tursku.
1372. Skórzewski Hipolit, ob. w Kretkowie.
1373. Hr. Skórzewski Kazimierz, ob. w Raszkówku.
1374. Hr. Skórzewski Włodzimierz, ob. w Czerniejewie.
1375. Hr. Skórzewski Zygmunt, ordynat, czł. Izby Panów w Czerniejewie.
1376. X. Skrudziński Antoni, adm. w Białce.
1377. Skrzydlewski Tadeusz w Maniewie.
1378. Skrzyńska Adamowa, ob. w Zagorzanach.
1379. Skrzyński Adam, ob. i poseł na sejm kr. w Libuszy.
1380. Skrzyński Ksawery, ob. w Krościenku.
1381. Skrzyński Władysław, obywatel.
1382. Skupieński Stanisław, urz. dr. żel.
1383. Skwarczyński Jan, notaryusz w Kulikowie.
1384. Ślaski Kazimierz, ob. w Orłowie.
1385. Ślaski Ludwik, ob., czł. Izby Panów w Toruniu.
1386. X. Śliwiński Teodor, prob. w Baszkowie.
1387. Dr Ślósarski Antoni w Warszawie.
1388. Ślósarski Jan, urz. dr. żel.
1389. Słapowska Justyna, ob. w Lusinie.

1390. Sławski Stanisław, radca sądu w Poznaniu.
1391. Słonecki Zenon, obyw., poseł na sejm krajowy, prezes Rady powiatowej sanockiej, w Kostarowicach.
1392. Słoniński Władysław, zast. dyr. kolei państw. we Lwowie.
1393. Służewski Franciszek Ksawery, naucz. gimn.
1394. Służewski Tadeusz, aptekarz.
1395. Śmiechowski Antoni, student w Warszawie.
1396. Smoczyński Walenty, urzędnik.
1397. Dr Smolka Stanisław, prof. uniw. i czł. akad. um. w Krakowie.
1398. X. Smołucha Władysław, obs. stacyi meteorol. w Chronowie.
1399. Dr Smutny Karol, lekarz wojskowy we Lwowie.
1400. Sniechowski Bronisław, kupiec.
1401. Sniechowski Józef w Warszawie.
1402. Sobański Edward, kupiec w Warszawie.
1403. X. Sobierajski Jozafat, kanonik w Krakowie.
1404. Sobolewski Juliusz, prawnik w Warszawie.
1405. Sobolewski Piotr, obywatel.
1406. Sochacki Edmund, c. k. weterynarz pow. w Nowym Targu.
1407. Sochanik Ignacy, rządca dóbr w Zbarażu.
1408. Soczołowski Kazimierz, aptekarz.
1409. Dr Sokalski Józef, aptekarz w Tarnowie.
1410. Sokólski Kazimierz, urz. dr. żel.
1411. Dr Sokołowski August, prof. gimn. w Krakowie.
1412. Dr Sokołowski Maryan, prof. uniw. w Krakowie.
1413. X. Solak Wawrzyniec, prob., obs. stacyi meteorol. w Lubniu.
1414. Dr Sommer Feliks, lekarz w Warszawie.
1415. Sommer Ksawery, urz. dr. żel.
1416. Sowiński Julian, kupiec w Kaliszu.
1417. Sowiński Roman, kupiec w Warszawie.
1418. Spalke Kazimierz we Lwowie.
1419. Spalke Władysław, agronom we Lwowie.
1420. Spalke Zygmunt, medyk w Krakowie.
1421. Speichert Franciszek Ksawery, dzierżawca dóbr ryc. w Konojadzie.
1422. X. Dr Spis Stanisław, prof. uniw. w Krakowie.
1423. X. Sprenger Wilhelm, prob. w Kobiernie.
1424. Srzednicki Stanisław, prezes sądu okręg. w Piotrkowie.
1425. X. Dr Stablewski Floryan, szambelan, proboszcz i poseł na sejm pruski w Wrześni.
1426. Stablewski Stanisław, ob. w Zalesiu.
1427. Stablewski Stefan, ob. w Ceradzi.
1428. Stachiewicz Stanisław, kupiec we Lwowie.
1429. Dr Stachiewicz Teofil, lekarz w Gerbersdorfie.
1430. Hr. Stadnicka Helena, ob. w Nawojowej.
1431. Hr. Stadnicki Edward, ob. w Nawojowej.
1432. Stadtmuller Karol, prof. w. szkoły przem. w Krakowie.
1433. Dr Stan Władysław, lekarz w Poznaniu.
1434. Dr Stanecki Tomasz, prof. uniw. we Lwowie.
1435. Dr Stanisławski Artur, kand. adw. we Lwowie.
1436. Stanisławski Teodor, kupiec.
1437. Stark Antoni, złotnik w Poznaniu.
1438. Starowieyski Biberstein Stanisław, obywatel b. prezes Rady powiatowej w Bratkówce.
1439. Starzeński Adam, akademik we Lwowie.
1440. Dr Starzewski Rudolf, adwokat w Krakowie.
1441. Dr Stasiński Józef, ob. w Konarzewie.
1442. Stawiarski Waleryan, ob. w Chlebnie.
1443. X. Steffen Józef, prob. w Spławiu.
1444. Stefanowicz Józef, urz. dr. żel.
1445. Stephan Wilhelm w Krakowie.

1446. Sternbach Józef, spedytor w Drohobyczu.
1447. Stęszewski Franciszek, budowniczy w Poznaniu.
1448. Dr Stiasny Edward, notaryusz w Biały.
1449. Stocker Wiliam, właśc. kopalni w Gorzycach.
1450. Stojałowski Aleksander, emeryt. c. k. kapitan i dyrektor kasy oszczędności w Stryju.
1451. Stokowski Apolinary, emeryt. sekr. gal. Tow. kred. ziem. we Lwowie.
1452. Stolaski Józef, inż. w Tarnopolu.
1453. Dr Straszewski Maurycy, prof. uniw. w Krakowie.
1454. Dr Stromenger Karol, adwokat we Lwowie..
1455. Stronczak Włodzimierz, c. k notaryusz w Sądowej Wiszni.
1456. X. Struś Albin, proboszcz.
1457. X. Stryjakowski Władysław, prob. w Łopiennie.
1458. Dr Strzelbicki Stanisław, c. k. notaryusz w Ropczycach.
1459. Strzelecki Henryk, dyrektor krajowej średniej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie.
1460. X. Strzelecki Władysław w Zakopanem.
1461. Dr Strzyżewski Antoni, lekarz.
1462. X. Studniarski Wincenty, prob. w Kicinie.
1463. Studziński Alojzy, ob. w Tarnopolu.
1464. Studziński Leon, radca nam. i c. k. starosta w Sanoku.
1465. Studziński Marceli, emer. dyr. szk. realnej w Krakowie.
1466. Studziński Wiktor, urz. dr. żel.
1467. Dr Styczeń Wawrzyniec, adwokat w Krakowie.
1468. Suchecki Stefan, obywatel.
1469. Sucheni Józafat, mechanik.
1470. Suchodolski Kornel, ob. w Sosnowie.
1471. Sudra Władysław, sędzia gminny w Klaszczowie.
1472. Dr Sulerzyski Junosza Władysław, adwokat w Krakowie.
1473. Surzycka Jadwiga.
1474. Surzycki Jan Alfons w Petersburgu.
1475. Suszycki Zenon, inżynier górniczy w Ropiance.
1476. X. Sutor August, przeor XX. Augustyanów w Krakowie.
1477. Świątkowski Józef, nacz. dep. dr. żel.
1478. Swidziński Ludwik, sędzia śledczy.
1479. Święcicki Julian Adolf.
1480. Swinarski Ernest, ob. w Obrze.
1481. Swinarski Wacław, ob. w Rogoźnie.
1482. Swierz Leopold, prof. gimn. w Krakowie.
1483. Swidziński Zygmunt, prof. gimn. w Radomiu.
1484. X. Sylwester Józef, prob. we Lwowie.
1485. Sypniewski Jan, radca sądu w Rogoźnie.
1486. Syroczyński Leon, inż. Wydz. kraj. we Lwowie.
1487. Szabel Leopold, radca nam. we Lwowie.
1488. Szadkowski Józef, kupiec w Warszawie.
1489. Szablowski Bronisław.
1490. Szaflarski Jan, inżynier w Sopronie.
1491. X. Szafranek Maciej, prob. w Wyskoci.
1492. Szafrański Wiktor, rzecznik w Pobiedziskach.
1493. Szalkowski Jan, jen. plenip. dóbr w Smogulcu.
1494. Szameit Emil, aptekarz w Szczawnicy.
1495. Szaniawski Artur, adwokat przys. w Warszawie.
1496. Szandawski Edward, urz. dr. żel.
1497. Szantyr Feliks, obywatel.
1498. Szarff Władysław, obywatel.
1499. Szczawińska Marya w Poznaniu.
1500. Szczepaniak Jan, inżynier w Wiedniu.
1501. Szczepańska Nina Marya, ob. w Laszkach.
1502. Szczepański Alfred, redaktor w Wiedniu.

1503. Szczepański Antoni, radca sądu kraj. w. w Krakowie.
1504. Szechowicz Lew, sekr. sądu obw. w Przemyślu.
1505. Szeliska Marya, ob. w Komborni.
1506. Szenic Andrzej, kupiec w Poznaniu.
1507. Szenic Józef w Koszkwi
1508. X. Szenic Józef, prob. w Wysoce.
1509. Hr. Szeptycki Jan, ob. i poseł na sejm kr. w Przyłbicach.
1510. Szetkiewicz Kazimierz, ob. w Warszawie.
1511. Dr Szlachtowski Feliks, adwokat, prezydent m. Krakowa.
1512. Szmula Julian, b. major sztabu jen. poseł w Friedenwaldzie.
1513. Szonert Józef, urz. dr. żel.
1514. Szopiński Baltazar, c. k. adjunkt sąd. w Kałuszu.
1515. Szpetkowski Józef, dekorator kościołów w Poznaniu.
1516. X. Szramkowski Wincenty, prob. w Wronkach.
1517. Sztaba Marcin, c. k. inspektor podatkowy w Kossowie.
1518. Szubert Awit, fotograf w Krakowie.
1519. Szukiewicz Feliks, kupiec w Krakowie.
1520. Szul Ludwik, kierownik rafineryi w Maryampolu.
1521. Dr Szulc Józef, lekarz prakt. i dentysta w Poznaniu.
1522. Szulc Oswald, kupiec w Warszawie.
1523. Szułdrzyński Stanisław, ob. w Siernikach.
1524. Dr Szułdrzyński Tadeusz ob. w Lubaszu.
1525. Dr Szułdrzyński Władysław, ob. w Siernikach.
1526. Dr Szułdrzyński Zygmunt, ob, prezes centr. Tow. roln. w Lubaszu.
1527. Szuman Kazimierz, rzecznik w Poznaniu.
1528. Szumańczowski Prus Ludwik, ob. w Krakowie.
1529. Szumowski Aleksander w Warszawie.
1530. Szybowski Stanisław, urz. dr. żel.
1531. Szydłowski Stanisław, adj. sąd we Lwowie.
1532. Dr Szwarc Emil w Krakowie.
1533. Szymanowski Jan, nacz. oddz. dr. żel.
1534. Dr Szymanowski Ludwik, lekarz.
1535. Szymański Kazimierz, urz. dr. żel.
1536. Dr Szymański Roman, redaktor „Orędownika w Poznaniu.
1537. X. Szymański Władysław, prob. w Lubinie.
1538. X. Szymański Edward, prob. w Dziewierzewie.
1539. X. Szymczykiewicz Franciszek, gwardyan we Lwowie.
1540. Szymkiewicz Stanisław, radca mag. w Krakowie.
1541. Dr Szyszyłowicz Ignacy w Wiedniu.
1542. Szyszkowski Bolesław, c. k. starszy leśniczy w Dobromilu.

T.

1543. Tabeau Ferdynand, aptekarz w Zakopanem.
1544. Hr. Taczanowski Antoni, ordynat, czł. Izby Panów w Taczanowie.
1545. X. Taczanowski Bronisław, lic. w Grodzisku.
1546. Taczanowski Floryan, ob. w Sowinie.
1547. Taczanowski Witold, ob. w Sławoszewie.
1548. Taczanowski Władysław, ob. w Szypłowie.
1549. Tadrzyński Zygmunt, dyr. banku w Śremie.
1550. Targowska Anna w Krakowie.
1551. Tarnasiewicz Aleksander, chirurg.
1552. Tarnasiewicz Franciszek, emeryt. urz. dr. żel.
1553. Hr. Tarnowska Róża w Krakowie.
1554. Hr. Dr Tarnowski Stanisław, prof. uniw., czł. akad. um. poseł na sejm kr. i czł. Izby Panów w Krakowie.
1555. X. Tasch Józef, prob. w Lesznie.

1556. Br. Taube Zofia w Włodzimirzówce.
1557. Terlecki Stefan, urz. kolei K. L. w Tarnopolu.
1558. Dr Teichman Ludwik prof. uniw., czł. akad. um. w Krakowie.
1559. Teisseyre Henryk, inspektor kol. żel. K. L. w Tarnopolu.
1560. Dr Tangl E., prof. uniw. w Czerniowcach.
1561. X. Tesmer Jan, prob. w Kosztowie.
1562. Thiel Kazimierz, radca sądu w Wrocławiu.
1563. Thiel Stefan, rzecznik w Wrześni.
1564. Dr Till Ernest, adwokat kr. i doc. uniw. we Lwowie.
1565. X. Tłoczyński Apolinary, prob. w Czempiniu.
1566. Tokarz Walery, inżynier.
1567. Tołłoczko Edward, ob. w Krakowie.
1568. Tołłoczko Julian, ob. w Krakowie.
1569. Tomaszewski, inżynier górniczy w Warszawie.
1570. Dr Tomaszkiewicz Tadeusz, ob. w Studzieńcu.
1571. Tomczyk Ignacy, właśc. apteki.
1572. Tomicki Edward, ob. w Pleszewie.
1573. Tomkiewicz-Woyneko Stanisław w Krakowie.
1574. Tomkowicz Henryk w Krakowie.
1575. Tonner Emanuel, dyr. czeskiej akad. handlowej i delegat do Rady państwa w Pradze.
1576. Dr Tonner Wilhelm, lekarz sztabowy w Lublanie.
1577. Topolnicki Julian, emerytowany urzędnik banku austro-węgierskiego we Lwowie.
1578. Torosiewicz Mikołaj, ob. i poseł na sejm kr. w Putiatyńcach.
1579. Towarzystwo kasynowe w Złoczowie.
1580. Towiański Adam, ob. w Krakowie.
1581. Trelewski Władysław, radca sądu w Trzebnicy.
1582. Dr Trembecki Onufry, lekarz w Nowym Sączu.
1583. Treter z Lubomirza Hilary, ob. w Laszkach Królewskich.
1584. Troszel Edward, fabrykant w Warszawie.
1585. Trybulec Jan, c. k. notaryusz w Nowym Targu.
1586. Dr Trybulec Józef, adwokat w Bochni
1587. Truskolaski Alfred, sekr. Rady pow. w Drohobyczu.
1588. Dr Trzcieniecki Tadeusz, adwokat w Tarnopolu.
1589. Trzciniecki Maksymilian, nacz. Domu handlowego.
1590. Trzciński Franciszek, aptekarz.
1591. Dr Trzciński Józef, lekarz w Obornikach.
1592. Trzciński Stanisław, urz. mag. w Krakowie.
1593. Dr Trzciński Tadeusz w Popowie.
1594. Trzecieski Zbigniew, ob. w Dynowie.
1595. Tulewicz Leon, kupiec w Kurniku.
1596. Trzaskowski Bronisław, dyr. gimn. w Tarnowie.
1597. X. Trzebunia Tomasz, wikary w Zimnowodzie.
1598. Turkawski Marceli, literat w Krakowie.
1599. Turnau Henryk, ob. w Dobczycach.
1600. Turno Hipolit, ob. w Objezierzu.
1601. Tuszyński Józef, inż. kolei K. L. we Lwowie.
1602. Tutakowski Władysław, urz. dr. żel.
1603. X. Twardowski Ignacy w Rychwałdzie.
1604. Tylko Józef, inż. w Drohobyczu.
1605. Tymowski Józef, urz. dr. żel.

U.

1606. Dr Uchacz Błażej, lekarz w Makowie.
1607. Udrycki Jan, urz. sąd. w Tarnowie.
1608. Ullrich Emil, wicedyr. kasy pow. w Makowie.

1609. Ungar Juliusz, kapitalista w Drohobyczu.
1610. Unrug Wiktor, ob. w Małpinie.
1611. Dr Uranowicz Zygmunt, prof. gimn. w Złoczowie.
1612. Urban Edward, kupiec w Krakowie.
1613. Urbanowizz Józef, właśc. fabryki w Warszawie.
1614. Urbańczyk Franciszek, inżynier i obserwator stacyi meteorologicznej w Chrzanowie.
1615. Uznańska Lucya, ob. w Poroninie.
1616. Uznańska Marya w Poroninie.

V.

1617. Vivien Jan, obywatel i poseł na sejm krajowy w Poznance Hetmańskiej.
1618. Voss Konrad, dyr. fabryki gazu we Lwowie.

W.

1619. W. S.
1620. Wahl Maciej, urzędnik.
1621. Wajgiel Leopold, prof, gimn. we Lwowie.
1622. X. Walczyński Stanisław, kanonik i proboszcz kapituły katedralnej w Tarnowie.
1623. Dr Walentowicz Jędrzej, lekarz, doc. uniw. w Krakowie.
1624. X. Waleński Józef, prob. w Pniewach.
1625. Walter Leonard w Krakowie.
1626. X. Walterbach Piotr, dziekan w Kostrzynie.
1627. Walżyk Józef, dyr. dyr. cukrowni w Kruszwicy.
1628. JE. Warchałowski Piotr, prezydent sądu w Chersonie.
1629. X. Dr Wartenberg Szczęsny, prob. w Kamieńcu.
1630. Wasilewski Kazimierz, kupiec w Warszawie.
1631. Wasilewski Tadeusz, ob. w Sienkowie.
1632. Wasilkowski Zygmunt, ajent warsz. Tow. p. asfalt. w Krakowie.
1633. Dr Wasserzug Dawid, lekarz.
1634. Wassilko Józef. inż. kolei północnej w Wiedniu.
1635. X. Wawrowski Józef, prob. w Mixtacie.
1636. Wawrowski Wojciech.
1637. Wawrzyniak Ludwik, dyr. dóbr Antonin.
1638. X. Wawrzyniak Piotr, mansyonaryusz w Śremie.
1639. Dr Waygart Walery, adwokat w Przemyślu.
1640. Dr Wąsikiewicz Henryk, adwokat w Nowym Sączu.
1641. Dr Wąsowicz Dunin Mieczysław, chemik miejski, docent uniw. i szkoły politechnicznej we Lwowie.
1642. Weber Adolf, c. k. komisarz górniczy w Drohobyczu.
1643. X. Weichman Hipolit, prob. w Olszowej.
1644. Dr Weigel Ferdynand, adwokat i poseł na sejm kr. w Krakowie.
1645. X. Weiss Karol, prob. w Mikorzynie.
1646. Weissbach Adolf, dyr. lasowy, obs. stacyi meteorol. w Skolem.
1647. Wejda Antoni, ob. w Niecwi.
1648. Wendt Rudolf, aptekarz w Prenach.
1649. Wenda Ludwik, urz. dr. żel.
1650. Werner Adolf w Warszawie.
1651. Werner Ernold, kupiec we Lwowie.
1652. Wernerowa Helena w Warszawie.
1653. Wesseli Józef, mechanik dr. żel.
1654. X. Westfal Józef, prob. w Gorzycach.

1655. Węsierski Robert, sędzia w Koscianie.
1656. Hr. Węsierski Kwilecki Zbigniew, ob. w Wróblewie.
1657. Dr Wężyk Feliks w Królewskiem.
1658. Wężyk Julian, ob. w Mroczeniu.
1659. Dr Wicherkiewicz Bolesław, lekarz okulista w Poznaniu.
1660. Wichert Franciszek, urz. dr. żel.
1661. Wieczorek Franciszek, kupiec w Rogoźnie.
1662. Dr Wiediger Ksawery, adwokat w Jaśle
1663. Wierzbicka Amalia w Stawropolu.
1664. Dr Wierzbicki Daniel, adj. obserwatoryum astronom. w Krakowie.
1665. Dr Wierzbicki Jan, lekarz w Warszawie.
1666. Wierzbicki Ludwik we Lwowie.
1667. Wierzbicki Władysław, kupiec w Gnieźnie.
1668. Wierzchlejski Józef, radca Tow. kredytowego ziemskiego w Stobiecku Szlacheckiem
1669. Dr Wierzejski Antoni, prof. uniw. w Krakowie.
1670. Wieszczycki Władysław.
1671. Więckowski Kazimierz, w Krakowie.
1672. X. Wilczewski Tertulian, prob. w Szamotułach.
1673. Wilczyński Kazimierz, c. k. notaryusz w Wadowicach.
1674. Wilczyński Władysław, c. k. sędzia pow. w Zbarażu.
1675. Dr Wilkosz Ferdynand, adwokat w Krakowie.
1676. Dr Wilkosz Władysław, adwokat w Krakowie.
1677. Winer Markus kupiec.
1678. X. Wirmański Dominik w Szczyrzycu.
1679. Dr Wiśniewski w Kościanie.
1680. X. Wiśniewski Jan, prob. w Czacu.
1681. Wiszniewski Konstanty, właśc. apteki w Krakowie.
1682. Wiszniewski Leonard, zarządca kopalni borysl. banku w Drohobyczu.
1683. Dr Wiszniewski Ludwik, lekarz w Krakowie.
1684. Witkowski J. A., kupiec w Poznaniu.
1685. Witkowski Stefan, inspektor kolei K. L. we Lwowie.
1686. Witowski Witold, technik we Lwowie.
1687. Wittig Rudolf, ob. w Harklowej.
1688. Dr Wituski Leon w Poznaniu.
1689. Władyczyński Maryan, notaryusz w Starem Mieście.
1690. Włodarski Stanisław, urz. dr. żel.
1691. X. Włoszkiewicz Franciszek, prob. w Skalmierzycach.
1692. Hr. Wodzicki Antoni, z. czł. Wydz. kr. i ob. w Kościelcu.
1693. Hr. Wodzicki Ludwik, poseł, czł. Izby Panów, gubernator banku kraj. kor. w Wiedniu.
1694. Hr. Wodzicki Roman, ob. w Kościelnikach.
1695. Wodzyński Edmund, obywatel.
1696. X. Wojciechowski Paulin, licencyat w Krotoszynie.
1697. Wójcicki Hipolit, urz. banku w Warszawie.
1698. X. Wojczyński Karol, prob. w Strzelnie.
1699. Wojewódzki Henryk, adw. przys. w Piotrkowie.
1700. X. Wojnar Józef, prob. w Jasieniu.
1701. Wojnarowicz Edward, ob. w Krakowie.
1702. Wolff Robert, księgarz w Warszawie.
1703. Wolgner Józef, c. k. kapitan 13 pułku w Łobzowie.
1704. Wolińska Filomena w Kijowie.
1705. Woliński Adam, rzecznik w Poznaniu.
1706. Wolski Franciszek, notaryusz we Lwowie.
1707. Wolski Maryan we Lwowie.
1708. Wolski Władysław, inżynier.
1709. X. Dr Wolszlegier Antoni w Zamartem.
1710. Wolszlegier Władysław, ob. i poseł do parl. niem. w Szenfeldzie.
1711. Wójtowski Teodor, radca sądu w Śremie.

1712. X. Wróblewski Józef, prob. w Lutogniewie.
1713. Dr Wróblewski Kazimierz w Buku.
1714. Wróblewski Tadeusz, urz. dr. żel.
1715. Wróblewski W.
1716. Dr Wroński Bartłomiej, lekarz pow. w Gorlicach.
1717. Wroński Karol, dyrektor kasy poż. w Makowie.
1718. X. Wrzesiński Antoni, prob. w Parzenczewie.
1719. Wszelaczyński Maciej, ob. w Kupczyńcach.
1720. Wszelaczyński Władysław, ob. w Kupczyńcach.
1721. Dr Wurst Karol we Lwowie.
1722. X. Wyderkowski Antoni, prob. w Samoklęskach.
1723. Dr Wydrychiewicz Bronisław, adj. sądu kraj. w Krakowie.
1724. Wydrychiewicz Kazimierz, kand. not. w Nowym Sączu.
1725. Wyleżyński Bronisław, inż., prof. instyt. technol. w Petersburgu.
1726. X. Wyrzykowski Edward, prob. w Pogorzeli.
1727. Wysocki Jan, c. k. notaryusz w Mszanie Dolnej.
1728. Wysocki Tadeusz, nacz. oddz. drogi żel.
1729. Wysocki Teofil w Polance.
1730. Wyszatycki Romuald komisarz sądowy.
1731. Wyttek Czesław, obywatel.

Y.

1732. York Wilhelm, urzędnik.
1733. Younga Lenie Władysław, obywatel w Trzcieńcu.

Z.

1734. Zabielski Jan, ob. w Dorohowie.
1735. Zabłocki Henryk, ob. w Dąbrówce.
1736. Zahorski Józef w Warszawie.
1737. Zakrzewicz Mikołaj, ob. w Poznaniu.
1738. Zakrzewski Antoni, ob. w Baranowie.
1739. Zakrzewski Stanisław, kupiec.
1740. Zakrzewski Stanisław, ob. w Żabnie.
1741. Dr Zakrzewski Wincenty, profesor uniwersytetu i członek akad. umiejętności w Krakowie.
1742. Zakrzewski Władysław, ob. w Lesznie.
1743. Zalasiński Stanisław Kostka Rufiin, ob. w Ujeznej.
1744. Dr Zalejski Józef, lekarz.
1745. Zaleska Falkenhagen Marya w Krakowie.
1746. JE. Zaleskl Filip, c. k. minister, tajny radca i poseł na sejm krajowy w Wiedniu.
1747. Dr Zalewski Aleksander w Warszawie.
1748. Zalewski Józef, sędzia w Siedlcach.
1749. X. Zalewski Lndwik, proboszcz.
1750. Zalewski Saryusz Stanisław, mecenas w Warszawie.
1751. Hr. Załuski Michał. ob. w Krakowie.
1752. Hr. Zamoyski Stefan, poseł na sejm krajowy, prezes Rady powiatowej jarosławskiej w Wysocku.
1753. Hr. Zamoyski Władysław, właściciel Zakopanego.
1754. Dr Zapałowicz Hugo, kapitan-audytor w Krakowie.
1755. Zaremba Szczęsny, budowniczy w Tarnowie.
1756. Dr Zaremba Wacław, ob. w Pierzchnie.
1757. Zaremba Władysław, urzędnik.
1758. Zarembski Teofil, urz. Tow. wzaj. ubezp. w Krakowie.

1759. Dr Zarewicz Aleksander, lekarz w Krakowie.
1760. Dr Zaręczny Stanisław, prof. gimn. w Krakowie.
1761. Zawadzki Feliks, wł. księgarni w Wilnie.
1762. Zawadzki Maksymilian, ob. w Sobiekursku.
1763. Zawiłowski Ludwik, radca mag. w Krakowie.
1764. Zborowski Aleksander, emer. c. k. starosta w Krakowie.
1765. JE. Zborowski Ignacy, tajny radca, prezes sądu wyż. w Krakowie.
1766. Zborowski Tadeusz, sędzia w Inowrocławiu.
1767. Zbrożek Jan, urz. biura handl.
1768. Zbyszewski Stanisław, koncyp. adw. we Lwowie.
1769. Dr Zbyszewski Wiktor, adwokat i poseł na sejm kr. w Rzeszowie.
1770. Zdański Ludwik, radca sądu wyż. w Krakowie.
1771. Zdun Jan, medyk w Krakowie.
1772. Dr Zdun Józef, ob. w Lutowiskach.
1773. Zdziarski Antoni, inżynier w Samarze.
1774. Zechenter Teodor, c k starszy zarządca salin w Kaczyce.
1775. Zełtobruchow, ob. w Warszawie.
1776. X. Zenkteler Józef, prob. w Ostrorogu.
1777. Zeyland Józef, właściciel fabryki wyrobów stolarskich i budowlanych w Poznaniu.
1778. Dr Zgorzalewicz Julian, st. naucz. sem. żeńsk. w Krakowie.
1779. Zgorzelski Bronisław, urz. dr. żel.
1780. Dr Zielewicz Ignacy, radca zdrowia w Poznaniu.
1781. Zielonacki Józafat, ob. w Goniczkach.
1782. Zielonka Jan, rządca zakładu zdrojowego w Szczawnicy.
1783. Br. Ziemięcka Augusta w Krakowie.
1784. Ziemięcki Nieczuja Teodor w Krakowie.
1785. X. Ziętkiewicz Ludwik, dziekan, poseł w Objezierzu.
1786. X. Ziętkiewicz Walenty, prob. kościoła farnego w Poznaniu.
1787. Zima Franciszek, dyr. gal. kasy oszcz. we Lwowie.
1788. Zimler Jan, kupiec w Krakowie.
1789. Ziołecki Roman, król. budowniczy w Jansborku.
1790. Zmijewski Bolesław, urz. dr. żel.
1791. Znaniecki Adam, obyw. w Górze.
1792. Dr Zoll Fryderyk, prof. uniwersytetu, członek akad. umiejętności i poseł w Krakowie.
1793. Dr Zoll Zygmunt, adwokat w Bielsku.
1794. Zontak Władysław, kustosz Muzeum im. Dzieduszyckich we Lwowie.
1795. Zubek Józef, c. k. notaryusz w Mielnicy.
1796. Dr Zuber Rudolf, doc. uniw. we Lwowie.
1797. Zych Franciszek, prof. gimn. w Przemyślu.

Ź.

1798. Zralski Władysław, urzędnik pocztowy w Krakowie.

Ż.

1799. Żardecki Bolesław, dyr. Tow. Zal. i poseł na sejm kr. w Łańcucie.
1800. Żebrawski Włodzimierz, nacz. stac. kol. żel. w Szczakowie.
1801. Dr Żeleński Władysław, dyr. konserw. w Krakowie.
1802. Żelisławski Józef, urz. kol. nadwiśl. w Warszawie.
1803. Dr Żera Teofil, lekarz.
1804. Żmudziński Franciszek we Lwowie.
1805. Żółciński Józef, ob. w Dąbrowie Górniczej.
1806. Żółtowski Edmund, ob. w Myszkowie.
1807. Żółtowski Ignacy w Krakowie.

1808. Hr. Żółtowski Franciszek, ob. w Niechanowie.
1809. Hr. Żółtowski Marceli, ob. w Godurowie.
1810. Hr. Żółtowski Marceli, ob., czł. Izby Panów w Czaczu
1811. Żółtowski Seweryn, ob. w Popowku.
1812. Hr. Żółtowski Stanisław, ob. w Niechanowie.
1813. Hr. Żółtowski Stefan, ob. w Głuchowie.
1814. Żupański Stefan, właśc. księgarni w Poznaniu.
1815. Żórawski Juliusz w Szczukach.
1816. Dr Zuliński Józef, prof. semin. naucz. żeńsk. we Lwowie.
1817. Żychliński Józef, ob. w Usarzewie.
1818. Żychliński Karol, ob. w Twardowie.
1819. Żychliński Serafin, kupiec w Poznaniu.
1820. Żywicki Klemens, adwokat i poseł na sejm kr. w Tarnopolu.

Zmarli członkowie Towarzystwa Tatrzańskiego.

A.) Honorowi:

1. Ball John były prezes angielskiego klubu alp. w Londynie, † $^{21}/_{10}$ 1889 mając lat 71.
2. Dr Chałubiński Tytus, b. prof. uniw. w Warszawie, ur. 1820 † $^{4}/_{11}$ 1889.
3. Hr. Potocki Alfred, b. minis. i namiestnik, ur. 23 lipca 1822 † $^{18}/_{5}$ 1889.

B.) Założyciele:

1. Homolacs z Homolicy Edward, obyw., † $^{9}/_{5}$ 1890 mając lat 82.
2. Dr Lutostański Bolesław, lekarz, ur. 1837 † $^{19}/_{2}$ 1890.
3. Hr. Potocki Artur, poseł na sejm kr., ur. $^{14}/_{6}$ 1850 † $^{26}/_{3}$ 1890.
4. Ks. Jadwiga z hr. Zamoyskich Sapieżyna, † $^{29}/_{3}$ 1890 mając lat 84.

C.) Zwyczajni:

1. Bentkowski Leon, kustosz Muzeum Czartoryskich, † $^{7}/_{10}$ 1889 m. lat 66.
2. Berski Aleksander, obywatel, † $^{20}/_{7}$ 1889.
3. Bizański Stanisław, fotograf, † $^{4}/_{1}$ 1890, m. l. 44.
4. X. Chwistek Franciszek, prob. i zasłużony obserw. stacyi meteorologicznej w Białce, ur. 1815 † $^{30}/_{4}$ 1890
5. Dziewulski Eugeniusz, współredaktor Pamiętnika fizyogr. i Wszechswiata, autor pomiaru stawów tatrzańskich, ur. $^{23}/_{11}$ 1841 † $^{31}/_{8}$ 1889.
6. Gralewski Ignacy, b. prof. gimn., † $^{26}/_{4}$ 1890 mając lat 68.
7. X. Grondkowski Feliks, prob.. † $^{25}/_{11}$ 1889 mając lat 55.
8. Halama Maurycy, właśc. apteki.
9. Haller Henryk, dyr. Tow. kredytowego.
10. Jędrzejowicz Władysław, obywatel, † [illegible] 1890.
11. Dr Kaczorowski Teofil, wielce zasł. radca zdrowia, † $^{31}/_{3}$ 1889 m. l. 59.
12. Knoblauch Ignacy, naucz. szkoły miejskiej † $^{13}/_{7}$ 1889 m. l. 50.
13. Kostka Alfred, kontrolor ruchu kolei węg.-gal., † $^{27}/_{5}$ 1889 m. l. 49.
14. Kronstein Wincenty, † $^{23}/_{2}$ 1890 m. l. 27.
15. Langie Karol, b. poseł do parl,, ur. 1848 † $^{28}/_{9}$ 1889 m. l. 76.
16. Lettner Gustaw, radca lasowy, † $^{8}/_{1}$ 1890 m. l. 71.
17. X. Lipiński Bolesław, prob., † $^{13}/_{12}$ 1889.
18. Lindquist Henryk, prof. w. szkoły przem. † $^{5}/_{2}$ 1890 m. l. 39.
19. X. Mentzel Bolesław, prob. w Śremie, † $^{4}/_{12}$ 1889 m. l. 70.
20. Ofierski Gaspar, obyw., † $^{25}/_{2}$ 1890 m. l. 79.
21. Ostaszewski Teofil, znakomity gospodarz, † 1889 m. l. 82.

22. Przyłuski Antoni, obywatel, † -$^{7}/_{11}$ 1889.
23. Rompalski Kazimierz, właściciel apteki.
24. Schmidt-Ciążyński Konstanty, † 1889.
25. Simon Edward, prezes Izby handl., † 1889.
26. Skarzyński Antoni, obywatel.
27. Smoniewski Jan, urzędnik drogi żelaznej.
28. Studniarski Maksymilian, prof. gimn., † 1889, m. l. 62.
29. Szedler Aleksander, naucz. pryw. em., † $^{9}/_{8}$ 1889 m. l. 78.
30. Dr Ujejski Tadeusz.
31. Vogt Franciszek.
32. Hr. Wodzicki Kazimierz, b. poseł na sejm kraj., nestor ornitologów polskich, autor licznych pism z dziedziny zoologii, (jak np. *Systematyczny spis ptaków uważanych w ziemi krakowskiej* (Bibl. warsz. 1850), *Wycieczka ornitologiczna w Tatry* (Leszno 1851), *Bocian, Jaskółka, Jastrząb gołębiarz, Kuropatwa, Wróbel domowy, Kruk właściwy, Kukułka; o orłach, o sokolnictwie, o ptakach myśliwskich),* ur. $^{26}/_{9}$ 1816 † $^{21}/_{10}$ 1889.
33. Wołkowicki Hipolit, obywatel † $^{10}/_{11}$ 1889.
34. Ks. Woroniecki Adam, obywatel, † 1889.
35. Dr Żmurko Wawrzyniec, prof. uniw., ur. $^{9}/_{7}$ 1824 † $^{3}/_{4}$ 1889.

Cześć ich pamięci!



Tytus Chałubiński.

(Wspomnienie pośmiertne, napisał *L. Ś.*)

Dnia 4 listopada 1889 roku zakończył u podnóża Tatr w Zakopanem pracowity żywot Tytus Chałubiński, znakomity lekarz i wielce zasłużony obywatel kraju. Urodzony 1820 r. w Chociwku pod Radomiem udaje się po ukończeniu gimnazyum radomskiego na Wydział lekarski w Wilnie (1838), a następnie na Wydział filozoficzny w Dorpacie (1840), gdzie z zapałem poświęca się naukom przyrodniczym. Z czasów tych pochodzi jego pierwsza praca botaniczna, umieszczona w „Nadwiślanie". Wyposażony gruntowną znajomością świata przyrodniczego, powraca do nauk lekarskich nasamprzód w Dorpacie (1843), poczem w Wurzburgu, gdzie w r. 1844 otrzymał stopień doktora medycyny i chirurgii na podstawie rozprawy: „Uber den Harn in physiologischer und pathologischer Hinsicht". W roku 1846 przybył do Warszawy i tam otrzymawszy od warszawskiej Rady lekarskiej potwierdzenie dyplomu, rozpoczął praktyczny zawód lekarski. Najwyższa podówczas powaga lekarska w Warszawie Dr Malcz, dostrzegł w młodym lekarzu nadzwyczajnych zdolności i wprowadza go jako ordynaryusza do szpitala ewangielickiego. Wkrótce, bo już w r. 18.7, zostaje Chałubiński naczelnym lekarzem wymienionego szpitala, któremu przez usilną pracę i gorliwośc

zjednał niebawem rozgłos najlepszego w Warszawie zakładu leczniczego, sam zaś z każdym rokiem zyskiwał coraz większą wziętość i sławę pierwszorzędnego lekarza warszawskiego. „Przyczyną tego rozgłosu, jak świadczą współcześni lekarze [1]), było przedewszystkiem wysokie uzdolnienie młodego praktyka, głębsze pojęcie medycyny oparte na znajomości nauk przyrodniczych, uszlachetnione wzniosłem poczuciem zadania lekarskiego, przedziwną zacnością charakteru i miłością bliźniego“. Zaszczytną godność lekarza naczelnego w szpitalu ewangielickim piastował przez lat 10 (1847—1857), poczem został lekarzem ordynującym w szpitalu Dzieciątka Jezus. Po otwarciu akademii medycznej w Warszawie (1857), kiedy się rozchodziło o obsadzenie katedry i terapii szczegółowej, wybór był nie trudny, bo Chałubiński podówczas jako biegły dyagnosta zajmował pierwszorzędne stanowisko śród lekarzy krajowych. Powołany też na wymienioną katedrę rozpoczął swe wykłady w r. 1859. Na stanowisku profesora zostawał do roku 1871 — nasamprzód w akademii medycznej, następnie w szkole głównej, ostatnie dwa lata w uniwersytecie — i przez przeciąg tego czasu wytworzył cały zastęp dzielnych lekarzy, obudził u ziomków zaufanie w dzielność krajowych lekarzy, sprawił to, że nie trzeba było szukać obcych bogów. Pomimo ogromu zajęcia, połączonego z obowiązkami profesora, powoływany prawie do każdego chorego dotkniętego cięższą niemocą, nie opuszczał nigdy czcigodny lekarz wizyty u człowieka biednego, chorego rzemieślnika, studenta, którym niósł ulgę w cierpieniach, dostarczając w dodatku hojną ręką materyalnych środków dla ratowania się w chorobie, lub podźwignienia z niedoli. Humanitarny względem każdego okazał największą humanitarność względem ludu. Na dowód tego twierdzenia wystarczy jeden przykład. Kiedy w r. 1873 przyjechał do Zakopanego, nawiedziła cholera i Podhale tatrzańskie, liczne zabierając ofiary. Ludność przerażona na widok pierwszych ofiar pierzchnie na wszystkie strony. Wtedy to Chałubiński dniem i nocą biegnie od chaty do chaty, nie-

[1]) Zob. *Ateneum* za styczeń 1890. *Kłosy* nr. 1272.

sie wszędzie pomoc, pociesza strapionych, wykonywa najprostsze usługi. Odrazu też zdobywa serce górali, którzy nie zapomnieli nigdy jego nadludzkich usiłowań i odtąd rokrocznie przybywającemu opiekunowi i dobrodziejowi stawiali bramy tryumfalne z napisem „Witamy“.

Z prac naukowych treści lekarskiej ogłosił: *Wykład patologii i terapii szczegółowej I. Angiopatye* (Tyg. lek. 1860), *Cholera i jej istota* (Pam. Tow. lek. t. XXV), *Gastrocholia* (tamże t. XXVI), *Atrofia i rak watroby* (tamże t. XXVIII), *Góz mózgowy nerki* (tamże t. XXXI), *Ischias postica* (tamże t. XXXI), *Prosopalgia Fothergilli, o gorączce tyfoidalnej i jej leczeniu* (t. LIV); osobno drukowane p. t : *Pisma lekarskie: Metoda wynajdywania wskazań lekarskich, Plan leczenia i jej wskazanie* (1874), *Zimnica,* studyum ze stanowiska praktycznego (1875).

W chwilach wolnych od zajęć lekarskich — a nie wiele miał tych chwil wolnych — pracuje w dziedzinie nauk przyrodniczych, tworzy bogaty zbiór mineralogiczny w Warszawie, w którym to celu wystudyował osobiście najznakomitsze gaginety mineralogiczne w Europie. Najulubieńszym jednak dla niego przedmiotem była botanika, której się nasamprzód poświęcał i na której skończył chwalebną działalność naukową. Owocem tych studyów przyrodniczych są następujące prace: „*Historyczny pogląd mniemań o płciowości i sposobie zapładniania roślin*“ (Bibl. warsz. 1843); „*Rzut oka na dzieje botaniki*“ (Bibl. warsz. 1846); „*Wykład początków botaniki*“ (przekład botaniki Jussieu'go 1849); „*O pedagogicznem znaczeniu nauk przyrodniczych w humanitarnem wychowaniu*“. (Pam. Tow. lek. 1877 t. LXXIII, oraz dziennik zjazdu przyrodników i lekarzy ruskich z r. 1876); *Grimmieae tatrenses ex autopsia descripsit et adumbravit Dr T. Chałubiński* z 18 tablicami (Pam. fizyogr. t. II, r. 1882); „*Enumeratio muscorum frondosorum tatrensium hucusque cognitorum*“ z mapą Tatr (Pam. fizyogr. t. VI, r. 1886). Ostatnie przedewszystkiem dwie prace zjednały autorowi zasłużoną sławę przyrodnika tak w kraju jak i za granicą. Zebrane przez autora mchy znajdują się w „muzeum tatrzańskiem imienia Dra

Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem", które ziomkowie utworzyli w r. 1888 w celu uczczenia zasług Chałubińskiego tak przyrodniczych, jak niemniej obywatelskich, od których się ten zacny obywatel nigdy nawet w najkrytyczniejszych chwilach nie odsuwał. Z imieniem Chałubińskiego łączy się także powstały dawniej ze składek fundusz stypendyalny, kiedy Chałubiński opuścił stanowisko profesora kliniki.

Przewodniczył też długi czas „*Kasie zapomogi imienia Mianowskiego dla pracujących na polu naukowem*", był współredaktorem „*Pamiętnika fizyograficznego*", jednej z najpoważniejszych publikacyj w kraju, popierał zasłużone wydawnictwo „Wszechświata".

Najprzyjemniejszem miejscem pobytu dla Chałubińskiego było Zakopane, które na zawsze z jego imieniem będzie połączone. Dawniej bowiem zawitał w Tatry ledwie przyrodnik (Staszic, Wahlenberg, Zejszner, Wodzicki, Nowicki, Berdau, Rehman, X. Grzegorzek, Kreutz, Czerkawski, Łomnicki, Wierzejski) lub poeta szukający wrażeń na łonie dzikiej natury (Pol, Goszczyński), inni turyści rzadkiem tam byli zjawiskiem i pomimo „*Przewodników w Tatry*" wydanych przez Steczkowską, Janotę, Fuchsa i Eljasza, przedstawiało Zakopane przez długi czas charakter zwykłej wioski górskiej z małym i skromnym kościółkiem, do którego tylko górale przybywali. Dopiero od czasu zjawienia się Chałubińskiego, który pierwszy z lekarzy polskich uznał zbawienny wpływ klimatu alpejskiego i gorącem słowem zachęcał ziomków do szukania w Zakopanem ulgi w różnych cierpieniach fizycznych, zaczęło się to pustkowie coraz bardziej zaludniać. Zaciszu tatrzańskiemu pozostał Chałubiński wierny aż do śmierci (1873—1889). We wszystkich sprawach dążących do rozwoju Zakopanego bierze żywy udział, zakłada tamże kasę zaliczkową, przyczynia się do założenia szkoły koronkarskiej, na który to cel p. Helena Chłapowska-Modrzejewska za pośrednictwem Dra Chałubińskiego złożyła w krakowskiej kasie oszczędności (roku 1882) 1200 złr. [1]), czyni skuteczne zabiegi celem uznania Zakopa-

[1]) Por. Sprawozdanie kraj. szkoły koronkarskiej w Zakopanem za okres od r. 1883—1886. Lwów 1886.

nego za stacyę klimatyczno-leczniczą [1], mianowany przez Wydział krajowy członkiem komitetu nadzorczego szkoły snycerstwa założonej przez Tow. Tatrz., wspiera ją radą, urządzając nadto co rok na dochód niezamożnej młodzieży tej szkoły zabawy i koncerta, sprowadza dla górali koniczynę i uczy ich siać, jednem słowem nie pomija żadnej sposobności dążącej do rozwoju Zakopanego.

Śmierć Chałubińskiego wywołała powszechny żal w kraju. Koło polskie sejmowe obradujące podówczas we Lwowie uchwaliło na wniosek posła hr. Męcińskiego, wynurzyć drogą telegraficzną współczucie rodzinie; w Poznaniu na posiedzeniu Wydziału lekarskiego Tow. Przyjaciół nauk, odbytem d. 8 listopada 1889 r., Dr Wicherkiewicz, jako przewodniczący zebrania, w krótkiem ale serdecznem przemówieniu zaznaczył stratę, jaką poniosło społeczeństwo, poczem zabrał głos Dr Chłapowski i skreślił w dłuższej przemowie znaczenie nieboszczyka jako lekarza i obywatela.

Wieńce na grobie dobrze zasłużonego obywatela złożyli: Towarzystwo lekarskie warszawskie, Tow. lekarskie krajowe, Redakcya Wszechświata i Pamiętnika fizyograficznego, Kasa pomocy im. Mianowskiego, Stacya klimatyczna w Zakopanem, Czytelnia akademicka w Krakowie, Studenci medycyny uniwersytetu warszawskiego, Koledzy dorpaccy, Redakcya Gazety lekarskiej, Kobiety lekarze w Warszawie, Redakcya Kuryera warszawskiego, Towarzystwo zaliczkowe w Zakopanem, Gmina Zakopiańska, Towarzystwo Tatrzańskie, którego zmarły od r. 1877 był członkiem honorowym.

Cześć jego pamięci!

[1]) Statut Stacyi zatwierdzony reskr c. k. Nam d. 3 paźdz. 1885. L. 60205.

B.

ODDZIAŁ STANISŁAWOWSKI.

Skład oddziału.

Zarząd:

Przewodniczący: Wojciech hr. Dzieduszycki.
Zastępca przewodn.: Dr Marceli Eminowicz.

Członkowie Zarządu.

Cieński Zbigniew. — Dr Kamiński Ignacy. — Miazga Franciszek. — Rębacz Michał (sekretarz). — Dr Szydłowski Walery. — Fischler Eliasz. — Gruenberg Józef. — Kęplicz Sydon. — Słonecki Bronisław.

Delegaci Zarządu.

W Nadwornie: Erazm Masłowski. — *W Kałuszu:* Kajetan Wolański.

Poczet Członków Zwyczajnych.

1. Amirowicz Ałbin, aptekarz w Stanisławowie.
2. Bielański Roman, inżynier pow. w Złoczowie.
3. Bodakowski Kazimierz, zastępca c. k. notaryusza w Tłumaczu.
4. Bogdanowicz Michał ob. w Stanisławowie.
5. X. Bohdan Józef, prob. w Delatynie.
6. Brykczyński Józef, ob. i poseł na sejm kr. w Pacykowie.
7. Brykczyński Stanisław, ob. w Pacykowie.
8. Chądzyński Władysław, c. k. starosta w Stanisławowie.
9. Cieński Bolesław, wł. dóbr w Rohaczynie.
10. Cieński Zbigniew, ob. w Stanisławowie.
11. Cywińska Rozalia, wł. dóbr w Delejewie.
12. Czajkowski Władysław, ob. w Medwedowcach.
13. Czerski Witold, aptekarz w Husiatynie.
14. Czołowski Aleksander, rządca dóbr w Stanisławowie.
15. Dobrowolski Bronisław, ob. w Hołoskowie.
16. Dochod Oktaw, ob. w Pałaiczach.
17. Drewnowski Ignacy, inżynier w Stanisławowie.
18. Hr Dzieduszycki Wojciech, ob., poseł w Jezupolu.
19. Dr Eminowicz Marceli, adwokat w Stanisławowie.

20. Dr Festenburg Gerard, ob. w Maryampolu.
21. Fischler Eliasz, Dr praw w Stanisławowie.
22. Gablenz Rudolf, dyr. dóbr w Nadwórnie.
23. Dr Galusiński Antoni, lekarz w Stanisławowie.
24. Głuchowski Grzegorz, ob. w Kamiennej.
25. Gniewosz Włodzimierz, ob. w Potoku Złotym.
26. Gruenberg Józef, prof. gimn. w Stanisławowie.
27. Gruiński Franciszek, c. k. notaryusz w Delatynie.
28. Gumiński Bronisław, c. k. notaryusz w Dolinie.
29. Herman Zygmunt, obywatel.
30. Hess Franciszek, rządca dóbr w Sołotwinie.
31. Hohendorf Edwin, ob. w Byszowie.
32. Jabłonowski Prus Józef, ob. w Zagwoździu.
33. Jaegerman Józef, inżynier budowniczy w Stanisławowie.
34. Jahn Emil, wł. dóbr w Tłumaczu.
35. Dr Kamiński Ignacy w Stanisławowie.
36. Kęplicz Sydon, ob. w Wołosowie.
37. Kłossówna Marya, dyr. szkoły wydz. w Stanisławowie.
38. Dr Konkolniak Jerzy, lekarz w Stanisławowie.
39. Kowecki Jan, inżynier w Stanisławowie.
40. Hr. Krasiński Ludwik, obyw. w Rohatynie.
41. Krasnopolski Władysław, ob. w Lataczu.
42. Krynicki Włodzimierz, c. k. notaryusz w Nadwórnie.
43. Libera Antoni, prof. gimn. w Stanisławowie.
44. Ładomirski Konstanty, ob. w Markowcach.
45. Ławrowski Włodzimierz, kom. pow. w Kolbuszowej.
46. Dr Łazarski Mieczysław, prof. w. szk. real. w Stanisławowie.
47. Dr Łubiński Ludwik, adwokat w Stanisławowie.
48. Łukasiewicz Dominik, ob. w Otynii.
49. Machniewicz Władysław, kom. pow. w Stanisławowie.
50. Dr Machnowski Wacław, lekarz w Stanisławowie.
51. Małachowski Zygmunt, ob. w Stanisławowie.
52. Małecki Justyn, ob. w Ludzkiem.
53. Matkowski Stanisław, obywatel.
54. Mazaraki Maryan, ob. i poseł na sejm kr. w Strutynie.
55. Miazga Franciszek, prof. szk. realnej w Stanisławowie.
56. Milerowicz Felicyan, buchalter w Stanisławowie.
57. Minkusiewicz Maryan, c. k. notaryusz w Rożniatowie.
58. Morawski Włodzimierz, ob. w Ołeszy.
59. Moskwa Roman, prof. gimn. w Stanisławowie.
60. Mühln Władysław, budown. miejski w Stanisławowie.
61. Nawarski Kazimierz w Stanisławowie.
62. Dr Nimhin Artur, kand. adw. w Stanisławowie.
63. Noel Adam, ob. w Sosułowce.
64. Orski Alfred, c. k. notaryusz w Tłumaczu.
65. Ostafiński Maryan, lekarz w Stanisławowie.
66. Dr Ostrożyński Władysław, prawnik we Lwowie.
67. Petion Eustachy, inżynier w Nadwórnie.
68. Podlaszewski Adolf, sędzia w Nadwórnie.
69. Pokiński Julian, kom. pow. w Stanisławowie.
70. Hr. Poniński Romuald, ob. w Kolanówce.
71. Hr. Potocki Emil, właśc. dóbr ziem. w Buczaczu.
72. Hr. Potocki Oskar, właśc. dóbr ziem. w Tyśmienicy.
73. Puzyna Julian, ob. w Czarnołożach.
74. Raczyński Stanisław, dzierżawca dóbr w Pełniczach.
75. Raczyński Włodzimierz, ob. w Pasiecznej.
76. Rappe Wilhelm, nadinżynier w Stanisławowie.
77. Rębacz Michał, prof. szkoły realnej w Stanisławowie.
78. Rozwadowski Franciszek, wł. dóbr ziemskich w Dołputowie.

79. Rybczyński Maryan, adj. sąd. w Stanisławowie.
80. Sedelmayer Piotr, ob. w Stanisławowie.
81. Simonowicz Stefan, dzierżawca w Petryłowie.
82. Słonecki Albin, wł. dóbr w Zadarowie.
83. Słonecki Bronisław, właśc. realn. w Stanisławowie.
84. Słoński Karol, oficyalista pocztowy w Stanisławowie.
85. Sobota Karol, notaryusz w Bnhorodczanach.
86. X. Sumyk Andrzej, wikary w Mikuliczynie.
87. Świderski Paweł, prof. gimn. w Stanisławowie.
88. Szadbej Antoni, ob. w Bohorodczynie.
89. Szawłowski Ludwik, ob. w Przewłoce.
90. Dr Szydłowski Walery, adwokat w Stanisławowie.
91. Dr Tyralski Włodzimierz, lekarz w Zbarażu.
92. Urysz Michał, prof. gimn. w Stanisławowie.
93. Werchracki Jan, prof. gimn. w Stanisławowie.
94. Wesołowski Stanisław, prawnik w Złoczowie.
95. Witosławski Teofil, c. k. notaryusz w Stanisławowie.
96. Dr Wolański Kajetan, lekarz w Kałuszu.
97. Wolański Władysław, c. k. Podkomorzy w Rzepińcach.
98. Wołoszyński Włodzimierz, inżynier w Nadwórnie.
99. Dr Zalewski Eustachy, lekarz w Stanisławowie.
100. Dr Zathej Henryk, c. k. notaryusz w Stanisławowie.
101. Zdrassil Ignacy, c. k. notaryusz w Stanisławowie.
102. Zwolski Józef, właściciel dóbr.

C.

ODDZIAŁ KOŁOMYJSKI.

Skład oddziału

w dniu 23 marca 1890 r.

Zarząd.

Przewodniczący: Konstanty Siwicki. — *Zastępca przewodniczącego:* Emanuel Wolff. — *Sekretarz:* Emeryk Turczyński. — *Podskarbi:* Karol Głuchowski.

Członkowie Zarządu.

Dziędzielewicz Józef. — Jakiel Juliusz. — Kawecki Władysław. — Kryciński Waleryan. — Dr Piaskiewicz Władysław. — Starzeński hrabia Edmund. — Dr Sysak Gabryel. — X. Szeligiewicz Józef. — Wiśniowski Sygurd. — Zoffal Alfred.

Komisya wykonawcza Zarządu w Żabiu.

1. Bensdorf Józef. — 2. Czermiński Ludwik. — 3. Mathias Franciszek. — 4. Przybyłowski Stanisław.

Delegaci Zarządu.

W Czerniowcach: Dr Majerski i Dr Kazimierz Piątkiewicz. — *We Lwowie:* Wajgiel Leopold. — *W Kossowie:* Gawłowski Zygmunt. — *W Uścierykach:* Feuer Jan. — *W Wyżnicy:* Dr Niementowski Tadeusz. — *w Uwiśle:* Dr Cieński Kazimierz.

Członkowie dożywotni.

1. Hr Dzieduszycki Stanisław, wł. dóbr w Gwoździcu.
2. Hr. Dzieduszycka Karolina w Gwoździcu.
3. Fundacya hr. Stanisława Skarbka we Lwowie.

Członkowie zwyczajni.

4. Abgarowicz Józef, właśc. dóbr w Łuce.
5. Baranowski Emil, aptekarz w Przemyślanach.

6. Bensdorf Józef, właśc. realn. w Jaworniku.
7. Dr Białkowski Władysław, lekarz w Bełzie.
8. Bubella Konstanty, przedsięb. kopalń naft. w Kołomyi.
9. Cieński Józef, ob. w Demeczu.
10. Czauderna Jan, c. k. ausk. sąd. w Kossowie.
11. Czermiński Ludwik, zarządca dóbr fundac. w Żabiu.
12. Czuczawa Adolf, wł. dóbr w Wierzbowcach.
13. Dobrzański Sas Stefan, zarządca lasów w Wielkich-Oczach.
14. Feuer Jan, zarządca lasów w Uścierykach.
15. Gawłowski Zygmunt, sekr. Rady pow. w Kossowie.
16. Głuchowski Karol, art. malarz i ob. w Kołomyi.
17. Hirsch Piotr, c. k. nadleśniczy i lustrator lasów we Lwowie.
18. Jakiel Julian, nadinsp. podatkowy w Kołomyi.
19. Jankowski Józef, właśc. dóbr w Krakowie.
20. Kawecki Władysław, radca sądu w Kołomyi.
21. Kleski Jan, właśc. dóbr w Werbiążu.
22. Klusiok Fryderyk zarządca lasów i lustrator we Lwowie.
23. Kobylańskl Kazimierz, ob. w Winogradzie.
24. Korosteński Władysław w Kołomyi.
25. Kosiński Leopold, ob. w Zamulińcach.
26. Kryciński Waleryan, prof. gimn. i dyr. szk. garnc. w Kołomyi.
27. Krzysztofowicz Eugeniusz, ob. w Załuczu
28. Dr Krzysztofowicz Mikołaj, wł. dóbr w Załuczu.
29. Krzysztofowiczowa Walerya, wł. dóbr w Korniczu.
30. Kunz Antoni, wł. dóbr w Pruchniszczu.
31. X. Lazarewicz Jan, wikary w Kołomyi.
32. Lekczyński Jan, c. k. adj. sądu obw. w Kołomyi
33. Linderski Henryk, zarządca lasów w Pacykowie.
34. X. Łabay Franciszek Ryszard, wikary i katech. we Lwowie
35. Dr Lic Feliks, lekarz w Gwoźdźcu.
36. Maubach Otto, dyr. dóbr w Kutach.
37. Mathias Franciszek, rządca dóbr w Jesienowie górnym.
38. Malinowski Stanisław, dzierżawca dóbr w Korolówce.
39. Michalski Leopold, artysta-rzeźbiarz w Kołomyi.
40. Dr Morawski S., lekarz w Tłustem.
41. Michałowski Stanisław, c k. nadgeom. katastr. w Kołomyi.
42. Maczek Witołd, c. k. adj. sąd. w Kołomyi.
43. Dr Majerski Bronisław, lekarz w Czerniowcach.
44. Markes Franciszek, zarządca lasów w Dołhopolu.
45. Dr Natanson Antoni, lekarz w Warszawie.
46. Natanson Józef w Warszawie.
47. Dr Niementowski Tadeusz, subst. notaryusz w Wyżnicy.
48. Pechnik Rudolf, c. k. zarządca żupy w Kossowie.
49. Dr Piaskiewicz Władysław, lekarz w Kołomyi.
50. Dr Piątkiewicz Kazimierz, lekarz w Czerniowcach.
51. Przybyłowski Stanisław,wł. dóbr w Krzyworówni.
52. Przybysławski Władysław, wł. dóbr w Uniżu.
53. Puzyna Roman, kniaź, wł. dóbr w Gwoźdźcu.
54. Piotrowski Stanisław, zarządca lasów w Jezierzanach.
55. Rostmann Ludwik, inżynier w Warszawie.
56. Rothert Władysław, doc. uniw. w Kazaniu.
57. Dr Rozner Maksymilian, lekarz i c. k. fizyk w Kołomyi.
58. Rutkowski Józef, c. k. notaryusz w Wyżnicy.
59. Rybicki Mieczysław, urz. asekuracyi kraj. we Lwowie.
60. Sabat Hipolit, c. k. starosta w Kossowie.
61. Schayer Wilhelm, c. k. nadinżynier w Kołomyi.
62. Sedlaczek Wiktor, kupiec w Kołomyi.
63. Sichower Adolf, c. k. naczelnik sądu w Zabłotowie.
64. JE. Simonowicz Jakób, c. k. prezydent wyż. sądu we Lwowie.

65. Siwicki Konstanty, właśc. dóbr w Ceniawie.
66. X. Smagowicz Jan, prob. w Kutach.
67. X. Sawrasiewicz Mikołaj, prob. gr. kat. w Kossowie.
68. X. Szeligiewicz Józef, wikary i katecheta w Kołomyi.
69. Dr Sysak Gabryel, lekarz w Kołomyi.
70. Syroczyński Agaton, inżynier w Rosyi.
71. Świejkowski Aleksander Jan, c. k. prakt. konc. w Kossowie.
72. Skowroński Karol, zarządca lasów w Słobódce leśnej.
73. Schloss Maksymilian, inżynier powiat. w Kossowie.
74. Sidorowicz Antoni, artysta-muzyk w Kołomyi.
75. Hr. Starzeński Edmund, wł. dóbr w Kołomyi.
76. Steusing Janusz, prof c. k. sem. naucz w Stanisławowie.
77. Szczepanowski Prus Stanisław, wł. kopalń i fabryk w Peczeniżynie.
78. Szewłodziński Jan, sekretarz fabryki w Peczeniżynie.
79. Dr Szumlański Julian, c. k. sekr. Nam. we Lwowie.
80. Dr Tarnawski Apolinary, lekarz w Kossowie.
81. Thurmanw Adam, c. k. komisarz pow. w Kołomyi.
82. Dr Tchórznicki Aleksander, c. k. radca sekcyjny w Wiedniu.
83. Turczyński Emeryk, c. k. prof. gimn. w Kołomyi.
84. Dr Turczyński Juliusz, c. k. dyr. sem. nnucz. i literat w Stanisławowie.
85. Dr Tyrchowski Władysław, lekarz w Warszawie.
86. Wielowiejski Henryk, wł. dóbr w Olejowej.
87. Dr Wilkowski Emil, adwokat w Kossowie.
88. Winiarz Henryk, urz. destylarni w Schodnicy.
89. Wiśniowski Sygurd, wł. destylarni w Kołomyi.
90. Wolff Emanuel, c. k. dyr. gimn. w Kołomyi.
91. Dr Wurst Karol, c. k. notaryusz we Lwowie.
92. Wyrobek Karol, c. k. leśniczy w Jaworniku.
93. Zajączkowski Franciszek, c. k. nadleśniczy w Kossowie.
94. Dr Złobikowski Tadeusz, lekarz w Warszawie.
95. Złobikowska Otylia, żona lekarza w Warszawie.
96. Zoffal Alfred, c. k. major emeryt. w Kołomyi.

DODATEK.

SPIS
wyrazów i wyrażeń używanych na Podhalu,
jako uzupełnienie poprzednich zbiorów,

przez

BRONISŁAWA DEMBOWSKIEGO.

Baba, staroświeckie piece góralskie, zatykały się zakładaniem w komin na kiju osadzonej zatyczki, zrobionej ze szmat i pakuł, tz. *baby*.

Babiarka, baba, akuszerka

Babie usy, pewien gatunek jadalnych, dużych grzybów.

Babrać, kraść na szałasie, także robić szkodę w chałupie, czarować mleko, a czasem kłagać mleko. *Babrać sie*, walać się.

Bácyć, pamiętać, „*bác-ze se dobrze, com ci napedział*“.

Bajak, bajarz, gawędziarz.

Bakwan, najzylber.

Bartłomiejski, (miesiąc), Wrzesień.

Bausy, faworyty, *(„bajusy“)*.

Bącki, dwie metalowe obrączki z tyłu lufy od strzelby, służące do zakładania stempla.

Belica, Artemisia vulgaris (ROSTAFIŃSKI).

Beśpekta, albo *iśpartyka*, szkła do patrzenia z odległości.

Benedyk, roślina, Geum urbanum (L.).

Bez: 1) „*mowic bez zęby*“, mówić niechętnie, albo też czasem, mówić językiem poprawnym, książkowym „*nie po góralsku*“ ale „*po pańsku*“. 2) *Bez umiar*, bez miary, albo nad miarę, np. „*bez umiar nie dźwigaj*“.

Bezpiecny, spokojny, bez troski, bez trwogi, np. „*Cóześ taki bezpiecny, złodziejów pełno, a chałupyś nie zawar?*“ —

Bieda, menstruacyja.

Biega, przy ręcznej sieczkarni (*rzezacka*, albo *rzezacna* skrzynia), kawałek krzywego drewna, które poruszane nogą wprawia w ruch sieczkarnię.

Bieganiec, piec biegany, staroświecki duży piec góralski, podstawę ma ubitą z iłu, wyższa część murowana, kanał dla dymu nie przeprowadzony w prostej linii, ale złamany dwa razy.

Biegunka, półtoraroczna cieliczka, „*bo sie wnet biegać pocnie*“.

Biegunki, duże loftki, trochę mniejsze od półkulek.

Biele, gatunek grzybów, Agaricus piperatus.

„*Biere go na grabki*“, mówi się o chorym niebezpiecznie, ztąd wyrażenie, że kosząc owies, chwyta się go ścięty na grabki rzytwierdzone do kosy.

Biorny, koń biorny, koń dobrze ciągnący.

Bojno, bojno mi, obawiam się, np. „*pozywa mnie Kuba do Kasprowéj na kozy, ale mi bojno leśnych*“.

Bolák, wrzodzianka, wrzód.

Bont, *bonty*, żerdki w budynku wiążące krokwie pod grzebieniem, tj. u wierzchołka.

Bosak, wóz nieokuty, staroświecki.

Boze drzewko, chłopskie, czarne albo zielone, Artemisia abrotanum.

Boze drzewko, babskie, czyli białe, Artemisia pontica (R.).

Brembolce, brembolki, mosiężne ozdoby na szyję w kształcie kulek, dziś wyszły z użycia.

Bronka, w obońce, wystająca część klepki z otworem do szpuntu.

Brość, na gałęziach bukowych, pojawiające się jesienią zawiązki nowych liści.

Bucny, grzeczny.

Bujny, gruby.

Bujnawy, za gruby, np. „*sukno bujnawe*“, sukno za grube.

Bukowiec, moneta 4ro-centowa.

Buńkoś, gruby kij juhaski.

Burk, grunt kamienisty, bruk.

Byciar, chłopak dojrzewający.

Calizna, po skoszeniu owsa albo tłoku tj. ugoru, pozostała w brózdach i dołkach pasza dla bydła.

Cądrzyć się, zamaczać się, zawalać się błotem, np. *„takeś sie docądrał po błocie“*.

Cekany, ludzie czekający ze zbożem kolei we młynie.

Cerwonka, krwawa dyssenterja.

Cęść, 1) patrz *„posag“*, 2) zapłata juhasów na szałasie, juhas bierze zwykle oszczypek sera dziennie i *chowa się* przytem na żentycy.

Cewka, panewka u strzelby, szpulka do nici.

Chałdamas, po skończonej robocie zwyczajem uświęcony poczęstunek dla robotników.

Chamisko, tokowisko głuszczów *„głuchanie się chamią“* tj. tokują.

Chodny, trwały, np. *„chodne drzewo, chodna kośula, chodne kierpce“*.

Chódza, chód, krok; *„spora chodza“*, kłus, np. *„puścilek konia sporom chódzom“*.

Chowaniec, chowanica, dzieci przybrane.

Chraść, krzew, krzak, gąszcz.

Chujawica, *(„fujawica“)* zamieć, śnieg albo deszcz z wichrem.

Chuściak, gęste w lesie drzewka lub krzaki.

Cheba, ale, tylko — np. *on ta dzieci nie ma cheba jedne córkę.*

Ciągac, drąg z hakiem, służy kowalowi do wciągnięcia gotowego okucia na drewniane koło.

Ciązadło, żerdka przy miechu w kuźni, którą się miech porusza, a także żérdka łącząca jarzmo z pługiem.

Ciemier, ciemierz, chłop ściemierzony, choroba obłożna, spowodowana nagłem przeziębieniem, pod skórą występują liczne okrągłe stwardnienia, (silne nabrzmienie gruczołów limfatycznych), gorączka przytem silna. Konia może także *ściemierzyć*, i wówczas mówi się — „koń sie zmysył“.

Combic się, cubrzyć, ptaki na wiosnę combią się, albo się cubrzą.

Combione jaja, jaja dobre do zalęgu, jaja bezpośrednio zapłodnione przez koguta.

Cudzic, owies cudzić przez przetak albo recicę.

Cwiercina, miara gruntu, tj. ćwierć roli.

Cyrniawa, duża gromada ludzi, albo czarne deszczowe chmury.

Cytać (rachować), juhasi owce na szałasie *„cytają“* (liczą, rachują).

Carne ziele, Sanguisorba officinalis (R).

Cyściec, roślina.

Daremniak, próżniak.

Darmowis, zakrzywiony patyk, którym w warsztacie płóciennym przytrzymuje się skrajną *synkę*, ażeby nie spadała na nicielnicę.

Dezenter, dezerter, dezenterować.

Do, *„psyde do tobie"*, albo w piosence: *„Mikułas, Mikułas, ty se bystre miasto, Do tobie przestrono, ale z tobie ciasno"*.

Dojarnik, półka w szałasie na mleko.

Donosić, słychać — np. *„jak tam u was donosi?"* co u was słychać.

Dośmielić, ośmielić się.

Dowodny, skuteczny, dobry, praktyczny, np. *„ku kozom dowodniejsa flinta, jako śtuc"*.

Dozywotność, dozywanie, opiekuństwo, dożywocie.

Dosadny, rzec *dosadna*, rzecz dobrze zrobiona i trwała.

Dowiady, patrz *przepatrzowiny*.

Drejaka, Scabiosa columbaria (R.).

Drewiarz, spuszczający rzyźnią sajty z lasu na górze położonego.

Drugać, prząść z kłaków na kołowrocie powroźniczym przędzę, grubości szpagatu.

Drumkać, brzdąkać, np. *„nie dáj se babie na nosie drumkać"* tj. nie daj sobie żonie przewodzić.

Drygant, ogier.

Drzystka, rozwolnienie, *„wziena go drzystka"*.

Durkać, uderzać, stukać; a także o deszczu ulewnym mówią że *„durka"*.

Dusić się, kaszlać, np. *„całom noc go dusiło"*.

Dusno, trudno, np. *„pokiel był zdrów, wartki był do roboty, a tera mu idzie dusno"*.

Dych, tchnienie: *jednym dychem przespał dwa dni.*

Dychac, dychal, tchawica.

Dyga, w gęlach podłużna deseczka po pod strunami.

Dwacatnik, dawny pieniądz, znaczył 16 dudków, i dwa grajcary tz. *siajne*, tj. papierowe, nb. dudek miał trzy grajcary siajne, a dwa metalowe.

Dwoić, mówić komu wy — a nie ty, np. *„Ja tam dwojem kozdemu, choćby jak młodemu pachołkowi, to mu dwojem"*.

Dworniák, wieprz źle karmiony, którego zabić nie warto, zostawia się na dworniaka na to, żeby na rok przyszły mógł zostać karmikiem.

Dziad, gruba 5cio calowa żérdka, łączy w budynku stratniaki z bontami.

Dziadek, 1) pionowa deska, tworząca zakończenie ławy nieruchomej po pod ścianą izby. 2) ława ciesielska do struganie drzewa.

Dziady, stare sprzęty, rupiecie.

Dzier-żak, ta częś cepów, którą się w ręku trzyma.

Dzierzmota, *dzierzęga*, człowiek wątły, niewyrośnięty i słaby (wyraz mało używany).

Dzięgiel, rodzaj ostu.

Dziuk, choroba bydlęca, np. „*krowę dziuk poraził i zdechła*“.

Dźwierz, zwierz, np. „*W Boga wierz, dobrze mierz, a będzie dźwierz*“ (przysłowia myśliwskie).

Ferecyna, gatunek paproci, Pteris aquilina.

Folga, żérdka do karczowania pniaków, jednym końcem podważa się korzeń pnia, a drugi koniec kilku ludzi stara się nachylić ku ziemi siłą rąk, albo też całym ciężarem ciała.

Folus, sukno tkają górale na warsztatach po chałupach, ale folują go, tj. nadają mu spoistość w t. z. *folusach*.

Gadzik, pewien rodzaj wyszycia zabarwioną wełną na góralskiem ubraniu, rysunek ten powtarza się też w rzeźbie jako ozdoba na wszystkich prawie góralskich sprzętach, na łyżnikach, listwie, stołkach i formach do serów.

Ganek, miara płótna, mniej więcej cal.

Gaz, nafta.

Gęglawy, jąkała.

Gęsiárka, roślina — alchemilla.

Giby, albo *kiwki*, rodzaj kołowrotka, z którego nici z łokietka mota się na cewki.

Glony, porosty wodne przy źródliskach.

Głos, odgłos, echo, np. „*turnie pod Giewontem piknie głos oddajom*“.

Głośnica, główny otwór w piszczałce i otwory w gęślach.

Głowác, mała rybka z dużą głową, przebywa w potokach pod kamieniami.

Głowác, *głowatnik*, Centaurea jacea (R.).

Głucha, siekiera głucha, tj. tępa.

Gniewos, Impatiens noli tangere (R.) roślina.

Gnój, 1) mierzwa, 2) materja, ropa.

Godzinik, zegar.

Gołąbki, pewien gatunek grzybów, białawych, jadalnych, *„psie gołąbki“*, Russula emetica.

Gościec, reumatyzm; oprócz tego, „gościec“ ma nierównie obszerniejsze i skomplikowane znaczenie. Według pojęć Podhalan, *„kazdy cłowiek ma swego gośćca“*, jest to rodzaj wrodzonego człowiekowi usposobienia, na tle którego, z różnych powodów, różne powstają choroby. — Góral namawiany na zażycie lekarstwa, często odpowiada: *„wzionbyk, jeno nie wiem, cy mi sie gościec nie sprociwi“. — Gościec trzyma swoje końce złe“*. — Urok niepoślednią tu gra rolę. — *„Od uroku łapi się postrzał*, a od bólu, *rusy gościec w cłowieku, casem wyruci chrosty, jest taki co włosy splata, a nágorsy co po kościach dre“*. Tu także należą choroby, powstałe z niezaspokojonego zachcenia, — *„tak zapachni, zafce sie cłowiekowi, casem bele co, kieby miał chocia raz do gemby włozyć, to gościec sie ułozy, i pozdrowi z tego, a nie, to sie ozniemoze ze dwa i ze trzy tyźnie“ — „I ze zerwiska i ze zakcenia i zieńská przy dziecku, to rusy casem gościec“*.

Graźnia, rozpadlina, dziura w skale albo w ziemi.

Gracki, na bukowej trójkątnej deseczce osadzone jednym rzędem żelazne zęby, służą do rozczesywania kłaków lnianych.

Grodzka, duży żłób dla owiec, w którym siano przywala się *„ziobrami“* żeby go owce nie rozwlekały.

Gromnicnik, miesiąc Luty.

Groniówka,gatunek skały miękkiej i suchej, przydatnej do budowy pieców.

Grule, ziemniaki, w niektórych wioskach, np. Ratułowie i Bystrem nazywają je rzepą. — Kilka rozróżniają odmian ziemniaków, 1) *ocate* (płowej barwy), 2) *cyganki* (siwe), 3) Olendry (białe), 3) *karbuwecki* (karbowane) i 5) *Sulki* albo *Jakóbki* (podługowate).

Grzech, djabeł.

Grzecny, dorzeczny.

Guza, kura bez ogona.

Gwizd, szczerba w szeregu przednich zębów, tak u człowieka, jak u bydlęcia, np. *„Wojtek ma gwizd w zębach“*, albo *„nie kupuj krowy z gwizdem, bo taka sie nie dobrze pasie“*.

Grzywna przy granicznych sporach, *„jak sie zgodzili w pra-*

wie" (czy to w sądzie, czy też u wójta) to „*zakładali grzywne*", którą tracił ten „*kto rusył prawo*". Nietylko przy ugodach granicznych, ale i przy zaręczynach, *zakładali* czasem *grzywnę i pismo robili*", dla ukrzepienia odbytych zrękowin.

Hájnica, łąka w polu, (łąka w lesie nazywa się „polanką"), na której się wiosną pasie, zanim śnieg zginie w halach, następnie się ją zagaja, a na jesień, jak bydło z gór wraca, wówczas hajnicę koszą i znów na skoszonej łące pasą bydło.

Halwa, dawna miara, kwarta.

Hánielnik, aspirant na juhasa, w strądze nagania owce dojącym juhasom, bierze połowę płacy juhasa.

Harnaś, starszy zbójnik.

Hebdziak, (Hebźniak), Sambucus racemosa (R.).

Hurdzyk, roślina.

Hurda, żętyca z kotła lepsza, zebrana z wierzchu, a gorsza, zostająca na spodzie, nazywa się „*zwarnica*".

Hurmawica, burza z wichrami i piorunami.

Hutny, silny i zdrowy.

Huzew, huzdew, huzdewka, 1) skórzana obrączka, spajająca w pługu grządziel z kolcami, tj. z kółkami; 2) obręcz na kadź, zrobiona z całego młodego smreczka (t. z. także „*skręt*").

Hycować, o żelazie, jak się w ogniu zaczyna topić. „*Kie hycuje zelazo, bo je ozpalone, to sie go warzuje* (tj. w ogniu skuwa, np. ogniwa łańcucha), *bo sie wnet hyci jedno drugiego.*

Jacy, jak, kiedy, np.: *pójdem do lasu, jacy skończem polepe na izbie.*

Jadwient, adwent.

Jadwientowy, (miesiąc), Grudzień.

Jagnica, owca, która się „ściga" w pierwszym roku.

Jakóbski (miesiąc), Sierpień.

Jałówka, owcę, która się wcale nie „*ściga*", albo która nie donosiła jagnięcia, nazywają „*jałówką*".

Jamróz, Ambroży.

Jarki, ostry, tęgi, np. „*ług jaworowy jest jarki*", czasem o człowieku szorstkim i ostrym mówią, że jest „*jarki*".

Jarmica, w staroświeckiej góralskiej izbie nad żłobem krów i cieląt przytwierdzona do ściany półka do stawiania mis i garn-

ków; ztąd nazwa, że służy także do unieruchomienia (ujarzmienia) głowy bydlęcia, żeby jedząc, nie wyrzucało strawy ze żłobu, a to za pośrednictwem dwu mocnych zatyczek, idących pionowo od podstawy jarmicy, aż do żłobu.

Jasła, nad owczym żłobem drabinki do siana na obie strony.

Jasienie, pewien gatunek grzybów o powierzchni chropowatej.

Jata, podręczna szopa, na prędce i byle jak sklecona.

Jedlowy grzyb, pewien gatunek grzyba, z pozoru dobry, jadalny grzyb, rozłamany zabarwia się zielono.

Jedzący, czasem „*jadowity*“ tj. jadalny.

Jedzić się, jątrzyć się, o ranach, np.: „*jak cie pies uzre, to się rana jedzi*“.

Jeleni język, roślina, Scolopendrium officinarum.

Jerzynie, Irze, iskry w górę lecące przy watrze, lotny popiół.

Jesieniowisko, jesienny wygon owiec lub bydła na pastwisko.

Ikrzyca, gatunek ozimego żyta, sieją go w rąbaniskach, ziarno ma chude, kłos nie wielki.

Impatyka, hypoteka.

Ispenta, dyspensa kościelna.

Juzyna, podwieczorek.

Juzynować, jeść podwieczorek (wyraz najwięcej rozpowszechniony w dolinie Nowotarskiej).

Kalać, skalany, zabłocić się, powalać.

Kalenica, trzycalowa trójkątna żérdka, przybita na wierzchu schodzących się krokwi, przykryta z obu stron stykającemi się na zwierzchniej linii dachu gontami.

Kaletki, zakończenie staroświeckiego gorsetu.

Kania noga, gatunek jadalnego grzyba, nie duży, szarej barwy.

Kanie sadło, roślina, Sedum telephium.

Kapica, 1) krokwie pod grzebieniem, tj. u wierzchołka budynku, spojone są w ten sposób, że jedna krokiew zakończona jest czopem, który wchodzi w kapicę, tj. w dziurę wydłubaną w drugiej krokwi. 2) w cepach „*dzier zak*“ z „*bijakiem*“ złączony jest rzemiennem „*związaniem*“, połączonem z dwoma „*kapicami*“, tj. rzemiennemi uszami, przymocowanemi do dwóch końców „bijaka“ i „dzier-zaka“.

Karbownica, ręczna maglownica.

Kapślik, kapiszon.

Karkoska, smolny i twardy sęk jodłowy po przegniłem drzewie, świecili tem dawniej po chałupach.

Kępiák, smreczek mały, niewyrośnięty, krzaczasty.

„*Kijem mąke mleć*", żebrać, wyjść na dziady, np. „*Ej Kuba! nie fces słuchać ojca, pudzies ty kijem mąke mleć*".

Kiprzyna, roślina, Epilobium angustifolium.

Kirny, pijany.

Kiwnąć, albo *skapać*, umrzeć, zdechnąć.

Kleńki, płazy gnatek, albo sani, i nieobrobione krzywe drewno, z którego można zrobić płazy do gnatek albo sani.

Kluc, krzywy kawałek żerdki, na którym wiesza się kocioł z żętycą.

Kłapac, pewien rodzaj owczego dzwonka.

Klat, albo *tram*, kloc.

Kłodka, grdyka, krtań.

Kłósko, wszelki kłos zbożowy.

Kieltować, wydawać, ponosić koszta.

Kielcyk, wydatek, koszta.

Kobyla warga, grzyb biały duży, sok ma gęsty i biały; niejadalny.

Kolenicne drzewo, drzewo pogięte na wszystkie strony.

Konferat, *konferacki*, konfederat, konfederacki.

Konać, czynić, działać, np. „*widzielimy wsytko, co on kciał, co konał*".

Koniec, *końce*, oprócz zwykłego znaczenia, używają tego wyrazu na oznaczenie celu rzeczy, jej właściwości i strony specyalnej. np. „*wiem temu wsyćkie końce*", tj. znam tę rzecz na wylot, albo „*kazda rzec ma swój dowód i swoje końce*", tj. każda rzecz ma swoją specyalną stronę, swoje tz. „*arcana*".

Końtek, *końtecek*, kawałek, troszkę, odrobina.

Koplina, łysina wśród masy śniegu zimowego.

Kopytniak, roślina, zbiera się ją w wigilią św. Jana, suszy i „*ze solom zadaje koniowi lizać*", taki koń nie zdechnie na „*chrobaki*".

Korcówki, w dużem kole wodnem tracza, albo młyna, pojedyńcze skrzydła, nabierające wodę.

Kosa, Iris germanica (R.).

Kosar, zagroda w polu dla owiec.

Koziatá, deska, *koziatá laśnia*, tj. nierówno ścięta na końcu.

Kozka, drewniana pochwa na osełkę, którą przy koszeniu nosi chłop u pasa; w okolicy Chochołowa „oselnik“.

Krązyć kapustę, szatkować kapustę, krązáki, szatkownica.

Krępieć, chłopak tęgi, małego wzrostu.

Krocka, nazwa miary, stanowi ją odległość, jaką zajmują na równej powierzchni rozstawione dwa palce, wielki i wskazujący u dorosłego mężczyzny.

Krowiarka, pewien gatunek niejadalnego grzyba, barwy ciemno czerwonej, rośnie gromadami.

Kryda, snopki na polu, z suchym już owsem, *układają* bezpośrednio przed zwózką, w tak zwaną „*krydę*“ mieszczącą 6 do 10 *mondli*“, jeżeli owies nie dość suchy, albo pogoda niepewna, wówczas „*ustawiają*“ snopki w „*kopę*“.

Krzasławity, człowiek niskiego wzrostu.

Krząstka, skrzyp, Equisetum.

Krzept, podłużny kawał słoniny z grzbietowej kości wieprza.

Krzypieć, krzypać, wyodkrzypować, kaszlać, wykaszlać.

Krzyzak, roślina („krowa sie śniego krwiom doi“).

Krzyzownik, roślina.

Kupnizna, grunt nabyty, a nie odziedziczony po ojcu.

Kuraśny, ochotny, dzielny, tęgi.

Kurty, kurta, nazywają psa, lub owcę z kawałkiem oberwanego ogona. Także człowieka, któremu brakuje palca u ręki, albo u nogi, nazywają *kurtą*.

Kurze v. *kurskie ziele*, Tormentilla erecta (R.).

Kurzopłoch, mięszaniec „*kohuta*“ z „*głuhàniem*“ (?).

Ku sobie, ksobie, na lewo.

Kuruce, przekręcona ludowa nazwa jakiegoś pułku wojska austryackiego, powstała, o ile wnosić można z opowiadań starych ludzi, z czasów pierwszej wojskowej okupacyi Podhala przez Austryaków.

Labdówka, błoto z deszczu. — *zalabdany*, zabłocony.

Latawcowe ziele, roślina.

Lelija polna, leluja polna, Campanula.

Lemze, ledwie, zaledwie że.

Lezuk, cap, albo rogacz, co się z bydłem pasie, wyrażenie myśliwskie.

Lgo, mówi się o odwilży w zimie, tj. że mróz zelżał.

Lepiak, *mazak*, ptak.

Lescoty, dwie deseczki do wieszania sadła na strychu.

Lić, ulewa, deszcz nagły.

Lipienie, ryby wielkości pstrąga, z grubą łuską.

Liska, Corylus Avellana (R.) roślina.

Liski, grzyb, Cąntharellus cibarius.

Listok, Aquilegia vulgaris (R.).

Listwa, w białej izbie, duża, wzdłuż całej ściany zawsze ozdobnie rzeźbiona półka, na niej gaździna rozkłada półmiski (tj. talerze); nad listwą wiszą obrazy.

Lumer, Numer.

Lutościwy, miłosierny, litościwy.

Luto, żal.

Lutry, wyrzuty na skórze, odra.

Łachmanda, nicpon, a także, wędrowny handlarz szmatami.

Łapacka, branka wojskowa, polegająca dawniej na Podhalu, na chwytaniu popisowych i dostarczaniu związanych władzom wojskowym, dziś wyraz ten wyszedł z użycia.

Łatka, człowieka surdutowego, jeżeli ubogi, a zwłaszcza jeżeli ma do tak zwanego „[illegible]" pretensyją, nazywają górale przez szyderstwo *łatką*.

Łoboda, roślina.

Łozo, przykład, drewniana nasada strzelby.

Łub, człowiek nieużyty, skąpy i twardy.

Madra, macica (anatom.).

Mały maj, maj.

Maryjasy, dawne pieniądze srebrne z Matką Boską.

Maryi miętka, Tanacetum balsamita (R.).

Marślawa, delikatna, „*taka zgnitá, mało ji co chybi, to je chora*".

Marśnik, dużego czarnego niedźwiedzia, żywiącego się mięsem, nazywają myśliwi „*marśnikiem*".

Marunki, Pyrethrum parthenium (R.).

Matonóg, roślina, Lolium temulentum.

Mąt, zamieszanie.

Miądlak, jedna garść lnu przetarta w trojaczce.

Miara, 1) *„co miara, to wiara“*, albo *„co oko widzi, to sercu nie zal“*, mówią, odmierzając przy kupnie rzecz sprzedaną. 2) nazwa miary długości, trzy *„krocki“* stanowią *„miarę“*. Miary tej używają knapi, do mierzenia płótna i sukna. Powoli, metr, litr, i kilo, rugują te staroświeckie chłopskie miary. Górale sami już mówią, że *„te chłopskie miary nijakiej wiary nie majom“*.

Michalski (miesiąc), Październik.

Miegieś, albo *obećkáł,* obżartuch.

Miedzuk, przestrzał pomiędzy ścianami, dwóch obok siebie stojących budynków, — w okolicy Chochołowa *„Myziurka“*.

Mieć za co, szanować kogo, np. *„oni sie ta w chałupie wsytka majom za co“*, tj. szanują się wzajemnie.

Miesiarz, rzeźnik, lub handlarz mięsem.

Mietka, m. biała, Mentha crispa, m. czarna i m. polna, Stachys palustris (R.).

Mięzdra, naskórek.

Mila, na ścieci ułożożony stos drzewa na węgle.

Miłosierny, biedny, zalękniony, skulony.

Mirwa, 1) pewien rodzaj wyszycia zabarwioną wełną na ubraniu góralskiem, 2) zgrabki po owsie.

Mirwić, pomirwiony, tj. poplątany, np. *„u nich ta w chałupie pomirwiono“*, powiada góral o rodzinie, w której są dzieci z dwóch, albo z trzech małżeństw.

Młádz, na Liptowie *mładnik,* potraw, otawa.

Mleko kiscone, mleko kwaśne.

Mleko kwaśne, maślanka.

Młynarka, czasem *„przykopę“* nazywają także *„młynarką“*.

Modła, wzór.

Modrowiec, madrowiec, modrowe ziele, — Scrophularia nodosa (R.).

Mokwa, pogoda dżdżysta, deszcz ciągły, lub śnieg tający.

Morowica, krew człowieka umarłego.

Morzysko, każda choroba, polegająca na silnym bólu brzucha.

Mosurowy, mosurowa, obońka, albo dzieżka, t. j. obońka lub dziéżka bez bednarek (klepek), wydłubana z jednej sztuki drewna.

Mraźnica, w halach, albo w leśnych pastwiskach zagroda dla

bydła, koni lub owiec, zrobiona z całych smreków, nieokrzesanych z gałęzi.

Mrowiecnik, mały, rudy niedźwiedź, nie żywiący się mięsem.

Mroziaty, koń z szerścią białą pomięszaną z gniadą.

Mścity, mściwy, np. „*Mścity bywa dwa razy bity*“ (przysłowie).

Murgasista, owca mająca centki około pyska.

Nádołek, spód koszuli kobiecej, zawsze z płótna grubszego, przyszyty w pasie do zwierzchniej części koszuli.

Namieniać, „*namienia na świtanie*“, pierwszy brzask wschodu, świtanie.

Nagiątek, *nagietek*, Calendula officinalis (R.).

Namówiny, zrękowiny, robią się po odbytych „*przepatrzowinach*“, które są pierwszym oficyalnym krokiem do małżeństwa.

Naposłoń, „*Buk naposłoń kręty*“ — jest drewnem dobrem na sprzęt, — ale „*na opak kręty*“, nie dobrze się szczypie.

Narożnice, cztery są narożnice w chacie góralskiej, podpierają krokwie „*do załemku*“, w czterech rogach dachu.

Nart, *narty*, przegubie, podbicie.

Nasady, w saneczkach dwa poprzeczne wiązania, przednie i tylne, w gnatkach jedynie tylne wiązanie, nazywa się nasadem.

Naski, nasz, swojski, tutejszy, np. *sukno albo płótno naskie* — tj. zrobione we wsi — a nie kupne.

Natóń, 1) kłoda, 2) to miejsce na którem kłoda leży do rąbania drzewa na „oborze“ tj. na podwórzu.

Naucony, przywykły, przyzwyczajony, np. „*já nienaucony jeść buraków*“.

Naucnica, albo *ucnica*, kobieta ucząca ludzi we wsi katechizmu.

Nawała, konieczność, np. „*nie nawała mi dzisiák drwa rąbać, bida me nie bije*“.

Náwsie, nazwa niektórych zagród, pastwisk i pól gazdowskich, zwykle w samej wiosce położonych, (nigdy nazwy tej nie spotyka się na polanach). Właściciele owych zagród i pól nazywają się Náwsiami. „*Ná wieś*“ „*do Náwsia;*“ jednakże spotkać można pojedyńcze pola i zagony zwane „*Náwsie*“, wchodzące w skład odrębnych nomenklatur chłopskich, i wcale do „*Nawsiów*“ nie należące.

Nawój, wałek w warsztacie płóciennym do zwijania przędzy.

Naznacyła, mówi się o kotnej owcy, albo o kozie, której skurłat zaczyna rosnąć, np. *„koza ładnie naznaczyła"*.

„Nie chodź z bębnami na zające", tj. nie gadaj nic, nie chwal się przed byle kim, nie rozgłaszaj przedwcześnie zamiarów swoich.

Niepilec — („niepili, niepilak"), obcy.

Nierównamoc, albo *„nierównica go bije"*, wielka choroba, konwulsyje.

Niezręczny, nieręka, — „człek zazdrosliwy a łakomy, nie z ręki da — i nie darzy sie, — dobry człek je kazdy zręcny".

Nowelatki, nowelátko, małe kukiełki pieką się na Nowy rok dla dzieci i wyrostków.

Nowoć, nowina, nowizna — ziemia pierwszy raz pod uprawę wzięta.

Obacyć, obacować, ocucić, cucić zemdlonego lub chorego człowieka.

Obezwać się, odezwać się, np. *„choćby ci naklon, to mu sie ta nie obezwij"*.

Obganiać, (nieosobiście), *„obganiało go"*, tj. brakło mu, było z nim kręto, kuso, np. „ze sianem mnie łoni obganiało".

Obijaniec, rzemień nabijany guzami, ozdoba, wyszła z użycia.

Objesny, dużo jedzący, np. *„O — to je chłop objesny, jego ta bodaścym nie odbędzies"*; albo: „to koń nie objesny", tj. koń mało jedzęcy.

Oblak, kij juhaski.

Obleci, ujdzie, np. *„piwo nie złe, obleci, — ale co wina, to do gemby wziąć nie mozna"*.

Obłazy, drogi górskie w skale, wymijające źleby.

Obraziła sie", jeżeli owca lub krowa płód poroni, to się mówi na Podhalu: *„owca mi sie obraziła i zjałowiła"*.

Obstarny, człowiek nie młody, zaczynający się starzeć np. *„obstárná baba"*.

Obtółki, gęśle, skrzypki, wyraz rzadko używany.

Ocap, ocapy, te płazy w izbie, które idą ponad drzwi i okna.

Ocedziarka deska z dziurami do odcedzenia gotujących się na wodzie gruli.

Ocel, stal, np. ocelowy pilnik, ocelowa ciupaga.

Ocelka, ocełka, krzesiwo.

Odbita, klacz odbita, klacz odstanowiona.

Odnoga, wyrodek, odrodek, np. *„dzieci mám dobre, jeno Józek odnoga“*.

Odpowieść, odpowiedź.

Odpusca, mówi się o kotnej owcy lub o kozie, której skurłat już rośnie, np. *„owca odpusca“* — *„koza ładnie naodpuscáła“*.

Od sobie, na prawo.

Odwiecerz, juhaskie popołudnie, tj. od śródwieczerzy do zachodu słońca.

Oduziemiec, odziomek drzewa.

Ocliwić, otęsknić się.

Ojcyzna, *ojcowizna*, grunt po ojcu odziedziczony.

Okaisty, *okaista*, nazywają psa lub owcę, jeżeli pod oczami mają odmiennie zabarwioną szerść lub wełnę. O człowieku nieumytym i z twarzą powalaną, mówią, że jest *„okaisty“*.

Okarmus, pieczeniarz, — *„taki co go w każdéj dziurze pełno, tu zje i tu zje, ka mu dadzom, taki, co to pozawija i tu i tu, ka moze, to załapi“*.

Okowa, obroża na psa.

Omiak, *omiág*, tojad mordownik, Aconitum napellus.

Omiażdzyć, *zomiażdzyć*, „owca lub koza się zomiażdżyła“, tj. zachorowała lub zdechła, najadłszy się omiagu.

Omiesne, omięsne, płótno omiesne tj. płótno cieńsze.

Opacnica, kura z pierzem rosnącem ku głowie, *„opacnikiem“* nazywają także wieprza z szerścią wichrowatą rosnącą w kierunku ku głowie.

Osad, rozchodzenie się w jesieni juhasów z owcami ze szałasów do domu.

Osedzieć, oszronieć, szronem się pokryć.

Oshátać sie, *osotać sie*, pomiarkować się, oprzytomnieć, np. *„Jędrek! oshátajze sie, cyś o rozum psysed?“*

Osiekały, zahartowany w biedzie, nie mazgaj, obyty z głodem i chłodem.

Osiewek, ziarno na zasiew.

Onycárz, kramarz wędrowny, sprzedaje nici, igły, tasiemki za gotówkę, albo najczęściej wymieniając za stare szmaty i *„onycki“* (na Mazowszu „gałganiarz“; a w urzędowym języku w Galicyi „domokrążca“).

Ośmina, miara gruntu, ósma część roli.

Ośnik, długi nóż, z dwoma trzonkami do strugania i obrabiania drewna.

Osłonka, deska na spodzie wozu lub sani.

Osłony, deski z boku wozu.

Osnowa, na snowadłach zwijana przędza do tkania.

Otawić się, rozkrzewić się: *zboże się otawiło,* czasem używa się w znaczeniu, zjawienia się czegoś na nowo, np. *„Juze mi bolaki w uchu pukły, zdrówek ostał, zuchwica się do pola wylała — ale sie je jesce dzisiák z nocy trocha otawilo"*.

Otok, wysięk, surowica.

Owijka, Cuscuta, kanianka (pod Warszawą „złoto"), roślina pasożytna, psująca zasiewy koniczyny; pasorzyt lnu także nazywają owijką.

Ozduhować, ozduhać, rozdmuchać, np. *„Tam gazdostwo nie było hrube, oni dopiero z iskry ognia ozduhowali"*, opowiada góral o ludziach na dorobku.

Ozedrzeć się, głośno krzyknąć.

Ozgardyja, — zamięszanie, nieład, na Mazowszu „rozgardyjasz".

Ozpajedzony, ozezarty, rozżarty, rozzłoszczony.

Pachołek, w traczu, na korbie wodnego kółka osadzone drewno, na którem przymocowaną jest piła.

Paceśne, „płótno paceśne", robione z paczesi tj. kłaków lnianych lepszych od zgrzebi.

„Pacierze z łatami", pacierze przekręcone, z niepotrzebnemi dodatkami.

Pagródka, wał z ziemi, przykrywający w szczytach domu podwalinę z kamieni. Czasem pagródkę dają ze wszystkich czterech stron domu.

Padawiec, padawica, złośnik, człowiek gwałtowny np, *„Ej, to wściekła padawica, taka naremná, co bida do nij przystąpić"*.

Palecne koło, we młynie pod *„pójdem"*, koło nabite kołkami, które wprawiają w ruch *„cewi"*, osadzone na wrzecionie obracającem kamień młyński.

Panewki, panewecki, rodzaj patelni na trzech nogach.

Paprotka, Polypodium vulgare (R.).

Párchawica, roślina, purchawka, a także o człowieku nikłym i słabym.

Parnisty, dobrany do pary.

Parobcyć, być parobkiem, nie żenić się, chodzić do dziewek w zaloty.

Party, czerwone powieki u *„dzikiego kohuta“* (cietrzewia).

Parzenica, 1) pewien rodzaj formy drewnianej do serów, rzeźbionej ozdobnie, 2) sery takie w kształcie serca (dawano je dawniej w podarunku dziewczynom), 3) pewien rodzaj wyszycia zabarwioną wełną na spodniach góralskich.

Pasiaty, smuźniaty, o maści zwierząt, albo o barwie ubrania, w pasy, albo pręgowaty.

Pasterka, kołek wbity w ziemię, do którego przywiązują na postronku za jedną nogę konia na pastwisku, (czasem „pastérką“ nazywają niesłusznie „zwyrtlik“).

Pazdur, 1) pazur, 2) *pazdurki*, pewien rodzaj wyszycia zabarwioną wełną na ubraniu góralskiem, 3) rysunek ten powtarza się także w rzeźbie, przy ozdabianiu sprzętów, opieradła stołków zakończone są często pazdurami, a dachy staroświeckich domów zawsze są niemi z dwóch końców ozdobione, nakoniec 4) *pazdury*,— pewien gatunek grzyba, z jednego korzenia wyrasta mnóstwo cienkich wyrostków.

Pazucha, oprócz znaczenia zwykłego, nazywają górale pazuchą każdy kąt w budowli, utworzony dwoma stykającemi się ścianami.

Pępawina, czysta trawa *(„pępawica“)*.

Piadź, miara, odległości jaką zajmują rozstawione na równej powierzchni dwa skrajne palce u dorosłego mężczyzny.

Pierwotek, początek odnośnie do czasu, np. *„to beło zrobione na piérwotku“*, albo *przed pierwotkiem“*.

Piesek pieski, 1) pewien rodzaj wyszycia zabarwioną wełną na ubraniu góralskiem, w kształcie zepsutej lilii burbońskiej; 2) *piesek*, *psik*, mały stołeczek o trzech tz. samorodnych nogach, tj. nie wprawianych, ale z deską do siedzenia, jeden kawał drewna stanowiących, używa się w szałasach pod *„puciorę“*.

Piestrák, gatunek trufli.

Piętka, na krokwi, *krokiew zapiętkowana*, tj. zaciosana do karbu na *„płatwi“*, na której się opiera.

Pikny, *piknie*, piękny, pięknie, *„piknie“* używają często gó-

rale w znaczeniu „tęgo, zupełnie“, np. „*Maciek spád z turni, piknie mu łeb ozerwało*“.

Piskać, grać na piszczałce.

Pismo, każdy urzędowy i prywatny dokument, „*zrobili pismo*“, „*opisali się w rzędzie*“, „*wzion go na pismo*“, „*u wójta pismo zrobili*“, „*przysło pismo z rzędu*“.

Platajka, szyć na „*platajkę*“, a nie „na obrąb“.

Plemień, tryk, baran pozostawiony w stadzie na rozpłodnika.

Ploso, głębia wody w rzece, a jeżeli dziura w potoku wybita i woda wir tworzy, to go nazywają „*bániorem*“.

„*Płać płacęcy, a jedź śpiewający*“, płać co się komu należy, choćby ci się nie chciało, a będziesz miał spokój.

Płania, szeroko rozlana, nie głęboka woda.

Płasconka, („*płaskunki*“), konopie męskie, bez nasienia, używane przez baby wiejskie na spędzenie płodu.

Płat, zapłata, — „jakiz ty płat mas u pana?“

Płatno, trudno.

Płatny, trudny, np. *płatná droga na Witów*. Wyraz, wychodzący z użycia.

Płatwie, ostatnie okrąglaki podłużnych ścian w budynku, zakończające zrąb, na którym opierają się spodkiem krokwie.

Płóz, dwucalowa trójkątna deska w pługu, na której osadzony jest lemiesz, słupica, która łączy płóz z grządzielą i dwie nogi.

Podbyrkować, dawać lepiej jeść jagniętom, odłączywszy je od starych owiec, albo chorym owcom, odłączywszy je od zdrowych. Mówi się żartem: „*Matka Józka rada widzi, to go i podbyrkuje*“, tj. daje mu lepiej jeść niż innym dzieciom; — albo: „*One matki to rade podbyrkujom parobków, zeby brali dziewki, a niech sie ino ozeni, to mu sie wnet półmisek ozbije*“.

Podejma, część wozu, łącząca śnice.

Podla, według.

Podliźnik, („*podlizowac*“) także „*faleśnik*“, pochlebca, człowiek fałszywy.

Podnoze, w warsztacie tkackim, rodzaj pedałów, któremi wprawia się w ruch nicielnice.

Podoba, uroda.

Podołek, „*w podołku nosić*“, „*do podołka włozyć*“, tj. nosić co w zapasce, włożyć co do zapaski, jak to robią kobiety wiejskie,

podniósłszy do góry ręką dwa dolne rogi zapaski albo też dół spódnicy.

Podpierśnik, w warsztacie płótno wyrobione nawija się na tz. „*podpierśnik*“.

Podpłatwice, belki szczytowe pod płatwiami, a także podpłatwice wewnętrzne, tyle ich jest, ile przegród w budynku.

Podrybek, łosoś.

Podstal, Lunaria rediviva.

Podstrzałowe ziele, postrzałowe ziele, Bidens tripartita (R.).

Podwijálki, dawniej obuwali się górale inaczej, niż dzisiaj: onuczki zakładali na wierzch spodni, krępując je rzemieniem, a nogę dla wyrównania obwijali od spodu szmatami, tak zwanemi *podwijałką*.

Pójd, wywyższona ponad kołami młyńskiemi podstawa, na której osadzone są kamienie młyńskie.

Pojeden, niejeden, niektóry, np. *pojeden wódki się wyprzysięgnie, a harakiem się obzera.*

Poharabudzić, popsuc, poniszczyć, pomieszać.

Pole, 2) pole, 2) zewnątrz domu lub zabudowania, np. „*idź do pola*“, „*dziś na polu zimno*“. 3) na zewnątrz, np. „*miałek bolak w uchu, ale mi sie gnój do pola wylał*“.

Polewka, rosół.

Polewánka, śmigus w drugie święto Wielkiej Nocy.

Połednina, obiad.

Półgarstek, dwa miądlaki lnu czesane jednocześnie na szczeci (zrazu na zgrzebnej a następnie pacześnej) stanowią *półgarstek*, 10 półgarstków stanowi kądziołkę, a 10 kądziołek jeden klub.

Półka, półki, w izbie góralskiej rodzaj kredensu, czasem na podstawie, którą tworzy mała szafka, a częściej wprost przytwierdzone do ściany, wisi w ujęciu jednolitej ramy kilka szeregów półek, z których jedna lub wszystkie w jednym kącie zamykają się ruchomą, misternie z drzewa wyrobioną kratką. Półka, jak wszystkie zresztą sprzęty góralskie, odznacza się oryginalnością rysunku i ozdobiona zwykle rzeźbą.

Półmisek, talerz.

Półskrzynek, mała spodnia szuflada w skrzyni.

Ponaglać, ponaglać sie, spieszyć, spieszyć się.

Popśnić, popśnić się, zepsuć się (zwykle od uroku).

Popuścić, przestać, zaprzestać, ulżyć, np. „*ona ci gorzałki*

nie popuści, ka byta!" albo: „*Kuba ni móg bez dwa tyźnie, ale go dziś popuściło*".

Porny, mocny, tęgi, np. „*wódka porna, pieprz porny*".

Porobęk, przy tkaniu płótna, nici poprzeczne, przetykane za pośrednictwem *czułnaka*, po przez rozstawioną za pomocą *uicielnic osnowę*.

Poruniło sie, mówią o pierwszej trawie wiosną, albo o odroście wełny po ostrzyżeniu owcy.

Porzekadło, wyraz lub wyrażenie, którego ktoś wciąż używa bez potrzeby, ale z przyzwyczajenia.

Posag, wyprawa, t. j. skrzynia z przyodziewkiem, pościelą i bielizną; posag w znaczeniu zwykłem, nazywają górale „*cęścią*", a o „*wianie*", mówią wówczas, jeżeli po śmierci męża, odbiera bezdzietna wdowa, sumę posagową od sukcesorów męża.

Poskarpny, taki, co nie może prędko i dużo jeść, np. „*to je chłop poskarpny*", albo: „*trzaby owce podbyrkować, bo som poskarpne*".

Posiady, odwiedziny — „*iść do kogo na posiady*".

Postrzyc, „postrzygli go", wzięli go do wojska, *ostrzyżony*, rekrut.

Posynać, „posyneno mnie w krzyzach" albo „bez poły", mięśniowy ból grzbietu albo krzyża.

Potak, skrzynka przenośna do narzędzi kowalskich.

Powicher, *powikrzyca*, trąba powietrzna.

Poturac, włóczęga bez chaty.

Powłócysty, „*taką powłócystą gware majom ludzie na Luptowie*" — tj. że przeciągają.

Powojnik, powijak.

Pozegnać, pobłogosławić, obdarzyć, np. „*Pan Bóg nam pozegnał ćwioro dzieci*". — „*Pan Bóg nam pozegnał, co sie uchowały trzy cielicki*".

Poziór, baczność uwaga, „*dać poziór*", pilnować.

Poziornie, *poziorno*, mówią górale o miejscu, zkąd widok rozległy i gdzie słońca dużo.

Poznajać sie, poznawać się.

Prawo, wszelka ustawa prawna, wyrok sądowy, a nawet sam proces, wszelkie rozstrzygnięcie sporu, czy to w drodze polubownej, czy też za pomocą władz rządowych, np. wójta lub starosty; — „*prawocić się*", „*do rzęda idź, tam ci prawo zrobiom*", „*po prawo*

pośli do wójta", *„iść do prawa*", *„zróbcie prawo między nami*", *„zgodzili się w prawie*". — *„Bańskie prawo*", (ustawa górnicza). *„Kuba rusył prawo*". — *„Lepsa chuda zgoda, jako tłuste prawo*"; (przysłowie).

Prędy, woda szybko bieżąca w potokach górskich kamienistych, tworzy *„prędy*".

Próżniak, próżniaki, rzeczy bezużyteczne, *„cóżeście takich próżniaków nakupili*".

Prze, dla albo przez, np. *„prze Wojtkam tu przyseł*", *„prze zazdrość w niebie nie być*"; (przysłowie).

Przebiorny, przeklaśny, wybredny.

Przechylinka, kawałek gruntu leżącego na mocno pochyłej powierzchni.

Przekazka", podejrzenie, poszlaka, np. *„beła na niego przekazka*".

Przepadzisty, dużo jedzący, a zawsze głodny i chudy, na Mazowszu „przepadziwy".

Przepatrzowiny, albo *dowiady,* pierwszeodwiedziny u panny, po których dopiero następują *„námówiny*".

Przepytywać, przepraszać (*„pytać*", prosić), np. *„przypytujem was bar-z piknie, cobyście się na mnie nie gniewali*".

Przeręcyć, wyręczyć.

Przespać, spłodzić dziecko nieślubne, np. *„Kuba przespa ł Maćkową dziewkę*",

Przespać się, mieć dziecko nieślubne, np. *„przespała się Kaśka od Kuby*", tj. że Kuba był ojcem jej nieślubnego dziecięcia.

Przespanica, matka nieślubnego dziecka.

Przeukázka, przepowiednia, wróżba.

Przeukazować, przepowiadać, wróżyć.

Przewlecenie, bielizna, np. *„pachołkowi dajem słuzby, ćwioro przewlecenia, kierpcy co zedre, pięć trzydzieści papirków i habryke*".

Przewładam, as, przewładać, np. *„roboty w chałupie beło duzo, ale my jom przewłádali*".

„Przez uroku" albo *„psie ocyska*" (na Mazowszu *„na psa urok*") — powiada człowiek dla odpędzenia uroku, wchodząc do cudzej obory, dla obejrzenia koni lub bydła.

Przeziora, taki człowiek „niezręczny", *„co sie od niego i statek popśni*", jak zajrzy do obory, *„a i urok sie łapi od przeziory*".

Przeumarcie, letarg; człowiek *przeumarty,* człowiek w letargu.

Przybacyć, przypomniec, pamiętać, *„nie przybacyłek wziąć ciupagi“.*

Przycátek, komora celna przy drodze; niekiedy nazywają *przycatkiem* rogatkę miejską i szlaban na drodze do poboru myta.

Przyjacielstwo, pokrewieństwo, *„przyjaciel“,* krewny, np. *„oni sie radzi widzom i majom sie za co, zaś przyjacielstwa między nimi nijakiego nie mas“.*

Przyjednác, najęty chłop do pługa.

Przyjma, kawałek drewna poprzecznie łączącego włóki, który w środku na sworzeń do tylnego nasadu gnatek przymocowany, łączy gnatki z włókami.

Przykrzepło, albo *„przyskrzępło“,* mówi się o przymrozku po odwilży, np. *„dziś na polu przykrzępło, sanica bedzie dobra“.*

Przyłaz, ostatni u góry okrąglak w ścianie boiska, po którym przechodzi się na poddasze szopy, ma wyciętą wrębę dla łatwiejszego wciągnięcia się ręką.

Przypirło, śniegiem przypirło, tj. przyprószyło śniegiem.

Przypir zek, mały śnieg. np. *„wiosną na przypir zkach zwiozem reśte gnoja na pole“.*

Przyłop, „budynek pod przyłop“, wszelka przybudówka.

Przymowa, przysłowie, np. *„Fto gorąco chlipnie, to zaś na zimne duhá“. — „Strzezonego Pan Bóg strzeze, leniwego kijem rzeze“. — „Fto rano wstaje, Bóg mu daje, fto nie skoro przychodzi, sam se skodzi“. — „Ty po cudze z racko, a djabuł po ciebie z wozem“. — „Nie tego ptaski co ich wie, ale tego co ich zje“. — „Przy prawdzie nadali zajedzies“. — „Na obludzie, nic daleko nie pudzie“. — „Na twarde zbiorki, djabli syjom worki“*

Przypory, dwa otwory na przodzie w spodniach góralskich.

Przyścianek, na boisku przy ścianie mała zamykana przegroda na sieczkę i ziarno.

Przysobić sobie, przywłaszczyć sobie, *przysobił sobie kawał roli,* lasu — albo też pérć przez cudze pole. Wyrażenie to nadaje się najlepiej w tych przypadkach, w których własność powstaje z tytułu przedawnienia.

Przystrzegać się, skradać się, podchodzić, np. *„Cap sie pas na upłazie, a Jamróz sie pomiędzy skale z flintom do niego przystrzegáł“.*

Pstrocina, „zepstrzylo sie“, „zepstrzyły sie góry“, tj. śnieg miejscami przeginał.

„Psy paść“, prowadzić życie rozpustne, rozwiązłe.

Psyjść o co, stracić co, n. p.: *„Po kareymach nie łaź, bo wnet o zdrowie psydzies“*, — *„z byle flinty strzeláł nie bede, ozerwie, o ocybyk psysed“*, — *„w telim zámutku, wnet o rozum psydzies“*, — *„w takom psote po nocy jechał nie bede o koniebyk psysed“*.

Puk, (puch), stęchlizna.

Rabiak, surowy, niepolewany, duży pękaty garnek.

„Rad widzieć“, lubić, kochać, mieć sympatyją, np. *„oni cię radzi widzom — i ja cię zawse rad widziałem“*.

Rak, *„Rymác“*, tj. stempel od strzelby, zakończony jest *„rakiem“* tj. grajcarkiem do wykręcania naboi.

Rańtuch, prześcieradło haftowane białe, noszone przez góralki, zamiast chustki na ramionach.

Razić, śmierdzieć, np. *„uchyl się Kuba ku dźwierzom, bo razi od ciebie“*.

Rękawice: *„w rękawicach pracować“*, tj. pracować aby zbyć, od niechcenia, np. *„dam ci robotę, ale się przyłóz do niej przez rękawic“*.

Rękownik, poręczyciel.

Retelność, rzetelność.

Retelny, rzetelny.

Rola, miara gruntu.

Rogowe, mały datek pieniężny (2 lub 4 centy) pastuchowi, przy kupnie bydlęcia, lub owcy.

Rózcki, gałązki smerekowe, ubrane różnobarwnym papierem i białem pierzem przyczepiane do chomąt końskich jako ozdoba weselna.

Ruły, rury strzelby.

Rumolić, o deszczu ulewnym, mówią że *„rumoli“*.

Ryzować, ozdabiać rzeźbą sprzęty, *stołek ryzowany, spinka ryzowana*.

Rzadny, o chłopaku podrastającym a rozwiniętym, mniej więcej wieku lat 17, powiadają, że już jest *„rządny“*.

Rzaz, 1) ostrze, np. *„siekireście mi dali głuchom, nijakiego nima rzazu“*. 2) to miejsce, którem przechodzi piła, przecinając kloc na deski, nazywają *„rzazem“*.

Rzytowie, spodnia połowa snopka, wierzchnią połowę snopka

owsianego nazywają „*rząsą*“; np. „*Jak jedzies po kryde zajezdzáj od rzytowia, a nie od rząsy*“.

Rzyźny, ostry, np. „*rzyźna siekira, rzyźny nóż*“.

Rzyźnia, z trzech żerdek zbite koryto, do spuszczania sajt z góry na równinę.

Sadawy, o maści bydlęcia, pośredniej pomiędzy czarną a gniadą.

Sakowite, sakowe, rozmaite, różne, np. „*Sakowite som na świecie chorości*“, „*sakowe rzecy potrzebne som do chałupy*“.

Samarysek, Tamariscus (R.).

Samorodny, sprzęt drewniany, złożony zwykle z kilku osobnych części drewna, np. stołek obońka, nazywają górale wówczas „*samorodnym*“, jeżeli wyjątkowo wykończonym jest z jednej sztuki drewna, albo też z mniejszej liczby pojedyńczych części, aniżeli to zwykle bywa. Tak zwany „*piesek*“ albo „*psik*“ jest stołkiem *samorodnym* a „*mosurowa obońka*“ jest także *samorodną*.

Saniarka, owca z rogami w tył pochylonymi.

Sam za sie, sobek, egoista.

Sanica, sanna.

Santa, Nepeta cataria (R.).

Sapka, kluski owsiane (Nowy Targ).

Sar, szereg tarcic, albo gontów na dachu, pojedynczą tarcicę nazywają „*sarówką*“.

Sarkać, wysarkać, złopać, wyssać, mówią np. o niedźwiedziu, że jak konia zabije, to „*nápierwéj krew z niego wysarka*“.

Sarłooki, zézowaty.

Sąsiek, somsiek, duża skrzynia „na izbie“, tj. na poddaszu, zrobiona z gontów, służy do przechowania ziarna (a skrzynia zrobiona z desek z przegrodami wewnątrz, nazywa się *szafarnią*).

Sata, czterograniasta chusta z omiesnego płótna, w którą się ser kładzie, a żentyca ocieka z niej do gielety.

Sedzelina — sadź, osadź, t. z. na Mazowszu „biały mróz“ na dachach i drzewach.

Scieć, przestrzeń ziemi zrównana do palenia węgli.

Sepetlawy, szepleniący.

Siacie, 1) sianie, 2) zboże, np. „*pojade do jarmarku na siacie*“, tj. po zboże.

Siacisko, las zasiany w rąbanisku.

Siedaki, kawałki drewna, na których siadają juhasi, dojąc owce.

Siedlacka, szufelka z krótką rękojeścią „*do wiacia owsa*“.

Siekawica, gwałtowny deszcz lub grad z wichrem.

Siemieniak, gatunek drozda.

Siemieniaty, siemieniata, nazwa barwy opierzenia ptactwa dzikiego lub kury.

Siompawica, drobny a gęsty deszcz ze mgłą.

Siompi, deszcz drobny pada.

Sitnik, roślina.

Siuch, miara stanowiąca długość dwóch pięści dorosłego mężczyzny, wraz z wyprostowanemi ku sobie wielkimi palcami obydwóch rąk. Trzy siuchy stanowi pół siągi (tj. metr) sześć siuchów idzie na siągę.

Siwki, pewien rodzaj grzybów niejadalnych.

Siziniarka, dewotka, wyraz nie zbyt dawno powstały, ale rozpowszechniony na całem Podhalu, pochodzi od nazwy miejscowości wsi kościelnej Sidziny, pod samą Babią Górą, ze wschodniej strony położonej.

Skapać, umrzeć, zdechnąć.

Skoblica, narzędzie dwuręczne do wyrabiania korytek.

Skolorzyć się, „*owca się skolorzyła*“ choroba „*skurłata*“, tj. wymienia.

Skuceć, narzekać, płakać.

Skrzętny, nudny, niecierpliwy.

Skróny, z powodu, np. „*skróny was ostałek doma*“.

Slepa, ślepica, drewniane narzędzie ciesielskie do mierzenia kątów, rodzaj węgielnicy.

Śleboda, swoboda.

Śliniogórz, także zwany *szałaśnikiem*.

Ślubić, przyślubić, obiecać, zobowiązać się, np. „*przyślubiłeś mi na Wojciecha lichwe płacić*“.

Ślubować, wyrzec się w kościele picia wódki, „*chłop ślubowany*“.

Słopki, drewniana paść w lesie na lisy.

Śmieszny, dowcipny, wesoły, lubiący się śmiać, nigdy nie używa się w znaczeniu obelżywem.

Smołyza, roślina krzakowata, jagody czarne.

Smówiony, albo *zmówiony*, zaręczony, np. „*Kaśka smówiła się z Kubom*“, „*Maryna tyz smówiona*“.

Sniát (na Orawie „*gan*“) na drzewie ściętem siekierą to miejsce, w którem drzewo odrąbane od „odùziemca“, np. „*zanim das drzewo pod piłę, śniaty urznij*“.

Śnieźnica, deszcz ze śniegiem.

Snowadło, duży kołowrót, na który nawijają całą przędzę, przygotowaną na wyrobienie płótna.

Sosyć się, tężyć się, być czegoś pewnym, odgrażać się, np. „*Kuba się sosył, ze mnie o ziem praśnie*“.

Sparóg, w kuźni kowadełko, z jednej strony na obrączki okrągłe, a z drugiej na graniaste.

Sparzyska, takie źródliska, na których zimą ginie śnieg, — „*sarny sie wiosnom na sparzyskach rade pasujom, bo tam napirwy opre, to sie i trawa rychło puści*“.

Sparznić sie, albo *zmusić sie*, post złamać, np. „*sparzniłbyk sie tys, kieby beło na co*“.

Spaszt, spaszty, ściana w łożysku potoka, po której woda spływa.

Spicák, motyka do rudy, do kamieni.

Spodniárka, kawałek sukna, którym wewnątrz zakłada się dziurę w podeszwie kiérpca.

„*Spodziewać sie komu*, albo *czemu*“, np. „*spodziewam się latoś piknemu lnu*“, — „*krzypota me popuściła, juze sie zdrowiu spodziewam*“.

Sprzętny, prędki, szybki, dogodny, praktyczny.

Sprzężnik, sprzężnikami są dwaj gazdowie, sprzęgający do wspólnej orki parę koni.

Spust, 1) cyngiel, 2) duży hebel.

Spuselina, puk, stęchlizna, *spusze*, spleśnie, zatęchnie.

Śródwiecerz, z paszy wracają juhasi z owcami do szałasu doić, między południem a zachodem słońca tj. na śródwiecerz.

Śródwiecerz, oprócz znaczenia pory dnia, oznacza także kierunek drogi, np. „*Na Stare hory idzie się ze Zakopanego na śródwiecerz słonka, a Jaworzyna lezy od wychodu słonka*“.

Śródpolu, pora dnia pomiędzy wschodem słońca a południem, więc na wielkim dniu 8 godzina zrana, np. „*przyszedłeś do roboty nie skoro, słonko juz było śródpołu*“.

Srogi, spód stołu, nogi zwykłe albo wiązane, np. *„dajże mi onyce, lezom pod stołem na srogach“*.

Sryz, kra na potokach.

Staciwa, szkielet drzwi góralskich, który obija się deskami; stolarze nazywają to fryzami, są one dwa długie i dwa poprzeczne.

Stadlić, kosarować łąkę, na Mazowszu: *hurtować*, paść owce w zagrodzie ruchomej do poprawy roli.

Stajanie, stajanko. stajanecko, kawał ornego pola, którego wielkość określają bliżej, ilością korcy wysiewu, np. *„stajanie pod dwa korce, stajanko pod korzec gruli“*.

Starość mieć o kim, lub o czem, albo *„starać się o kogo“*, mieć staranie, dbać o kogo lub o co.

Stawiarki, ruchomy płot z desek, do ochrony przed wiatrem przy robotach w polu, n. p. kopaniu ziemniaków, służy także do kosaru na owce; (w Chochołowie *„krzasło“*).

Stępka albo *stępecka*, duży drewniany moździerz do tłuczenia soli.

Stępki, stępecki, pewien rodzaj nie wielkich jadalnych grzybów.

Stojaki, podstawa, na której osadzone są giby.

Strama, w sankach kołki spajające sanice (płazy), z dwoma nasadami, przednim i tylnym.

Stratniák, albo *„stratne drzewko“*, dwa cienkie okrąglaki, które łączą w budynku obydwie płatwie, więc na nich opierają się szczyty dachu.

Stryfliki, wstawki w ramiona staroświeckiej koszuli, wyszyte czarnym jedwabiem.

Strzeble, małe rybki w potokach górskich.

Strzelana, śmierzć strzelana, śmierć od strzału, od kuli, np. „śmierzć strzelana, to nahorniejsá rzec, chłopu za nic stoi na pościeli umirać“.

Strzelenie, ulubiona przez górali miara odległości, np. „to nie prec, od Łojosowej grapy na dwa strzelenia“.

Strześnica, długa *łata*, leży na *wypustach*, wspiera się na niej okap.

Studzielina, 1) galareta, nogi wieprzowe w galarecie, 2) u dzieci białe wyrzuty w ustach, tz. pleśniawka.

Stusić, kogo, *wystusić w pole*, mocno popchnąć, wypchnąć.

Styk, osadzony na kole w traczu, drąg okuty w żelazo, wprawiający w ruch kółko trybowe, które ciągnie t. z. „wóz“.

Suć, sypać, — *„wsujze mi owies do torby*, albo *„my dzieci pięć roków nie mieli nijakich, a pote jak sie wzieny suć, to ich je do dziśka ćwioro, a umartych troje“.*

Sucyć, — *„dajze mu, bo mu sie to sucy“*. — to mu się należy.

Suka, kawałek drewna, którym orczyk przytwierdza się do gnatek albo do sani.

Sumar, osioł.

Sumik, sumiki, wszystkie te płazy w chałupie, które są przerznięte do otworów, tj. drzwi i okien.

Surowina, z rudy przetopione żelazo.

Swojak, swojakami nazywają krewnych i powinowatych, ale dla górala oddalonego od domu w mieście na robotach, albo w koszarach wojskowych, każdy spotkany sąsiad lub współmieszkaniec rodzinnej wioski będzie *„swojakiem“*.

Swięcica, dewotka.

Swiecnik, Gentiana pneumonanthe (R.).

Swiecny, siumny, piękny, okazały.

Swiętojański (miesiac), Lipiec.

Syktarz, rąbiący w lesie sajty (polana).

Synki, w warsztacie płóciennym patyki do przetykania rozsnutych nici.

Sustek, szustek, roślina.

Scerbák, pewien gatunek trawy.

Sysoła, człowiek gadający nie do rzeczy, *sysolić*, gadać trzy po trzy.

Szreń, w zimie lub wczesną wiosną tworzy mróz po odwilży na zwierzchniej warstwie śniegu silną twardą skorupę, po której chodzić można, nie zapadając, to się nazywa *szrenia*.

Tacmo, dawniej opłacany w gminie podatek.

Takisne, używane w mowie potocznej, znaczy tyle, co „doprawdy“.

Tańcule, pewien gatunek małych grzybów jadalnych, kształtem podobne do rydzów.

Tarasic, potarasić, zmarnować.

Targać, na części dzielić, np. *„grunt potargany“*, tj. podzielony. *„Zęby targać“*, zęby rwać.

Telo, tyle, to, samo np. *„Telo spaść, co i zlecieć“*, tj. nie kijem go, ale pałką.

Temlák, *„koźle albo jagnie „wytemlácyć“*, tj. zdjąć skórę z koźlęcia, na miech do gajdów.

Teraźny, teraźniejszy.

Tleć, zetleć, tajać (o śniegu); pruchnieć (o drzewie lub zębach).

Tópka, pewien rodzaj łapki na myszy, polegającej na topieniu myszy.

Tracka, na kłacie, który ma być porzniętym na deski, zakrzesuje się siekierą z dwóch końców po jednej stronie klata, dwa karby, tz. *„tracki“*, przez które przechodzi piła.

Tryjont, nieład.

Tryplin, strychnina.

Tryźnić, próżnować, mitrężyć, marnować czas; np. *stryźnił mi się dzień*; *stryźniłeć całą odwiecerz; a na co tryźnis cas po próźnicy.*

Trzop, stary garnek, skorupa, o człowieku mówią także: *„ty stary trzopie!“* — „ze mnie ta trzopek ostał“.

Turcań, pewien rodzaj owczego dzwonka.

Ućciwość dać komu, uczcić kogo, zwłaszcza gościnnem przyjęciem; — mówią także o dobrem przyjęciu: „ludzkość mi dawali“.

Uciążać się, żalić się, skarżyć się na kogo.

Udój, cała zawartość puciory w sérze z jednodniowego dojenia, jednego kierdela owiec; *„udojcyk“*, jeżeli kierdel nie wielki.

Ujek, wuj.

Unieskorzyć, nie pośpieszyć, opóźnić się.

Uprociwić się, *dóprociwić*, starań dołożyć, wykończając jaką robotę.

Uraźnik, Achillea Ptarmica (R.).

Urwa, oszust, taki, „co rad cygani“.

Ustępek, w piecu góralskim gzemsik, w miejscu, w którem się piec zwęża.

Uwracie, uwrot, uwroty, przy orce, niedoorany kawałek roli,

na którym zawracają pługiem, orze się go na końcu w przeciwnym kierunku.

Uwrazka, albo *wrózka,* rzemienne wiązadło, na którem rzemień przymocowywa się do kierpca, albo bicz do biczyska.

Wadzić się, kłócić się, spierać się.

Wariak, warjat.

Warmóz, potrawa góralska, gotuje się siekaninę z różnego zielska, jakoto: kminu, hodryku, ziombru, łobody, szczérbaku, młodego ostu i pokrzywy, — a następnie zarabia się tę zieleninę garścią owsianej mąki, albo miesza ze ziemniakami i osoloną podaje na stół, np. „*Ludzie to u nas dziwaśka i dziś jedzom, nie z rozkosy, ba z biedy, ale kie głod beł, warmózem zyli wsytka, ino go nie kazdy solił, a mąkę to mleli z pernicy i siecki owsianéj*“.

Watrowe, pewna opłata, którą pasterze opłacają z szałasów postawionych na dworskiej hali, właścicielowi pastwiska.

Watrzniak, watrzniacek, placek owsiany, tz. moskal, przy *watrze* na węglach upieczony.

Watory, część klepek po obu końcach beczki, wystająca poza dna.

Węglent, cztery deski w dachu szopy halnej, które odchylać się dają do ładowania siana na górę.

Widziniak, gatunek owsa.

„*We świat mówić*“, mówić nieprzytomnie, bredzić w gorączce.

Wiedzieć, umieć, np. „*Kuba wie grać na dudach*“.

Wielki Maj, Czerwiec.

Wieńcycne ziele (wilcyniec?), Sisymbrium Sophia (R.).

Wiescyca, owad wielkości ziarna fasoli barwy czerwonawej, zawsze go znaleść można pod podłogą wilgotnej izby. — Jak krowa nie „*miereńdzá* (przestaje przeżuwać paszę), *to sie onom wiescyce w owsiánem cieście na siłe krowie zadaje — i ona sie z ty wiescyce ozmiereńdza*“.

Wietek, na wietku, ostatnia ćwierć księżycowego miesiąca: 1) *nów,* nazywają pierwszy tydzień; 2) *ku pełni,* drugi tydzień; 3) *po pełni,* trzeci tydzień; 3) *na wietku miesiąca,* ostatni tydzień.

Wikla, wiązadło z gałęzi, np. dwóch kołków w płocie, dawniej góralki „związkę“ na głowie wiązały świeżą wiklą.

Winąć, winnym być, np. *„ostałek mu winąć dwie sóstki“*.

Wirność, znaczenie, władza.

Wirny, *nawirniéjsy*, znaczny, największe znaczenie mający, np. *„wójt we wsi nad wsytkich chłopów nawirniéjsy“*.

Włada, *włady nijakiej w ręcach nimiałek*, władza.

Włóka, publiczna dziewczyna.

Wojnicki, dwie żérdki po obu bokach konia, zamiast dyszla przyprawione do gnatek lub sani.

Wołać, 1) *„Juze go dwa razy wołali w kościele“*, tj. już dwie jego zapowiedzie zostały ogłoszone. 2) *„Wołają mnie Wojtek, pisem sie Topór, a nazywają mnie do Chrapka“*; tu Topór jest nazwiskiem rodowem, a Chrapek przezwiskiem.

Wóz, w traczu, dwie belki spojone dwoma t. z. *„progami“* na kółkach, na które kładzie się drzewo do piłowania.

Wozgier, *wozgrzywiec*, smarkacz, *wozgry*, smarki, *koń wozgrzywy*, koń nosaty.

Wózki, powrozy kręcą się na wózkach.

Wronie oko, roślina.

Wscyp, albo *przystac*, znaczy to samo co *„Wstępień“*.

Wsiak, mieszkańcy Polan i tych nowych wiosek, które z Polan powstały, np. Zakopanego, nazywają *„wsiákami“* mieszkańców starych wiosek Podhala.

Wstępień, 2) każdy nowonabywca chłopskiej roli, jeżeli nie należy do rodziny uprzedniego właściciela; wstępieniem nazywają także chłopa, który się *„przyzenił“* do gruntu; 2) drewniana zasuwa w kominie.

Wychód, wschód; *„od wychodu słonka“*, t. j. od wschodu słońca albo na wschód.

Wydziorka, spór o własność gruntu, wydzieranie sobie wzajemne.

Wykładać karty, kłaść kabałę.

Wymrozek, suchy silny mróz.

Wynachodzić, wynajdować.

Wyniescá, czasem wymawiają *„wymiesca*, krzyczy z bólu, np. *„jak go zacion ciupagom bez łeb, to tak wyniescał, co cud na świecie“*.

Wypominki, zaduszki, modlitwy za dusze zmarłych po kazaniu.

Wyposadzić, wypędzić z chałupy, np. „*wyposadzić babe*“, wypędzić żonę z chaty.

Wyprościc, sprostować, wyjaśnić, nauczyć rozumu.

Wysiecysko, miejsce w górach, z którego woda zmyła warstwę ziemi rodzajnej, pozostawiając żwir albo gołą skałę.

Wysiedziany, wypróżnowany.

Wyskać, ładnie śpiewać, — „*nie kazdy zawyska, do tego trza mieć głos pikny, taki łagodny*“.

Wyścigać, wypędzić, „*wyścigał go het ze wsi*“.

Wytrząsacka, szyderstwo, wyśmiewanie.

Wyznać, doznać, doświadczyć, „*siłam biedy wyznał*“.

Zabadlić, zazabadlić, kiełznać, okiełznać, np. „*kces jechać, a koniáś nie zazabadlił?*“

Zabádło, 1) wędzidło u uzdy, 2) podpinka od kapelusza.

Zabrać sie, poprawić się, utyć, n. p. „*zabrał sie*“, albo „*stłusnoł*“.

Zacadniony, zcadniony, okopcony, np. „*powała zacadnioná*“.

Zaciór, w naczyniu drewnianem, (np. beczce, konewce), wyżłobiony rowek w klepkach do założenia dna.

Zacirác, mała w kształcie półksiężyca piłeczka, którą bednarz wyżłabia „*zaciór*“.

Zaciekac, człowiek zapobiegliwy i pracowity, — „*taki co wsędy kciałby zarobić*“.

Zaciorka, zacierka, owsiana mąka zarobiona na gęsto zimną wodą i osolona, potrawa góralska.

Zacność, „*mieć w zacności*“, szanować, np. „łasy miał w zacności Homulác“.

Zadać, zadatek się „*zadaje*“, (w Nowym Targu mówią „*zadawek*“).

Zágoda, kwota, którą płaci winny pokrzywdzonemu, dla uniknięcia procesu i sądowego dochodzenia.

Zagodzić, zaspokoić żądanie czyje, albo pretensyję.

Zająć, wziąć ze sobą, zabrać, zwołać.

Zakluty, „*zakluta siekiera*“, siekiera z ostrzem zupełnie zepsutem.

Zakrzesać, zatańczyć.

Zaleński garnek, sulaty, tj. podługowaty garnek.

Załykace, „*przypory*“ w spodniach góralskich zasłonięte są

od spodu dwiema wszytemi zakładkami z sukna, które u góry zaokrąglone wystają z pod sprzączki paska po zapięciu spodni.

Zamutek, smutek, kłopot, np. „Kuba dziś w zamutku, krowę mu dziuk poraził“.

Zaniechalcyć, zaszanować, zaoszczędzić, n. p. „*mokwa na polu, niech sie mi ta nowa cucha zaniechalcy, wezme dziś starom*“.

„*Zapasała*“, tj. zaszła w ciążę, np. „*Kaśka zapasała*“.

Zapki, drzwi góralskie przyprawiają się nie na zawiasach, ale na tz. „*zapkach*“.

Zapora, ślepa zapora, staroświecki drewniany zamek u drzwi, otwierający się drewnianym kluczem, nabijanym żelaznemi zębami.

Zaprzeka, zaprzeczanie własności.

Zarębek, dawna miara polna, (obok „roli“ bywały kawały gruntu mniejsze, które dzielono na zarębki).

Zasep, zaspa, zbita wichrem twarda masa śniegu.

Zasępny, twardy, nieużyty, nielitościwy, np. „*Jasiek zasępne dziecko, on ojcu garści owsa załuje*“.

Zaskoki, przeszkody, np. „*Miałek takie zaskoki, nie jedno, to drugie — ni mógek przyńść*“.

Zastrzegać się, mieć ochotę na co, np. „*kot się zastrzega do sadła*“, *Kuba się zastrzega do Wojtkowej Zośki*“.

Zaszczczepka, u staroświeckich spodni góralskich wązka sukienna wypustka, wszyta w boczny szew obydwóch nogawic.

Zatka, zatki, dwa ruchome skrajne w jarzmie patyki, któremi zawiera się łeb bydlęcia.

Zatylnik, żelazny klinik, którym się trzusło w pługu *zagłobia* z tyłu.

Zaumarcie, sen zimowy niektórych zwierząt, np. „*świstak zaumarty*“.

Zawalnica, choroba gardła u ludzi i zwierząt, polega na silnem opuchnięciu gruczołów.

Zawaterniak, — „*hruby klat na watre*“.

Zawojna, żerdka, którą się tramy albo deski na wozie „*zawojnują*“, tj. za pośrednictwem łańcucha przymocowują.

Zaworka, klamka staroświecka, zwykle z drewna, czasem żelazna.

„*Zaźreć na kogo*“, odwiedzić kogo.

Zazywny, człowiek dużo jedzący, a także, „*worek zazywny*“,

„somsiek zazywny", to jest worek i sąsiek, które dużo w sobie mieszczą.

Zbiór, fałda, *zezbierać*, sfałdować, *zebrany*, sfałdowany.

Zbliźnić, owca lub krowa zbliźniła.

Zdemka, bąbel na skórze.

Zderzyć sie, spotkać się, uderzyć o siebie, np. w walce, o dwóch gromadach ludzi.

Zdurzyć, spuchnąć, *„telom głowe zdurzyło"*.

Zdziorba, człowiek łakomy, chciwy.

Zenę, wyzenę, wzenę, np. *„Mnie ta w kozuchu do wody nie wżeniesz"*, tj. nie oszukasz mnie.

„Zeprzały karpiele", *„zeprzały liście"*, *„trawa zeprzała"*, albo „przyprzała" — mówi się o zwiędłych karpierach, liściach i trawie.

Zgabać kogo, (wyraz wychodzący z użycia), sfantować kogo, np. złodzieja przy szkodzie leśnej. *„Kuba krad w reglu i leśni go moc zgabali, zabrali mu rabanice i kapelus"*.

Zglewieć, zmarznąć, *zglewiały*, zmarznięty.

Zhrubść, na grubość, albo grubości, np. *„sadła beło na pół piądzi zhrubść"*.

Ziabica, pewien gatunek wilgotnej skały.

„Zjadliwa siekiera", siekiera ostra.

Ziajać, ziewać.

Zichlawnik, sikac, rąślina, od której podobno owca traci mleko.

Zjałowiła, mówi się o owcy, krowie, albo kozie, jeżeli płód poroni, — o kobyle zaś że *„poruciła"*.

Zieńska, kobieta.

Ziobra, duży drąg kołkami z dwu stron wystającemi nabijany, kładzie się na siano w gródce, żeby go owce nie rozwłóczyły; (w Chochołowie *„rebel"*).

Ziomber, roślina.

Złóbczaki, gęśle, gęsiołki, skrzypce.

Złózka, belka, na której położona jest platwia, więc dwie są złózki w budynku.

Zniedobácka, raptem, nagle, niespodzianie, n. p. *„przyleciał zniedobácka ze zadku i zacion go w łeb"*.

Zorowiec, drzewo zorowate, na wpół spruchniałe.

Zracno, wśród ciemnej nocy, albo nade dniem, chwila rozja-

śnienia, *„całom noc ćma była, dopiro jak namieniało na świtanie, zracno sie zrobiło“*.

Zratowisko, ratunek, pomoc.

Zreć, obżerać się, pić upijać się, „obzarty“, pijany.

„Zrzednał jakosi“, albo „zrzesał“, tj. jakoś zmizerniał.

Zuchwica, materja, ropa.

Zuchwy, szczęki.

Zucyć się, przywyknąć, (na Mazowszu *„zmrowić się“*), *„zucył sie Kuba na te wódkie“*, — *„zucył sie Maciek do Wojtkowéj dziewki“*.

Zwalisty, leniwy, powolny.

Zwandolić komu poza usy, nudzić, ględzić. „Zwandoła“, nudziarz, ględa.

Zwarnica, żętyca gorsza zbierana, a lepsza zebrana z wierzchu nazywa się *„hurda“*.

Zwartogłowieć, 1) *„owca zwartogłowiała“*, tj. skołowaciała, 2) choroba mózgu (na Mazowszu „kręciek“); 3) także o ludziach ogłupionych złością lub szałem, mówią że *„ze zwartogłowieli“*.

Związka, *związki*, długie, do ręcznika podobne płótno, zakończone ozdobnem wyszyciem na obu końcach, służyło dawniej do czepienia się kobiet.

Zwarka, „zwarzyć“, skuć na gorąco dwa kawałki żelaza, — *„ogniwa zwarzowane“*, ogniwa skute, spojone, — *„zwárka“*, to miejsce, w którem nastąpiło spojenie; — *„płona zwárka“*, — jak żelazo *„śwabuje“*, tj. sypie iskrami i nie da się *zwarzyć*, a zamiast bieleć, czerwienieje tam, gdzie ma być *„zworka“*. — Żelazo źle *„zwarzy i śwabuje“*, jeżeli go się nie dotrzyma w ogniu albo też przepali.

Zwyrtlik, dwie ruchome, spojone ze sobą obrączki żelazne, służą do związania dwóch postonków w jeden, na którym wiążą na pastwisku konia, a drugi koniec przytwierdzają do wbitej w ziemię *„pasterki“*. Zwyrtlik więc zapobiega skręcaniu się powroza.

Zur, polewka z kwaśnicy i owsianej mąki.

Wyniki spostrzeżeń meteorologicznych

dokonanych

staraniem Towarzystwa Tatrzańskiego w roku 1889.

obliczone i zestawione

przez

Dra Daniela Wierzbickiego.

W roku bieżącym kilka z naszych dawniejszych stacyj, jużto z powodu różnych przeszkód, jak w Poroninie i Zakopanem, jużteż z powodu zmiany miejsca pobytu dotychczasowych obserwatorów, jak w Chronowie i Kossowie, bądźto w całości, bądźteż w części z żalem naszym nam nie dopisało. Opuścił także swoją siedzibę z końcem roku gorliwy nasz obserwator w Nowymtargu, a zastępcy do tej dla nauki ważnej przysługi dotychczas znaleść się nam nie udało. Natomiast od marca 1889 czynną jest nowa stacya w Demni koło Skolego, zaś przed paru miesiącami rozpoczął ponownie spostrzeżenia meteorologiczne w Czarnym Dunajcu dawniejszy nasz obserwator Wny Adam Kusionowicz, kierownik szkoły tamecznej.

Wszystkim tym PP. Obserwatorom, którzy nas swoją pracą łaskawie i chętnie zasilali, składając na tem miejscu imieniem Towarzystwa i nauki gorące podziękowanie, ze spostrzeżeń Ich podajemy tu, podobnie jak roku zeszłego, następujące wyniki:

1) Średnie miesięczne i roczne ciepłoty powietrza, zamienione na średnie prawdziwe, czego znaczenie podaliśmy w roku zeszłym.

2) Maxima i minima ciepłoty wraz z wykazem dni, w których się one pojawiły.

3) Średnie miesięczne i roczne stanu zachmurzenia nieba, tudzież

4) Sumy miesięczne i roczne opadu atmosferycznego wraz z wykazem dni opadowych.

Kraków dnia 1 czerwca 1890 r.

Średnie miesięczne i roczne temperatury w roku 1889 w stopniach Celsiusza.

Miesiąc	Białka 7, 1, 9.	Chrzanów 7, 1, 9.	Dukla 8, 1, 7.	Kuty 8, 1, 9.	Lubień 7, 1, 9.	Maków 7, 1, 9.	Maniowy 7, 1, 9.
	o	o	o	o	o	o	o
Styczeń	— 6.5	— 4.8	— 4.9	— 5.8	— 4.6	— 5.1	— 4.9
Luty	— 5.7	— 2.6	— 3.1	— 3.5	— 3.1	— 3.4	— 4.8
Marzec	— 2.8	— 0.5	— 0.9	— 3.7	+ 0.9	— 1.2	— 1.5
Kwiecień	+ 6.1	+ 9.2	+ 9.4	+ 6.8	8.8	+ 7.0	+ 8.1
Maj	15.0	19.2	18.5	17.5	19.2	16.4	16.8
Czerwiec	17.3	21.2	20.5	20.0	20.9	18.9	18.8
Lipiec	16.3	19.5	20.5	22.2	18.6	16.6	17.7
Sierpień	14.9	17.6	16.0	21.1	17.0	16.6	16.8
Wrzesień	8.5	11.2	10.0	13.8	10.5	10.1	10.7
Październik	8.8	11.2	9.3	10.0	10.0	11.0	10.7
Listopad	0.0	3.2	3.5	3.4	0.9	3.5	2.1
Grudzień	— 7.0	— 3.4	— 4.5	— 5.7	— 5.1	— 4.4	— 6.5
roczna	5.4	8.4	7.7	8.0	7.8	7.2	7.0

Miesiąc	Mikuliczyn 7, 1, 9.	Milówka 7, 1, 9.	Mogilany 7, 12, 9.	Myślenice 7, 1, 9.	Nadwórna 7, 12, 9.	Nowy Targ 7, 1, 9.	Skole 7, 2, 6.	Stryj 7, 2, 9.	Wesoła 7, 1, 7.
	o	o	o	o	o	o	o	o	o
Styczeń	— 8.1	— 4.5	— 5.1	— 5.3	— 8.0	— 5.8	—	— 7.8	— 6.1
Luty	— 4.2	— 3.9	— 3.0	— 3.0	— 4.1	— 5.6	—	— 3.8	— 3.9
Marzec	— 1.7	— 1.0	— 2.6	— 0.8	— 2.6	— 3.9	— 0.4	— 1.4	— 1.1
Kwiecień	+ 5.9	+ 8.2	+ 7.2	+ 8.4	+ 7.2	+ 6.3	+ 7.8	+ 8.6	+ 9.1
Maj	13.3	17.4	16.5	18.0	15.3	15.5	16.4	17.3	19.1
Czerwiec	[illegible]	20.9	18.9	20.2	18.1	18.0	19.0	19.3	21.8
Lipiec	18.9	17.9	17.4	18.6	19.6	16.8	19.3	20.0	20.2
Sierpień	17.3	16.5	16.4	17.4	17.7	15.3	18.1	18.3	19.1
Wrzesień	9.1	10.4	10.0	10.6	10.5	—	10.8	10.4	11.0
Październik	10.2	11.4	11.9	10.5	10.4	—	11.7	11.4	10.7
Listopad	3.9	1.9	1.8	2.9	2.8	—	3.7	3.2	2.9
Grudzień	— 4.9	— 4.5	— 4.5	— 4.0	— 6.9	—	— 1.1	— 5.8	— 3.8
roczna	6.3	7.6	7.1	7.8	6.7	—	—	7.6	8.3

Najwyższa obserwowana temperatura miesiąca.

Miesiąc	Białka	Chrzanów	Dukla	Kuty	Lubień	Maków	Maniowy
	o	o	o	o	o	o	o
Styczeń	+ 2.2 31	+ 5.0 1	+ 5.4 16	+ 10.3 31	+ 5.0 30	+ 4.8 31	+ 6.5 31
Luty	7.2 2	7.2 2	5.2 1	10.1 1	6.1 2	2.3 1	6.2 2
Marzec	9.3 25	15.4 26	12.4 26	8.1 25	14.1 26	10.2 26	12.6 26
Kwiecień	20.2 25	25.6 25	22.0 25	23.5 26	21.0 26	19.2 24	22.4 25
Maj	25.2 15	31.6 15	28.6 15	31.6 15	28.4 15	24.6 16	27.4 15
Czerwiec	27.3 11	32.4 3	30.6 14	32.4 15	32.0 11	27.8 11	28.6 14
Lipiec	30.2 12	34.2 11	33.8 12	36.1 13	34.0 12	28.4 11	31.8 12
Sierpień	27.0 20	32.2 20	28.0 20	32.4 23	25.0 20	26.4 20	30.0 20
Wrzesień	19.3 2	22.4 3	20.0 12	21.4 30	20.4 14	18.4 12	22.8 2
Październik	23.1 13	27.2 12	22.0 11	21.7 12	23.0 12	21.4 12	23.5 13
Listopad	13.0 1	14.2 4	14.8 1	23.4 1	16.5 1	12.1 4	15.8 1
Grudzień	2.0 12	9.6 22	2.0 8	1.3 1	1.4 11	3.1 12	5.0 12

Miesiąc	Mikuliczyn	Milówka	Mogilany	Myślenice	Nadwórna	Nowy Targ	Skole	Stryj	Wesoła
	o	o	o	o	o	o	o	o	o
Styczeń	+ 1.0 30, 31	+ 4.8 11, 12	+ [illegible] 26	+ 4.2 31	+ 3.2 31	+ 2.[illegible] 12	—	+ 3.9 21	+ [illegible] 11
Luty	5.0 27	4.8 2	3.1 19	7.1 2	6.2 1	3.0 1	—	4.2 1	4.4 18
Marzec	10.6 26	11.8 26	10.4 26	12.9 26	9.0 26	8.3 26	12.8 26	10.7 12, 26	14.8 26
Kwiecień	24.6 25	21.6 25	20.0 26	21.6 25	25.0 25	18.3 25	22.1 25	23.8 25	24.1 25
Maj	27.0 14	28.8 29	28.0 15	28.6 15	27.2 15	26.2 15	25.6 15	28.8 15	30.0 15
Czerwiec	27.0 11	30.6 14	29.3 11	31.4 11	29.4 15	28.0 15	30.5 11	30.3 11	32.2 14
Lipiec	32.4 12	31.8 12	32.0 11	32.3 12	32.0 12	29.4 12	31.4 12	32.7 11	33.3 12
Sierpień	30.0 24	27.4 20	25.3 20	28.6 20	30.2 20	28.2 20	29.0 21	36.3 8	29.0 5
Wrzesień	24.0 30	20.8 12	20.6 12	19.5 11	20.6 12	—	25.7 3	21.2 12	22.6 10
Październik	27.4 12	25.2 13	24.2 13	22.0 13	24.4 11	—	25.7 12	25.8 11	24.3 12
Listopad	18.0 1	13.2 2	18.0 1	13.2 1	18.0 1	—	18.2 1	18.3 1	15.3 6
Grudzień	7.4 20	3.6 12	3.3 12	4.1 12	4.0 19	—	4.1 30	1.8 20	5.0 21

Najniższa obserwowana nperatura miesiąca.

Miesiąc	Białka	Chrzanów	Dukla	Kuty	Lubień	Maków	Maniowy	Mikuli-czyn	Milówka	Mogilany	Myślenice	Nadworna	Nowy Targ	Skole	Stryj	Wesoła
	7, 1, 9.	7, 1, 9.	8, 1, 7.	8, 1, 9.	7, 1, 9.	7, 1, 9.	7, 1, 9.	7, 1, 9.	7, 1, 9.	7, 12, 9.	7, 1, 9.	7, 12, 9.	7, 1, 9.	7, 2, 6.	7, 2, 9.	7, 1, 7.
	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
Styczeń	—24.0 2	—16.8 2	—10.5 2	—17.2 3	—20.1 5	—18.0 5	—22.6 5	—24.0 13	—10.6 4	—16.0 4	—20.2 5	—21.0 2	—22.3 5	—	—22.3 2	—21.4 5
Luty	—16.3 14	—12.1 14	—10.8 14	—12.1 15	—13.2 26	—15.6 14	—22.0 24	—20.0 18	—24.8 14	—15.2 14	—11.1 14	—14.6 27	—22.1 24	—	—17.5 24	—20.0 27
Marzec	—19.3 3, 4	—15.0 8	—20.1 8	—16.0 8	—17.4 4	—16.4 4	—23.6 3	—17.0 4	—10.6 4	—17.1 16	—18.1 9	—16.4 6	—23.2 5	—18.2 4	—16.2 4	—23.8 4
Kwiecień	—2.2 19	—0.4 17	—0.3 1	—5.7 17	—0.1 5	—1.0 4	—0.8 19	—9.0 1	—0.6 17	—1.3 18	—0.1 1	—5.4 1	—1.4 19	—4.0 1	—2.5 1	—0.2 19
Maj	+7.3 1	+10.4 1	+10.0 6	+6.8 4	+12.4 8	+9.2 8	+7.0 1	+4.2 1	+5.4 7	+8.1 1	+8.2 1	+6.8 1	+8.2 7	+3.6 1	+7.2 1	+11.4 6
Czerwiec	9.3 6	12.9 25	14.8 24	11.2 25	11.0 6	12.4 6	10.0 7	8.0 8	13.2 19	12.2 6	14.1 7	9.6 8	9.0 7	9.5 7	9.2 7	14.0 6
Lipiec	9.4 25	11.3 29	12.0 31	12.1 28	10.0 25	12.1 18	10.6 2	10.0 3	10.8 29	11.0 28	11.5 29	12.0 4	9.3 19	10.0 19	12.5 5	12.2 30
Sierpień	7.3 30	10.1 29	12.4 30	12.4 30	10.0 29	11.0 28	9.0 30	8.0 30	9.2 25	9.4 30	10.3 29	10.4 29	9.1 30	9.9 2	11.0 30	12.0 25
Wrzesień	—0.3 24	— 24	8.9 17	1.4 16	3.0 16	2.3 16	0.2 24	1.0 19	1.8 16	4.1 17	3.2 16	2.0 19	—	2.6 19	2.9 19	3.0 24
Październik	—5.0 27	—1.8 27	—3.0 27	—3.2 28	2.5 27	—0.2 27	—3.4 27	—3.0 28	—3.2 27	—3.0 27	—1.7 27	—3.4 28	—	—1.5 27	—5.6 27	—3.2 27
Listopad	—12.2 30	—7.7 30	—2.0 25	—4.2 27	—12.4 30	—	—10.0 30	—4.0 25	—13.2 30	—6.5 30	—6.8 28	—5.4 25	—	—6.7 16	—5.9 16	—2.6 16
Grudzień	—21.2 28, 29	—16.2 29	—22.2 28	—10.2 29	—17.3 28	—14.1 28	—26.0 28	—16.2 28	—18.6 28	—19.1 28	—21.0 28	—23.8 28	--	—22.8 28	—18.7 29	—23.0 28

Miesieczne i roczne średni stanu zachmurzenia nieba.

Styczeń	6.6	6.5	6.5	6.8	5.1	6.9	7.3	7.2	7.0	8.5	6.7	7.4	6.4	—	7.8	7.2
Luty	6.5	8.3	6.3	5.6	6.2	7.9	7.9	7.5	8.3	8.8	7.9	5.7	7.2	—	6.5	8.1
Marzec	6.2	7.4	5.9	5.4	4.7	6.8	7.6	6.7	7.4	7.5	6.3	7.6	6.4	6.6	7.0	7.0
Kwiecień	6.6	7.0	6.3	6.6	5.1	7.1	7.6	7.6	7.7	7.4	7.0	7.4	6.4	6.4	6.5	7.5
Maj	4.7	3.0	3.0	4.1	1.8	3.3	5.4	5.0	6.1	4.2	4.1	3.6	3.8	4.0	2.7	4.0
Czerwiec	4.8	2.3	2.2	3.7	2.5	4.4	4.6	5.6	4.1	3.8	4.2	4.5	4.0	4.1	3.9	3.9
Lipiec	5.8	6.1	3.8	2.5	3.5	5.3	6.4	5.1	5.7	5.2	5.9	4.7	4.8	4.4	4.5	5.4
Sierpień	5.2	5.1	3.7	2.7	5.0	6.4	6.3	4.7	5.0	4.8	5.4	4.5	4.3	5.0	4.8	5.1
Wrzesień	6.1	6.8	7.0	6.9	6.3	6.8	7.4	6.8	7.0	6.5	6.9	6.3	—	5.9	5.5	7.0
Październik	5.8	6.6	5.7	1.6	7.0	7.3	7.3	5.0	6.8	6.6	6.5	5.0	—	6.1	5.3	6.6
Listopad	6.9	8.0	7.0	7.7	5.9	7.3	8.5	6.8	7.0	7.1	8.0	8.2	—	8.2	7.0	7.5
Grudzień	6.8	7.5	6.1	5.9	5.1	4.6	7.9	5.7	7.0	6.3	7.5	6.9	—	6.9	7.8	7.8
roczna	6.0	7.1	5.3	5.0	4.9	6.2	7.0	6.1	6.6	6.4	6.4	6.0	—	—	5.8	6.4

Miesięczne i roczne sumy opadu atmosferycznego w milimetrach.

Miesiąc	Białka	Chrzanów	Dukla	Kuty	Lubień	Maków	Maniowy
Styczeń	23.5	21.2	32.4	11.4	—	27.5	25.4
	13	16	10	8		11	13
Luty	21.1	46.6	46.2	87.3	—	74.5	68.7
	21	25	13	8		22	12
Marzec	19.8	23.0	21.0	62.6	—	63.4	35.8
	16	18	15	9		11	16
Kwiecień	23.6	74.9	44.6	82.7	—	84.5	48.7
	16	22	18	11		18	10
Maj	34.2	26.4	51.7	45.0	—	21.2	32.0
	11	14	5	6		9	8
Czerwiec	43.9	19.2	63.4	93.2	—	56.4	25.6
	6	6	7	8		7	8
Lipiec	76.7	187.8	168.3	75.6	—	137.8	85.2
	14	20	20	6		21	7
Sierpień	30.3	42.3	60.0	102.8	—	51.6	38.3
	13	14	10	4		16	7
Wrzesień	56.1	94.5	80.0	83.0	—	103.2	54.8
	16	19	12	11		17	13
Październik	38.2	82.2	37.3	16.4	—	78.3	57.7
	8	14	7	2		9	7
Listopad	53.9	44.7	45.6	45.5	—	30.9	29.5
	12	16	17	11		13	8
Grudzień	40.5	20.2	56.9	21.0	—	6.6	18.5
	13	10	13	9		6	6
roczna	461.8	683.0	707.4	767.1	—	735.9	520.2

Miesiąc	Mikuliczyn	Milówka	Mogilany	Myślenice	Nadworna	Nowy Targ	Skole	Stryj	Wesoła
Styczeń	21.5	35.5	37.8	43.6	31.2	35.0	11.5	—	44.7
	8	12	12	15	13	13	8		20
Luty	44.9	58.8	49.5	64.6	56.3	3.9	57.2	—	67.3
	14	21	9	20	13	8	13		22
Marzec	46.7	35.5	36.2	67.2	54.8	10.0	18.2	46.2	53.5
	15	12	3	11	14	11	10	15	20
Kwiecień	48.2	43.1	70.3	110.6	42.1	38.4	28.8	38.1	63.9
	17	14	18	24	9	18	15	15	20
Maj	78.3	18.9	35.8	21.5	45.8	49.4	39.7	[illegible]	10.4
	16	9	14	15	9	9	12	12	9
Czerwiec	77.0	66.3	55.6	78.9	57.6	70.0	49.9	61.7	21.9
	15	6	8	12	8	10	11	15	8
Lipiec	67.5	114.6	145.2	184.4	80.1	142.6	91.6	114.4	[illegible]
	13	19	19	20	13	17	11	18	21
Sierpień	297.5	67.6	48.6	50.6	247.4	41.1	141.3	207.2	105.1
	11	14	15	17	11	13	14	15	14
Wrzesień	70.3	107.5	89.0	101.4	94.8	—	53.2	102.2	70.5
	14	21	12	21	11		8	17	18
Październik	39.8	56.4	62.3	105.4	33.6	—	13.5	24.2	[illegible]
	8	11	8	17	5		5	14	14
Listopad	37.4	61.9	42.5	38.0	55.9	—	38.4	73.6	27.6
	9	14	16	17	16		14	14	15
Grudzień	14.9	47.8	42.9	63.6	19.2	—	43.7	21.5	[illegible]
	5	11	10	11	10		9	6	8
roczna	844.0	713.9	715.7	929.8	818.8	—	587.0	—	697.7

Do niniejszego Sprawozdania dołącza się pięć widoków tatrzańskich w heliograwurach.